

การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นอิสระประกอบคำถาม

ปริญญาณีพนธ์

ของ

ชนาธิป บุษบามาศ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2553

การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม

ปริญญาานิพนธ์

ของ

ชนาธิป บุษผามาศ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นอิฐประกอบคำถาม

บทคัดย่อ

ของ

ชนาธิป บุษผามาศ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2553

ชนาธิป บุษบามาศ. (2553). *การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน น อีสปประกอบคำถาม*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงษ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่ กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ ละ 3 วัน วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม และแบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผล ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .86 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบแผนการวิจัย เป็นการวิจัยแบบ One - Group Pretest - Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test for Dependent samples

ผลการวิจัยพบว่า การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองจัดกิจกรรมการ เล่านิทาน อีสปประกอบคำถามสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน แล้ว พบว่า การคิดเชิงเหตุผลด้านการเปรียบเทียบ และด้านการสรุปความ สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการจัดประเภท สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

REASONING THINKING OF YOUNG CHILDREN ACQUIRED
AESOP STORY TELLING WITH QUESTIONS

AN ABSTRACT

BY

CHANATIP BUBPAMAS

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

MAY 2010

Chanatip Bubpamas. (2010). *Reasoning Thinking of Young Children Acquired Aesop Story Telling With Questions*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Educational). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr.Patana Chutpong, Asst.Prof. Jiraporn Boonsong.

The purpose of the study was to compare reasoning thinking skills of young children before and after acquired Aesop story telling with questions.

Subjects were preschool children, 5 – 6 years old who in kindergarten III, second semester, academic year 2009 at Patai Udom Suksa School, Bangkok. They were simply random 1 classroom from 10 classrooms, then 30 preschool children were administered The Reasoning Thinking Test. The 15 lowest scored children were assigned for experimental group. The experiment last for 8 weeks, 3 days a week and 20 minutes per day, totally 24 times.

The research instruments were Lesson Plan for Aesop Story Telling With Questions and The Reasoning Thinking Test for Preschool Children Developed by the researcher which the reliability at .86. It was One – Group Pretest – Posttest Design. The statistic of t – test for dependent samples was used to analyzed data.

The result shown that the reasoning thinking of preschool children acquired Aesop story telling with questions was significant higher than before at .01 level. When considering in each aspect, the comparison and conclusion were significantly higher than before at .05 level but the classify aspect was significantly higher at .01 level.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปประกอบคำถาม

ของ

ชนาธิป บุปผามาศ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงศ์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง)

(อาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงศ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง)

.....กรรมการ

(ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาบัตรฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความกรุณา ในการให้คำแนะนำและความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากอาจารย์ ดร.พัฒนา ชัชพงศ์ ประธานควบคุมปริญญาบัตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง กรรมการควบคุมปริญญาบัตร ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีมาโดยตลอด และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์ และศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม กรรมการสอบปริญญาบัตร ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทำให้ปริญญาบัตรฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ วงษ์เงิน ปิ่นน้อย อาจารย์วรรณิ วัจนสวัสดิ์ อาจารย์รัตนานิสภกุล อาจารย์ปริษา บุญมาศ อาจารย์อริสา ไสค์คำภา และอาจารย์ รัชณี แก้วอ่อน ที่ได้กรุณาพิจารณาตรวจและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา ส่วนการศึกษาอนุบาล กรุงเทพมหานคร ที่อนุญาตให้ทำการทดลองกับเด็กอนุบาลในโรงเรียนและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีในการทดลองและเก็บข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณคณาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณาอบรม สั่งสอนให้ความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ที่มีค่าแก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณ พี่ น้อง เพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่ออภิชาติ คุณแม่ณัฐนนท์ น้องชนัดดา บุษผามาศ ครอบครัวบุษผามาศ ครอบครัวสุชาภิรมย์ และคุณย่าประทุม บุษผามาศ ที่ล่วงลับไปแล้ว ที่คอยสนับสนุนทุนการศึกษา และส่งเสริมด้านการศึกษา ตลอดจนเป็นแรงผลักดัน ช่วยเหลือห่วงใย ให้ความรัก ให้กำลังใจเสมอมา และสุดท้ายขอขอบใจนางสาวอัญชิษฐา ปิยะจิตติ ที่คอยช่วยเก็บข้อมูล นางสาวสุวิมล จันทุนทด นางสาวสุวรรณา ชันดี และนางสาววนิดา เจริญนทด เพื่อนๆ ที่คอยให้ กำลังใจเรื่อยมา

คุณค่าและคุณประโยชน์ของปริญญาบัตรฉบับนี้ ขอมอบไว้เป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา พระคุณของครูอาจารย์ทุกท่านในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ชนาธิป บุษผามาศ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงเหตุผล.....	7
ความหมายของการคิด.....	7
ทฤษฎีพัฒนาการทางการคิด.....	8
ความหมายของการคิดเชิงเหตุผล.....	11
ความสำคัญของการคิดเชิงเหตุผล.....	12
ลักษณะการคิดเชิงเหตุผล.....	12
องค์ประกอบของการคิดเชิงเหตุผล.....	14
กระบวนการในการคิดเชิงเหตุผล.....	15
แนวทางการส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผล.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงเหตุผล.....	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานอีสป.....	21
ความหมายของนิทาน.....	21
ประเภทและองค์ประกอบของนิทาน.....	23
ความหมายของนิทานอีสป.....	25
ประวัตินิทานอีสป.....	26
ลักษณะทั่วไปของนิทานอีสป.....	29
คุณค่าและประโยชน์ของนิทานที่มีต่อเด็กปฐมวัย.....	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
หลักการเลือกนิทาน.....	33
เทคนิคและวิธีการเล่านิทาน.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานอีสป.....	37
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	40
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	54
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	54
สมมติฐานการวิจัย.....	54
ความสำคัญของการวิจัย.....	54
ขอบเขตของการวิจัย.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สรุปผลการวิจัย.....	56
อภิปรายผลการวิจัย.....	56
ข้อสังเกตที่ได้รับจากการวิจัย.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	59
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย.....	59
บรรณานุกรม.....	60
ภาคผนวก.....	67
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	110

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	44
2 กำหนดการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปในการทดลอง.....	45
3 การเปรียบเทียบการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม การเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม.....	51
4 การเปลี่ยนแปลงการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม การเล่านิทานอีสปประกอบคำถามจำแนกเป็นรายด้าน.....	52
5 ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม การเล่านิทานอีสปประกอบคำถามจำแนกเป็นรายบุคคล.....	53
6 ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบการคิดเชิงเหตุผล ของเด็กปฐมวัย.....	102

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 ตัวอย่างภาพการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปประกอบคำถาม.....	105

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เด็กปฐมวัยในช่วงอายุระหว่าง 0-6 ปี ถือเป็นช่วงโอกาสทองของการเรียนรู้ ในวัยนี้สมองเติบโตอย่างรวดเร็ว ถ้าเด็กได้รับการพัฒนาและได้รับการกระตุ้นด้วยวิธีการที่ถูกต้อง จะช่วยสร้างเสริมให้มีความพร้อมสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2543: 16) ทั้งนี้การวางรากฐานของพัฒนาการทุกด้านควรเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพราะการปูพื้นฐานให้เด็กมีความพร้อมนั้นขึ้นอยู่กับการฝึกอบรมเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่วัยเยาว์ การจัดการศึกษา และการพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงควรมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กระดับปฐมวัยทุกคนเจริญเติบโต และเรียนรู้อย่างมีความสุข (ฝ่ายวิชาการอนุบาลรักลูก. 2534: คำนำ) ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาเด็กให้เติบโตอย่างมีศักยภาพนั้นก็คือ การคิด

การคิดเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากการคิดเป็นสิ่งที่จะช่วยฝึกฝนให้เด็กมีความสามารถในการสังเกต การจำแนก การคำนวณ การจัดกระทำข้อมูล การลงสรุป และการสื่อความหมาย ซึ่งลักษณะการคิดที่มีความสำคัญสมควรที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติประการหนึ่งคือการคิดเชิงเหตุผล ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งของการ คิดที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ทุกแขนง (ทิตนา แคมมณี; และคณะ . 2543: 96) ซึ่งการคิดเชิงเหตุผลเป็นทักษะหนึ่งของทักษะการคิดที่เป็นแกนหรือทักษะการคิดทั่วไปที่จำเป็นต้องใช้อยู่เสมอในการดำรงชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานของการคิดขั้นสูงที่มีความสลับซับซ้อนซึ่งคนเราจำเป็นต้องใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาการต่างๆ ตลอดจนการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540: 34)

การคิดเชิงเหตุผล เป็นการคิดที่ต้องอาศัยหลักการหรือข้อเท็จจริงที่ถูกต้องมาสนับสนุนอย่างเพียงพอเป็นการคิดที่มีโอกาสผิดพลาดน้อยและถือว่าเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่พัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้นไป ผู้ที่มีทักษะในการคิดเชิงเหตุผลสูงย่อมมีความคิดที่มีคุณภาพสูง ซึ่งความคิดที่มีคุณภาพสูงนั้นจะช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งอันเป็นประโยชน์ให้แก่มนุษย์ได้นานัปการ (จำนง วิบูลย์ศรี. 2536: 29) การจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย ควรเน้นให้เด็กได้รับการพัฒนาความคิดให้เป็นคน “คิดเป็น” เมื่อเด็กคิดเป็นแล้ว เด็กจะสามารถใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาและตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุดในอนาคตได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2543: 72) ซึ่งแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลมีมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการให้เด็กสังเกตสิ่งรอบตัว การทดลอง การเล่นเกม การทัศนศึกษา ฯลฯ รวมไปถึงการเล่านิทานให้เด็กฟัง (จิตตินันท์ เตชะคุปต์. 2547: 73)

การเล่านิทานเป็นรูปแบบของนันทนาการอย่างง่าย ๆ สามารถตอบสนองความต้องการทางธรรมชาติของมนุษย์ ทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สามารถนำผู้ฟังเข้าไปสู่โลกแห่งจินตนาการ ซึ่งผู้ฟังจะพบความแปลกใหม่ สนุกสนาน หลุดพ้นจากความจำเจในชีวิตประจำวันไปได้ชั่วคราว ในบางครั้งนิทานจะช่วยอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในโลก ซึ่งมนุษย์สงสัยและหาคำตอบยังไม่ได้ หรืออธิบายถึงกำเนิดของสถานที่ต่างๆ หรือเป็นการสั่งสอนอบรมให้คติข้อคิดสอนใจในการดำเนินชีวิต ผู้ฟังจะได้รับประโยชน์จากนิทาน ตามจุดมุ่งหมายของการเล่านิทาน (สมศักดิ์ บริบูรณ์ . 2542: 52) นิทานจะทำให้เด็ก ๆ หรือผู้ฟังสามารถใช้กระบวนการคิดในการพิจารณาแก้ปัญหาได้ (เกริก ชื่นพันธ์ . 2543: 55 – 56) สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิรดี สีนวล (2547: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานจน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานจนมีความสามารถในการแก้ปัญหาตนเอง และความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นมีค่าสูงขึ้น

นิทานอีสปเป็นนิทานประเภทสอนคติธรรม (Fables) คล้ายกับนิทานสอนใจ คือ ตัวเอกต้องเป็นสัตว์แต่มีสติ เช่น ราชสีห์กับหนู (ไพพรรณ อินทผล . 2534: 17) มีลักษณะเป็นนิทานสั้น ๆ ที่ให้คติในเรื่องของความคิด ความชั่ว ความฉลาด ความโง่ ตัวละครในเรื่องเป็นสัตว์ที่มีบทบาทการกระทำอย่างคน ให้บทเรียนสอนใจผู้อ่านด้วยข้อสรุปที่ชัดเจน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช . 2537: 253) และเป็นเรื่องราวต่างๆ เพื่อมุ่งให้เกิดคติธรรมสอนใจในการดำรงชีวิต เพื่อเป็นแนวทางให้ละเว้นความชั่ว ทำแต่ความดี (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ . 2549: 34) นิทานอีสปนอกจากจะส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กปฐมวัย และให้คติข้อคิดที่เด่นชัดแล้ว ยังช่วยส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อริสา ไสค์ภา (2551: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้น

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการเล่านิทานอีสปเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เด็กสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ผ่านนิทาน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพัฒนาการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยจากกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบการคำถาม ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อที่จะได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปเพื่อให้เกิดการพัฒนาแก่เด็กปฐมวัยสืบต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะ ทำให้ทราบถึงการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษาใน ระดับปฐมวัย ได้สามารถนำไปใช้ เพื่อส่งเสริม และพัฒนาการคิดเชิงเหตุผล ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ส่วนการศึกษาอนุบาล โรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 300 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ส่วนการศึกษาอนุบาล โรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังนี้

1. จับสลากนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 มา 1 ห้องเรียน จากจำนวนทั้งหมด 10 ห้องเรียน
2. ทำการทดสอบนักเรียนทั้งห้องด้วยแบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. เลือกเฉพาะนักเรียนที่มีคะแนนในการทดสอบต่ำ จำนวน 15 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การคิดเชิงเหตุผล

ระยะเวลาในการทดลอง

การศึกษาคั้งนี้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ส่วนการศึกษานูบาล โรงเรียนไมโทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2. **การคิดเชิงเหตุผล** หมายถึง ความสามารถในการไตร่ตรองหาคำตอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยใช้หลักการและข้อมูลที่ถูกตั้งอันเป็นเหตุเป็นผลจากประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่มาเป็นฐานข้อมูลในการคิด โดยจำแนกการคิดเชิงเหตุผลออกเป็น 3 ด้าน คือ

2.1 **ด้านการเปรียบเทียบ** หมายถึง ความสามารถในการคิดพิจารณาถึงความแตกต่างของสิ่งของต่างๆ ตามรูปร่าง รูปทรง ขนาด ทิศทาง ประเภท ที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยใช้ลักษณะที่ไม่เหมือนกันในการเปรียบเทียบ

2.2 **ด้านการจัดประเภท** หมายถึง ความสามารถในการคิดพิจารณาถึงความเหมือนกันเพื่อจัดแยกสิ่ง ของต่างๆ ตามประเภทที่จัดอยู่ในพวกเดียวกัน โดยใช้ ลักษณะที่เหมือนกัน ในการจัดประเภท

2.3 **ด้านการสรุปความ** หมายถึง ความสามารถในการคิดหาข้อสรุปจากการพิจารณาภาพและข้อความที่กำหนดให้ โดยใช้เงื่อนไขของข้อมูลที่กำหนดให้ในการหาข้อสรุป

การคิดเชิงเหตุผลทั้ง 3 ด้านนี้ สามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

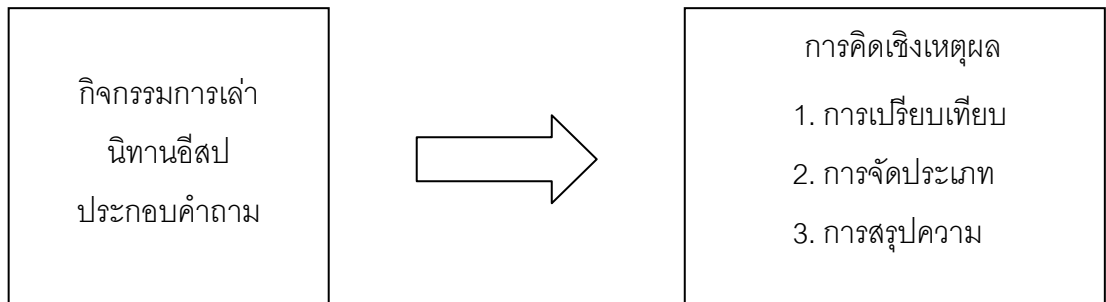
3. **กิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม** หมายถึง กิจกรรมการเล่านิทานอีสป ที่ครูเล่าให้เด็กฟัง จาก เนื้อเรื่องในหนังสือนิทานอีสป เนื้อเรื่องในนิทาน จะมีตัวละครทั้งที่เป็นคนและสัตว์ ฝึกให้เด็กได้คิดเชิงเหตุผลด้วยตนเองจากคำถามที่ถามระหว่างเล่านิทาน ในการจัดกิจกรรม การเล่านิทานอีสปประกอบคำถามมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 **ขั้นนำ** ครูนำเด็กเข้าสู่เรื่องราว เช่น การร้องเพลง การสนทนา การใช้คำถามและสร้างข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างครูกับเด็กในการปฏิบัติตัวระหว่างฟังนิทาน

3.2 **ขั้นสอน** ครูเล่านิทานอีสป จากหนังสือ นิทาน ในระหว่างการเล่ามีการสนทนาซักถามเด็กให้เกิดการคิดเชิงเหตุผล ในด้านการเปรียบเทียบ การจัดประเภท และการสรุปความ

3.3 **ขั้นสรุป** เด็กและครูร่วมกันสนทนา สรุปเนื้อหาของนิทานอีสป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถามมีการคิดเชิงเหตุผลหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงเหตุผล

- 1.1 ความหมายของการคิด
- 1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางการคิด
- 1.3 ความหมายของการคิดเชิงเหตุผล
- 1.4 ความสำคัญของการคิดเชิงเหตุผล
- 1.5 ลักษณะการคิดเชิงเหตุผล
- 1.6 องค์ประกอบของการคิดเชิงเหตุผล
- 1.7 กระบวนการในการคิดเชิงเหตุผล
- 1.8 แนวทางการส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผล
- 1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงเหตุผล

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานอีสป

- 2.1 ความหมายของนิทาน
- 2.2 ประเภทและองค์ประกอบของนิทาน
- 2.3 ความหมายของนิทานอีสป
- 2.4 ประวัตินิทานอีสป
- 2.5 ลักษณะทั่วไปของนิทานอีสป
- 2.6 คุณค่าและประโยชน์ของนิทานที่มีต่อเด็กปฐมวัย
- 2.7 หลักการเลือกนิทาน
- 2.8 เทคนิคและวิธีการเล่านิทาน
- 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานอีสป

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงเหตุผล

1.1 ความหมายของการคิด

มีผู้ให้ความหมายของการคิดไว้แตกต่างกันดังนี้

กิลฟอร์ด (Guildford. 1967: 225) กล่าวว่า การคิดเป็นการค้นหาหลักการโดยการแยกแยะคุณสมบัติของสิ่งต่างๆ หรือข้อความจริงที่ได้รับแล้วทำการวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปอันเป็นหลักหลักการของข้อความจริงนั้นๆ รวมถึงการนำหลักการไปใช้ในสถานการณ์ที่ต่างไปจากเดิม ซึ่งไอแซกส์และคนอื่นๆ (ปริษา บุญมาศ. 2551: 8; อ้างอิงจาก Eysenck; & others. 1972: 317) ได้ให้ความหมายของการคิดว่า การคิด หมายถึง การจัดระบบของความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุสิ่งของต่างๆ และการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างภาพหรือตัวแทนของวัตถุสิ่งของนั้น ส่วนจายาสวัล (Jayaswal. 1974: 7) กล่าวว่า การคิดเป็นปฏิกริยาของจิตมนุษย์ ซึ่งจะช่วยให้แต่ละคนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมสิ่งแวดล้อม และยังช่วยให้แต่ละคนเกิดความพยายามและสัมฤทธิ์ผลในจุดมุ่งหมายที่เขาต้องการ ดังนั้นการคิดจึงนำไปสู่การกระทำและการปรับตัวที่ดีขึ้นกว่าเก่า ต่อมาซีเรีย มอดกิล และ โชฮัน มอดกิล (Modgil; & Modgil. 1984: 23) ได้ให้คำจำกัดความของการคิดไว้ว่า การคิดประกอบด้วยแนวคิดพื้นฐาน 3 อย่างด้วยกันดังนี้ การคิด คือ กระบวนการภายในสมองเกิดขึ้นที่ ภายในหรือระบบความนึกคิดซึ่งแสดงออกจากพฤติกรรม การคิดคือ กระบวนการที่นำความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหปฏิบัติของการเรียนรู้ในระบบของความรู้ความเข้าใจ การคิดคือ ผลของพฤติกรรม ของเงื่อนไขในการแก้ปัญหการใช้เหตุผลต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดของรักกีโร (Ruggiero. 1988: 2-3) ซึ่งกล่าวว่า การคิดคือ การดำเนินไปของกิจกรรมทางสมองที่ช่วยพัฒนาหรือแก้ไขปัญหานั้นมาซึ่งการตัดสินใจ หรือ การทำความเข้าใจ ความสามารถด้านการคิดเป็นการค้นหาคำตอบอย่างมีวัตถุประสงค์ เช่นเดียวกับโคเฮน (Cohen. 2001: 26-27) ได้ให้ความหมายของการคิดว่า การคิดมีความคล้ายหรือเหมือนคำว่า การใช้ปัญญาที่ประกอบด้วยการสร้างสรรค์ การได้รู้ และการประยุกต์ความรู้ ที่ทำให้เข้าใจโลก และรู้การปรับตัวเปลี่ยน

สำหรับประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2541: 3) ได้ให้ความหมายของการคิดว่า การคิดเป็นกลไกทางสมองที่เกิดขึ้นเกือบตลอดเวลา ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ การคิดเป็นผลที่เกิดจากการที่สมองถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อม สังคมรอบตัว และประสบการณ์ส่วนตัวดั้งเดิมของมนุษย์เอง สอดคล้องกับแนวคิดของ ศรีสุรางค์ ทิณะกุล (2542: 8) ซึ่งกล่าวว่า การคิดเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในสมอง ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก ส่วนสมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542: 55) ได้กล่าวถึงความหมายของการคิด ว่า การคิดช่วยให้คนมีประสิทธิภาพเป็นผู้ที่คิดอย่างมีเหตุผลสามารถแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน ตลอดจนแก้ปัญหาของสังคมได้อย่างเหมาะสม สำหรับธัญลักษณ์ ลิขชนเค้า (2544: 9) ได้ให้ความหมายของการคิดว่า การคิดเป็นปฏิกริยาทางสมองที่สัมพันธ์

กับกระบวนการทำงานของจิตใจมนุษย์เป็นทั้งกระบวนการและผลผลิตมีลักษณะต่อเนื่องกันในการคิด อาจมีการวางแผนการจัดระบบความสัมพันธ์ การค้นหาหลักการความจริงต่างๆ หรืออาจใช้ประสบการณ์เดิมเพื่อให้เกิด การรับรู้และตอบสนองโดยต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมเป็นตัวช่วยและในขณะเดียวกันก็ต้องผ่านการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ สังเคราะห์ และการประเมินเพื่อให้ได้แนวทางในการนำไปใช้ การแก้ปัญหาจัดความสงสัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการ และในการคิดนี้สามารถ พัฒนาความคิดในระดับต่างๆ จากวัยเด็กไปสู่ระดับที่ซับซ้อน ในวัยผู้ใหญ่ เช่นเดียวกับแนวคิดของ ซาติ แจ่มนุช (2545: 20) ซึ่งกล่าวว่า การคิดเป็นกระบวนการทำงานของสมอง โดยใช้ประสบการณ์มาสัมพันธ์กับสิ่งเร้าและข้อมูล หรือสิ่งแวดล้อม เพื่อแก้ปัญหาแสวงหาคำตอบ ตัดสินใจ หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ซึ่งซาติ แจ่มนุช ได้สรุปธรรมชาติของการคิดไว้ดังนี้

1. การคิดเป็นกระบวนการทางสมองที่เกิดขึ้นตลอดเวลา
2. การคิดเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง
3. การคิดเป็นความสามารถทางสมองที่ปรากฏได้ในลักษณะของพฤติกรรมที่

กำหนด

4. การคิดแต่ลักษณะ มีจุดมุ่งหมาย มีวิธีและขั้นตอนในการคิดของตนเองการคิดเป็นความสามารถที่เรียนรู้และพัฒนาได้

ส่วนกุลยา ตันติผลลาชีวะ (2547: 44-45) ได้ให้ความหมายของการคิดว่า การคิดเป็นกลไกสำคัญของสติปัญญา ที่สร้างความเจริญงอกงามขององค์ความรู้และผลิตผลทางปัญญาที่เกิดคุณอนันต์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การคิด หมายถึง กระบวนการทำงานของสมองที่มีความสัมพันธ์กับจิตใจมนุษย์ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ อาจจะเป็นในด้านการแก้ปัญหา แสวงหาคำตอบ ตัดสินใจ หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ซึ่งการคิดจะช่วยให้คนมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ที่มีคิดอย่างมีเหตุผล สามารถแก้ปัญหาของตนเอง ตลอดจนแก้ปัญหาของสังคมได้อย่างเหมาะสม

1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางการคิด

บรูเนอร์ (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2536: 17-18; อ้างอิงจาก คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ . 2522: 5) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการทำงานภายในอวัยวะภายในร่างกายหรือ "อินทรีย์" (Organism) โดยเขาถือว่าการเรียนรู้เกิดจากการค้นพบด้วยตนเอง (Discovery) บรูเนอร์ เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมแวดล้อมต่อเด็กซึ่งมีผลต่อความเจริญงอกงามทาง

สติปัญญา บรูเนอร์ ได้แบ่งขั้นของพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดออกเป็น 3 ขั้น ด้วยกันที่นี้จะขอกกล่าวเพียง 2 ขั้น ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยดังนี้

1. ขั้นการกระทำ (Enactive Stage) เป็นขั้นที่เด็กเรียนรู้จากการกระทำมากที่สุด เพราะเด็กยังไม่สามารถคิดเกี่ยวกับสิ่งที่มองเห็นได้ เปรียบได้กับขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวของเพียเจต์

2. ขั้นการเห็นภาพในสมอง (Iconic Stage) เป็นขั้นที่เด็กเกิดความคิดจากการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ เด็กสามารถสังเกต จุดจํารูปร่างลักษณะของวัตถุและพูดเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เขาไม่จําเป็นต้องเห็นในลักษณะนั้นได้ การคิดจะเกี่ยวข้องกับความเป็นจริงมากขึ้นอาจ มีบ้างแต่ยังไม่สามารถคิดได้ลึกซึ่งเปรียบได้กับขั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการ (Preoperational Stage) ของเพียเจต์

สำหรับพิสเซอร์ (จํานง วิบูลย์ศรี. 2536: 33; อ้างอิงจาก Fischer. 1976) ถือว่าระยะของพัฒนาการทางความคิดใน 2 ขั้นแรกคือขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวและขั้นก่อนปฏิบัติการคิด มีความสำคัญยิ่งในชีวิตของเด็กแต่ละคน เพราะเป็นช่วงเวลาประมาณ 7 ปีแรกที่เด็กจะได้พัฒนาความสามารถในการคิดขั้นพื้นฐาน อันจะนำไปสู่ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลต่อไปในระยะหลัง

ส่วนเพียเจต์ (Piaget) ได้แบ่งลำดับขั้นของพัฒนาการทางสติปัญญาออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้ (พรรรณี ช.เจนจิต. 2538: 138 - 145)

1. ขั้นประสาทรับรู้การเคลื่อนไหว (Sensori - motor Intelligence) ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เด็กแรกเกิดจนถึง 2 ปี พฤติกรรมของเด็กในวัยนี้ขึ้นอยู่กับ การเคลื่อนไหวเป็นส่วนใหญ่ เช่น การไขว่คว้า การเคลื่อนไหว การมอง การดูในวัยนี้แสดงให้เห็นว่ามีสติปัญญาด้วยการกระทำ เด็กสามารถแก้ปัญหาได้ แม้ว่าจะไม่สามารถอธิบายด้วยคำพูด เด็กจะต้องมีโอกาสที่จะปะทะกับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่จําเป็นสำหรับพัฒนาการด้านสติปัญญา และความคิด ในขั้นนี้ความคิดความเข้าใจของเด็กจะก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเช่นสามารถประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อและสายตาเด็กในวัยนี้มักจะทำอะไรซ้ำๆ บ่อยเป็นการเลียนแบบ พยายามแก้ปัญหาลองผิดลองถูกเมื่อสิ้นสุทธระยะนี้เด็กจะมีการแสดงออกของพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมายและสามารถแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการแต่กิจกรรมการคิดของเด็กวัยนี้ส่วนใหญ่ยังคงอยู่เฉพาะสิ่งที่สามารถสัมผัสได้เท่านั้น

2. ขั้นก่อนปฏิบัติการ (Preoperational thought) ขั้นตอนนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 2-7 ปี ซึ่งแบ่งออกเป็นขั้นย่อยอีก 2ขั้น คือ

2.1 ขั้นเกิดก่อนสังกัป (Preconceptual Thought) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุ 2 - 4 ปี เป็นช่วงที่เด็กมีเหตุผลเบื้องต้น สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์หรือมากกว่ามาเป็นเหตุเกี่ยวโยงซึ่งกันและกันแต่เหตุผลของเด็กวัยนี้ยังมีขอบเขตจำกัด ด้อยอยู่

เพราะเด็กยังคงยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง คือ ถัดความคิดตัวเองเป็นใหญ่และมองไม่เห็นเหตุผลของคนอื่น ความคิดและเหตุผลของเด็กวัยนี้จึงไม่ค่อยถูกต้องกับหลักความเป็นจริงนัก นอกจากนี้ความเข้าใจต่อสิ่งต่างๆ ยังอยู่ในระดับเบื้องต้น เช่น เข้าใจว่าเด็กหญิง 2 คนชื่อเหมือนกันจะมีทุกอย่างเหมือนกันหมด แสดงว่าความคิดรวมยอดของเด็กวัยนี้ยังไม่พัฒนาเต็มที่แต่พัฒนาการทางภาษาของเด็กเจริญรวดเร็วมาก

2.2 ขั้นการคิดแบบสัญชาตญาณ (Intuitive Thought) เป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอายุ 4 - 7 ปีในขั้นนี้เด็กจะเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวดีขึ้น รู้จักแยกประเภทและรู้จักแยกชิ้นส่วนของวัตถุเข้าใจความหมายของจำนวนตัวเลข เริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์แต่ไม่แจ่มชัดนักสามารถแก้ปัญหาได้โดยไม่ต้องคิดเตรียมล่วงหน้าไว้ก่อน รู้จักใช้ความรู้สิ่งหนึ่งไปใช้อธิบายหรือแก้ปัญหาอีกสิ่งหนึ่งและสามารถใช้เหตุผลต่างๆ ไปมาสรุปแก้ปัญหา การคิดของเด็กมีเหตุผลขึ้น แต่การคิด คิดออกมาในสิ่งที่เขารับรู้หรือสัมผัสจากภายนอก

3. ขั้นการปฏิบัติการคิดด้านรูปธรรม (Concrete Operations) ขั้นนี้จะเริ่มอายุตั้งแต่ 7-11 ปี พัฒนาการทางด้านสติปัญญา และความคิดของเด็กวัยนี้สามารถสร้างกฎเกณฑ์ และเกณฑ์ในการแปลงสิ่งแวดล้อมออกเป็นหมวดหมู่ได้ เด็กวัยนี้สามารถที่จะเข้าใจเหตุผลรู้จักการแก้ปัญหากับสิ่งต่างๆ ที่เป็นรูปธรรมได้สามารถที่จะเข้าใจเกี่ยวกับ เรื่องความคงตัวของสิ่งต่างๆโดยที่เด็กเข้าใจว่าของแข็งหรือของเหลวจำนวนหนึ่ง แม้ว่าจะเปลี่ยนรูปร่างไปก็ยังมีน้ำหนักหรือปริมาตรเท่าเดิมสามารถเข้าใจความสำคัญของส่วนย่อย ส่วนรวมลักษณะเด่นของวัยนี้ ความสามารถในการคิดย้อนกลับ นอกจากนั้นความสามารถในการจำของเด็กในช่วงนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถจัดกลุ่มหรือจัดการได้อย่างสมบูรณ์สามารถสนทนากับบุคคลอื่นและความคิดของผู้อื่นได้ดี

4. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operations) ขั้นนี้จะเริ่มจากอายุ 11 - 15 ปีในขั้นนี้พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้เป็นขั้นสุดยอด คือเด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลง เด็กจะสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ สามารถที่จะคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ สามารถที่จะตั้งสมมติฐานและทฤษฎีและเห็นว่าเป็นความจริงที่เห็นด้วย การรับรู้สิ่งที่สำคัญเท่ากับความคิดกับสิ่งที่อาจเป็นไปได้ เด็กในวัยนี้มีความคิดนอกเหนือไปกว่าสิ่งปัจจุบัน สนใจที่จะสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่างและมีความพอใจที่จะคิดและพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีตัวตนหรือสิ่งที่เป็นนามธรรม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย อยู่ในขั้นก่อนการปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage) เด็กจะเรียนรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรมและเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง สามารถแก้ปัญหาได้ โดยนำเหตุผลทั่วไปมาสรุปแก้ปัญหาโดยไม่มีภาวะวิเคราะห์

การคิดหาเหตุผลขึ้นอยู่กับสิ่งที่ได้กรับรู้และสัมผัสจากภายนอก ดังนั้น จึงควรที่จะพัฒนาเด็กให้มีการคิดเชิงเหตุผลตั้งแต่ระยะปฐมวัยด้วยวิธีการที่เหมาะสม

1.3 ความหมายของการคิดเชิงเหตุผล

จากการศึกษา ได้มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการคิดเชิงเหตุผลไว้ดังนี้

กาเย่ (Gagne. 1970: 283) กล่าวว่า การคิดเชิงเหตุผล คือการคิดวิเคราะห์วิจารณ์นั่นเอง เป็นการคิดที่ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาโดยพิจารณา ถึงสภาพการณ์หรือข้อมูลต่างๆว่ามีข้อเท็จจริงเพียงใดหรือไม่ ส่วนกู๊ด (Good. 1973: 477) ได้ให้ความหมายว่า การคิดเชิงเหตุผลหมายถึง กระบวนการคิดหรือกระบวนการทางสมองในการที่จะลงความเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงและปรากฏการณ์ สามารถสรุปผลหรือข้อสมมติฐานได้ เป็นการคิดที่เป็นผลมาจากการทดสอบ หรือการตัดสินใจ หรือการวิเคราะห์เรื่องราวที่เกิดขึ้น สำหรับบริเบอร์ (ปิยวรรณ สันชุมศรี. 2547: 13; อ้างอิงจาก Reber. 1985: 617) กล่าวถึงการคิดเชิงเหตุผลว่า การคิดเชิงเหตุผลเป็นพื้นฐานนำไปสู่การคิดเชิงตรรกะโดยใช้กระบวนการทางปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องแล้วนำไปสู่การแก้ปัญหาสอดคล้องกับแนวคิดของ ฟรีแมน (Freeman. 1988: 3-4) ซึ่งกล่าวว่า การคิดเชิงเหตุผลมีความสัมพันธ์กับการแก้ปัญหา การหาทางออกของปัญหา ประเมินว่าวิธีไหนดีที่สุดและปฏิบัติตามทางเลือกนั้น เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาด้วยความพอใจและยอมรับในวิธีแก้ปัญหาเมื่อได้รับเหตุผลที่ถูกต้องเพียงพอและสามารถเข้าใจในเหตุผลนั้น ต่อมาครูลิค และ รุดนิก (Krulik; & Rudnick. 1995: 3) ได้ให้ความหมายของการคิดเชิงเหตุผลว่า การคิดเชิงเหตุผลเป็นการรวบรวมของการคิดขั้นพื้นฐาน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยการคิดทุกอย่างจะมีการใช้เหตุผลเข้าไปแทรกอยู่ด้วย

ส่วนจ้านง วิบูลย์ศรี (2536: 29) ได้ให้ความหมายของการคิดเชิงเหตุผล ว่า การคิดเชิงเหตุผล เป็นการคิดที่ต้องอาศัยหลักการหรือข้อเท็จจริงที่ถูกต้องมาสนับสนุนอย่างเพียงพอเป็นการคิดที่มีโอกาสผิดพลาดน้อยและถือว่าเป็นทักษะอย่างหนึ่ง que พัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้นได้ ผู้ที่มีทักษะในการคิดเชิงเหตุผลสูงย่อมมีความคิดที่มีคุณภาพสูง ซึ่งความคิดที่มีคุณภาพสูงนั้นจะช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งที่ดีอื่นเป็นประโยชน์ให้แก่มนุษย์ได้นานัปการ สำหรับ โชติ เพชรชื่นและองอาจ นัยพัฒน์ (2537: 48) กล่าวว่า การคิดเชิงเหตุผลเป็นความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) ด้วยการคิดในเชิงวิเคราะห์ค้นหาเกณฑ์มาสร้างความสัมพันธ์ ในรูปแบบต่างๆแล้วนำมาวินิจฉัยสรุปลงได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540: 34) ได้กล่าวถึงการคิดเชิงเหตุผลว่า การคิดเชิงเหตุผลเป็นทักษะหนึ่งของทักษะการคิดที่เป็นแกนหรือทักษะ

การคิดทั่วไปที่จำเป็นต้องใช้อยู่เสมอในการดำรงชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานของการคิดขั้นสูงที่มีความสลับซับซ้อนซึ่งคนเราจำเป็นต้องใช้ในกา รเรียนรู้นี้อะไรวิชาการศึกษาต่างๆ ตลอดจนการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การคิดเชิงเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการไตร่ตรองหาคำตอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยใช้หลักการและข้อมูลที่ถูกตั้งอันเป็นเหตุเป็นผลจากประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่มาเป็นฐานข้อมูลในการคิด

1.4 ความสำคัญของการคิดเชิงเหตุผล

ในการส่งเสริมการคิดให้เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัย นับเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ประสบการณ์ด้านอื่นๆ รวมทั้งความสามารถในการแก้ปัญหา ฉะนั้นจึงควรปลูกฝังให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง (สมจิต สวธน์ไพบูลย์. 2527: 23) ทั้งนี้การที่เด็กได้รับการพัฒนาความคิดให้เป็นคน “คิดเป็น” เด็กจะสามารถใช้เหตุผลแก้ปัญหาและตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุดในอนาคตได้ อันจะเป็นเหตุให้ประเทศชาติพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2543: 72) เพราะการคิดเป็นสิ่งสำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัยและลักษณะการคิดที่มีความสำคัญสมควรที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติประการหนึ่งคือ การคิดเชิงเหตุผล ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งของการคิดที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ทุกแขนง (ทิสนา เขมมณีและคณะ. 2543: 96)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การคิดเชิงเหตุผลมีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก เพราะการคิดเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้สิ่งต่างๆ เป็นจุดเริ่มต้นให้คนเราแสดงออกในสิ่งที่ตั้งใจเป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ ดังนั้น ผู้ใหญ่จึงควรปลูกฝัง และฝึกฝนทักษะการคิดให้เด็กตั้งแต่เยาว์วัย ให้เด็กรู้จักเป็นคนช่างสังเกต ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เด็กได้เกิดทักษะกระบวนการของการคิดได้ต่อไปเมื่อโตขึ้น

1.5 ลักษณะการคิดเชิงเหตุผล

ได้มีผู้กล่าวถึงลักษณะของการคิดเชิงเหตุผลไว้ดังนี้

จิตรา ทับแสง (2529: 7-8) กล่าวว่า การคิดหาเหตุผลมี 2 แบบ คือ การคิดหาเหตุผลแบบนิรนัย และการคิดหาเหตุผลแบบอุปนัย

1. การคิดหาเหตุผลแบบนิรนัย (Deduction) เป็นการนำความรู้เดิมที่เป็นส่วนใหญ่มาเป็นข้ออ้างแล้วดูความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกับอีกข้ออ้างหนึ่ง ึ่ง เพื่อสรุปเป็นความรู้ใหม่ที่เป็นส่วนย่อย การสรุปแบบนี้ไม่อาศัยประสบการณ์ ใช้ความคิดดูความสัมพันธ์สมเหตุสมผลของการอ้างและการ

สรุป โดยไม่พิจารณาความจริงหรือข้อเท็จจริงของข้อสรุปแต่อย่างใด ถือว่า ถ้าข้ออ้างทั้งหมดจริง ข้อสรุปก็จริงด้วยถ้าเป็นเท็จก็เป็นเท็จด้วย หรือ การคิดหาเหตุผลแบบนิรนัยเป็นการสรุปความใหม่จากความเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยใช้ความคิดตามหลักเหตุผล เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ออกมาจากความรู้เดิม

2. การคิดหาเหตุผลแบบอุปนัย (Induction) เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการตัดสินใจจากประสบการณ์หลายๆ ครั้งมาเป็นข้ออ้างสนับสนุนหรือ พิสูจน์ข้อสรุป ซึ่งข้อสรุปนี้ได้จากการสรุปความเหมือนและความสัมพันธ์ของข้ออ้าง ซึ่งได้จากประสบการณ์ส่วนย่อยบางส่วนหรือความจริงเฉพาะหน่วย แล้วนำมาสรุปเป็นคุณสมบัติความสัมพันธ์ของส่วนรวมทั้งหมด ซึ่งรวมไปถึงสิ่งที่ยังไม่มีประสบการณ์ด้วยเป็นความจริงทั่วไป

สำหรับกันยา แสงสุวรรณ (2532: 119) กล่าวว่า การคิดเชิงเหตุผลเป็นการคิดโดยอาศัยข้อมูลต่างๆ พิจารณาความสำคัญของข้อมูล เป็นความสามารถในการคิดหาเหตุผลทั้งที่เป็นอุปมานและอนุมาน (Inductive and Deductive Thinking) การคิดหาเหตุผลแบบอุปมานเป็นการคิดโดยอาศัยสิ่งเร้า หลายๆ อย่างเป็นข้อมูลที่จะสรุปเป็นกฎหรือหลักการ ส่วนการคิดหาเหตุผลแบบอนุมาน เป็นการคิดโดยมีหลักเกณฑ์หรือสิ่งที่กำหนดไว้แล้วมาเป็นข้อสรุป ส่วนสุเมธ เมธาวิทยากุล (2534: 57) กล่าวว่า การคิดหาเหตุผล คือ การคิดที่สืบสาวจากสิ่งที่เป็นเหตุให้เกิดเหตุการณ์ขึ้นไปจนถึงผลของมัน ความเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งใหม่ หรือการคิดย้อนหลังกลับไปในทางตรงกันข้าม นอกจากนี้บุญมี แทนแก้ว (2536: 50) ได้กล่าวถึงลักษณะของการคิดเชิงเหตุผลว่า การคิดเชิงเหตุผลเป็นการสรุปความจริงของสิ่งที่มีอยู่ในประเภทเดียวกันทั้งหมด ทั้งๆ ที่มีประสบการณ์เพียงบางส่วนหรือบางครั้งเท่านั้น บทสรุปของวิธีอุปนัยมีขอบเขตกว้างข้ออ้าง และก่อให้เกิดความคิดริเริ่มแปลกๆ ใหม่ๆ ส่วนสถิต วงศ์สุวรรณ (2540: 203, 206) ได้ให้ความหมายของการคิดเชิงเหตุผลว่า การคิดหาเหตุผลเป็นการคิดจากเหตุไปหาผล หรือการคิดจากสิ่งที่รู้แล้วไปยังสิ่งที่ยังไม่รู้ ประกอบด้วยการคิดเป็นขั้นๆ คือ การพิจารณาจากข้อเท็จจริงหนึ่งไปยังอีกข้อเท็จจริงหนึ่ง โดยจัดข้อเท็จจริงให้เกี่ยวข้องกันหาเหตุผลจากข้อมูลที่ได้และบรรลุถึงข้อสรุปใหม่ เป็นการแยกแยะส่วนต่างๆ ออกแล้วนำกลับเข้าสัมพันธ์กันอีก เพื่อหาสัมพันธ์ภาพใหม่ระหว่างส่วนต่างๆ เหล่านั้น การคิดหาเหตุผลอาจถูกต้องหรือผิดพลาดก็ได้เพราะสิ่งที่ยังไม่รู้ย่อมไม่แน่ว่าจะเป็นจริงเสมอไป

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การคิดเชิงเหตุผลมี 2 ลักษณะ คือ การคิดแบบนิรนัย ซึ่งเป็นการคิดหาเหตุผลที่นำความรู้จากหลักการส่วนใหญ่มาเป็น ตัวอธิบายข้อมูลย่อยแล้วสรุปเป็นความรู้ใหม่ และการคิดแบบอุปนัย ซึ่งเป็นการคิดหาเหตุผลจากการนำข้อมูลย่อยหลายๆ ประการมาสรุปเป็นมโนทัศน์หรือหลักการ

1.6 องค์ประกอบของการคิดเชิงเหตุผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540: 159-160) กล่าวว่า การคิด วิจัยญาณเป็นการคิดเชิงเหตุผล มีความสัมพันธ์กับการแก้ปัญหา คือ การคิดอย่างมีวิจัยญาณ เป็นทักษะสำคัญของการแก้ปัญหาและการแก้ปัญหาส่วนใหญ่ต้องให้การคิดอย่างมีวิจัยญาณ การคิดเชิงเหตุผลจึงมีความสัมพันธ์กับการแก้ปัญหา และทักษะสำคัญของการแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งมี องค์ประกอบ 8 ประการคือ

1. จุดหมาย คือ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการคิด คือ คิดเพื่อหาแนวทาง แก้ปัญหาหรือคิดเพื่อหาความรู้

2. ประเด็นคำถาม คือ ปัญหาหรือคำถามที่ต้องการรู้ ผู้คิดสามารถระบุปัญหาสำคัญ ต้องการแก้ไขหรือคำถามสำคัญที่ต้องการรู้

3. สารสนเทศ คือ ข้อมูล ข้อความรู้อย่างอื่น เพื่อใช้ประกอบการคิด

4. ข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ ข้อมูลที่ได้มา ต้องเชื่อถือได้มีความชัดเจนถูกต้องและมีความเพียงพอ ต่อการใช้เป็นพื้นฐานของการคิดเชิงเหตุผล

5. แนวคิดอย่างมีเหตุผล คือ แนวคิดทั้งหลายที่มีความจำเป็นสำหรับการคิดเชิงเหตุผลและแนวคิดที่ได้มานั้นต้องมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาหรือคำถามที่ต้องการหาคำตอบ และต้องเป็นแนวคิดที่ถูกต้อง

6. ข้อสันนิษฐาน เป็นองค์ประกอบสำคัญของการคิดเชิงเหตุผล เพราะผู้คิดต้องมีความสามารถในการตั้งข้อสมมติฐานให้มีความชัดเจน สามารถตัดสินใจได้ เพื่อประโยชน์ในการหาข้อมูล มาใช้ในการคิดเชิงเหตุผล

7. การนำไปใช้และผลที่ตามมา เป็นองค์ประกอบสำคัญของการคิดเชิงเหตุผลซึ่งผู้คิดต้องคำนึงถึงผลกระทบ ต้องมีความสามารถคิดไกล คือ มองถึงผลที่ตามมา รวมถึงการนำไปใช้ได้หรือไม่เพียงใด

8. การสรุปอ้างอิง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการคิดเชิงเหตุผล คือ เราจะต้องระบุ จุดหมายของการคิด ระบุปัญหาที่จะแก้ไข โดยอาศัยฐานข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีความชัดเจนและ ถูกต้อง อาศัยแนวคิดที่ถูกต้อง และตั้งข้อสมมติฐานที่ชัดเจนเพื่อหาข้อมูลมาใช้ในการคิด โดย คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการนำไปใช้ แล้วสรุปผลของการคิดนั้น

1.7 กระบวนการในการคิดเชิงเหตุผล

เรนเนอร์ และสแตฟฟอร์ด (กมลทิพย์ ต่อติด. 2544: 44 – 45; อ้างอิงจาก Renner; & Stafford. 1979) ได้กล่าวว่า การคิดเชิงเหตุผล ต้องอาศัยกระบวนการดังต่อไปนี้ คือ

1. การพิจารณา และ ระบุให้ชัดเจนว่าผลที่เกิดขึ้นคืออะไร
2. การพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนผลนั้น และระบุว่ามีเหตุการณ์หรือสิ่งใดที่มีความสัมพันธ์กับผลโดยเกิดก่อนอย่างสม่ำเสมอ
3. การพิจารณาแต่ละเหตุการณ์ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นก่อน และมีความสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ และตัดสินใจว่าเป็นผลมาจากสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกัน หรือเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดผล โดยการสรุปอ้างอิงจากความรู้หรือประสบการณ์เดิมประกอบ
4. การเลือกระบุเหตุการณ์ หรือสิ่งที่พิจารณาตัดสินใจ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดผลที่กำหนดไว้

หทัย ต้นหยง (กมลทิพย์ ต่อติด. 2544: 47 - 48) ได้เสนอกระบวนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ 2 ระดับ คือ

1. ระดับการสอนให้รู้จักการคิดหรือคิดเป็นเป็นกระบวนการที่มนุษย์ให้ความคิดจากสิ่งที่ง่ายไปสู่กระบวนการที่ซับซ้อน การสอนให้รู้จักคิดมี ดังนี้

1.1 การเปรียบเทียบ (Comparing) ผู้เรียนจะต้องรู้จักใช้เหตุผล เปรียบเทียบกฎเกณฑ์ที่ดีที่สุดในระหว่างสองสิ่ง หรือหลายสิ่ง

1.2 การสรุป (Summarizing) ผู้เรียนจะต้องรู้จักนำผลของการเปรียบเทียบนั้นมาสรุป อาจสรุปตามขั้นตอน หรือสรุปโดยส่วนรวมขึ้นเป็นมโนทัศน์

1.3 การสังเกต (Observation) ผู้เรียนจะต้องรู้จักใช้เหตุผลที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งในทางข้อมูลหลักฐาน เพื่อที่จะรวบรวมข้อมูลที่ได้สังเกตมาประกอบการตัดสินใจได้

1.4 การจำแนกหมวดหมู่ (Classifying) ผู้เรียนที่ได้ใช้ประสบการณ์จากการเปรียบเทียบ สรุปสังเกต มาจัดเป็นหมวดหมู่สิ่งของหลายสิ่งแม้จะต้องแตกต่างกัน แต่ก็มีองค์ประกอบพื้นฐานคล้ายคลึงกัน การจัดจำแนกหมวดหมู่จะต้องใช้ความสามารถเชิงวิเคราะห์และ สังเคราะห์

1.5 การตีความ (Criticizing) ผู้เรียนจะต้องรู้จักความหมาย และสามารถอธิบายความหมายเหล่านั้นได้ การตีความหมายนั้นเริ่มตั้งแต่ความหมายสัญลักษณ์ ความหมายทางรูปธรรม ไปจนถึงความหมายทางนามธรรม โดยอาศัยการสังเกต เปรียบเทียบแล้วนำมาสรุปเป็นหลักการด้วยเหตุผลก็จะตีความหมาย และ และตรวจสอบว่าถูกต้องชัดเจนหรือไม่

1.6 การวิพากษ์วิจารณ์ (Criticizing) เป็นการสอนให้ผู้เรียนรู้จักแสดงทักษะ รับฟังทักษะ เพื่อนำเอาสิ่งที่ตนแสดงออกกับสิ่งที่รับฟังมาเปรียบเทียบ หรือ ผู้เรียนอาจให้เหตุผลแสดงทักษะของตนต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2. ระดับสอนให้ผู้รู้จักการคิดแก้ปัญหาโดยอาศัยการคิดทั้ง 6 ประการ ที่กล่าวมาเป็นพื้นฐานโดยครูควรฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักคิดตามขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ประสบภาวะปัญหา
- ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหา คือการวินิจฉัยว่า อะไรคือปัญหา
- ขั้นที่ 3 การตั้งสมมติฐาน เป็นการคาดคะเนวิธีการที่จะแก้ปัญหา
- ขั้นที่ 4 การขยายและตรวจสอบสมมติฐาน เป็นการศึกษายกย่อยสมมติฐานให้ชัดเจน และสามารถนำมาปฏิบัติได้
- ขั้นที่ 5 การทดสอบ เพื่อตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่า วิธีการแก้ปัญหาใด ที่สามารถได้ผลดีที่สุด
- ขั้นที่ 6 สรุป เป็นขั้นที่การแก้ปัญหายุติลง เพราะได้รับผลจากการแก้ปัญหาด้วยสมมติฐานที่ตั้งไว้ แล้วจึงนำมาสรุปเป็นหลักการและแปลเป็นความหมายออกมาให้ชัดเจน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กระบวนการและขั้นตอนของการคิดเชิงเหตุผล คือ จะต้องระบุให้ชัดเจนว่าผลที่เกิดขึ้นคืออะไร จากนั้นจึงพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนและระบุว่ามีเหตุการณ์ใดที่มีความสัมพันธ์กับผลโดยเกิดก่อนอย่างสม่ำเสมอ พิจารณาแต่ละเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นก่อน และมีความสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ และตัดสินใจว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดผล โดยการสรุปอ้างอิงจากความรู้หรือประสบการณ์เดิมประกอบ แล้วจึงเลือกระบุเหตุการณ์ หรือสิ่งที่พิจารณาตัดสินใจ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดผลที่กำหนดไว้

1.8 แนวทางการส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผล

โรเวนและมอร์โรว์ (Rowan; & Morrow. 1993) ให้ข้อคิดว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก ครูต้องจัดบรรยากาศที่แสดงให้นักเรียนเห็นว่า การให้เหตุผลเป็นสิ่งสำคัญกว่าการได้เพียงคำตอบที่ถูกต้อง บรรยากาศในชั้นเรียนต้องไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกหวาดกลัว เป็นบรรยากาศที่สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนได้พูด อธิบายและแสดงเหตุผลของแนวคิด ได้กระทำและสรุปพร้อมทั้งแสดงการยืนยันข้อสรุปของแนวคิดนั้นๆ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2538: 656-657) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดและคิดเชิงเหตุผลว่ามีหลากหลายวิธี เช่น การฝึกการรับรู้ทางประสาทสัมผัส การใช้คำถาม การสังเกตเปรียบเทียบและใช้ความคิดเป็นต้น หลักสำคัญในการจัดกิจกรรมนั้นต้องคำนึงถึงสื่อและ

สภาพแวดล้อมที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการความสนใจของเด็ก ซึ่งกิจกรรมอาจจะจัดในรูปแบบของกิจกรรมกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก ถ้าเป็นกลุ่มใหญ่ครูและเด็กจะสนทนาซักถามกันหรือถ้าเป็นกลุ่มเล็กอาจใช้กิจกรรมในรูปแบบการเล่นเป็นต้น ดังนั้น พ่อแม่ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงมีบทบาทในการส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลดังนี้คือ

1. ใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการคิด การเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาเมื่อเด็กมีปัญหา
2. จัดสื่อ อุปกรณ์ ของเล่นประเภทต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการคิดหรือตัดแปลงได้
3. จัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กได้คิดอยู่เสมอ รวมทั้งให้เด็กได้ค้นคว้าจากประสบการณ์ตรง
4. คำนึงถึงพัฒนาการและความสนใจของเด็ก

สำหรับอรรถพร พรสีมา (2543: 23) ได้กล่าวว่า พัฒนาการของเด็กนั้นก็เป็ปัจจัยหนึ่ง ที่ช่วยในการส่งเสริมการคิด เมื่อเด็กเข้าสู่โรงเรียน สภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในโรงเรียนจะช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและห้องเรียนต้องสะอาดเป็นระเบียบ ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงาม มีสิ่งต่างๆ ที่จะกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการทุกๆ ด้าน เพราะพัฒนาการทุกๆ ด้านมีผลกระทบซึ่งกันและกันสำหรับเด็ก

นอกจากนี้จิตตินันท์ เตชะคุปต์ (2547: 73) ได้เสนอแนวการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผล ดังนี้

- 1) กิจกรรมการสังเกตสิ่งรอบตัวการสนับสนุนให้เด็กรู้จักใช้ประสาทสัมผัสในลักษณะความแตกต่างและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวันโดยการซักถาม และเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยกิจกรรมในวงกลม เช่น การฟังนิทาน การทดลอง การแสดงผลงาน การดูภาพประกอบ การชมภาพยนตร์ การ์ตูน หรือเกมการศึกษา ทักษะศึกษาและการเล่นตามมุมต่างๆ ให้เด็กเล่าประสบการณ์ ทำให้ทราบถึงความเข้าใจ ความจำและความสนใจของเด็กต่อสิ่งเหล่านั้น กิจกรรมการใช้เหตุผล การเปิดโอกาสให้เด็กใช้ความคิดของตนเองในการตัดสินใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือแก้ปัญหาสถานการณ์หนึ่งด้วยตนเอง โดยมีผู้ช่วยเหลือแนะนำเมื่อจำเป็น

- 2) กิจกรรมการเล่น การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับการเล่นตามความสนใจของเด็ก เช่น มุมเล่น บรยากาศ อุปกรณ์และของเล่น และให้โอกาสเด็กเล่นอย่างเสรีแต่ละช่วงเวลาของวันนั้น ในร่มและกลางแจ้ง จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

- 3) กิจกรรมพัฒนาภาษา การสนทนา พูดคุย ซักถามด้วยภาษาที่สุภาพสละสลวย กับเด็กตามโอกาสอย่างสม่ำเสมอ พร้อมกับการรับฟังด้วย ความสนใจ จะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นของ

เด็กในการพูดหรือเล่าเรื่องต่างๆ ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการถ่ายทอดความนึกคิดของเด็กนิทาน และการเล่านิทานประกอบภาพช่วยส่งเสริมการสื่อความหมายทางความคิดของเด็กในรูปแบบที่ตั้ง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลมีด้วยกันหลายวิธี โดยอาจใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการคิด จัดสภาพแวดล้อม และกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กได้คิดอยู่เสมอ โดยคำนึงถึงพัฒนาการและความสนใจของเด็ก ให้เด็กได้ค้นคว้าจากประสบการณ์ตรง ให้เด็กได้ฟังนิทานที่ช่วยให้เด็กเกิดการคิดเชิงเหตุผล จัดสื่อ อุปกรณ์ ของเล่นประเภทต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการคิดหรือตัดแปลงได้ ให้เด็กได้รู้จักสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ ค้นคว้า ทดลอง รวมถึงการแก้ปัญหาด้วยตัวของเด็กเอง เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การคิดเชิงเหตุผลสำหรับเด็กต่อไป

1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงเหตุผล

งานวิจัยต่างประเทศ

ซิงห์ และวอกเกอร์ไดน์ (Sinha; & Walkerdine. 1975) ได้ทำการทดลองเพื่อตรวจสอบอิทธิพลของภาษาที่มีต่อการคิดเชิงเหตุผลของเด็กเกี่ยวกับปริมาณคงที่ของของเหลว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กอายุตั้งแต่ 3 ปี 6 เดือน ถึง 7 ปี ในการทดลองครั้งนี้ได้ใช้แบบทดสอบเกี่ยวกับตรงกันข้าม คือ คำว่า “มาก/น้อย” (Lot/Little) กระบวนการทดสอบชุดนี้ก็คือผู้วิจัยได้นำตุ๊กต้าม้าขนาดใหญ่ กับตุ๊กต้าม้าขนาดเล็กมาวางไว้ตรงหน้าเด็ก พร้อมทั้งกล่าวว่า “นี่คือม้าตัวใหญ่ ม้าตัวนี้ชอบดื่มน้ำจำนวนมากๆ นี่คือน้ำดื่มเล็ก น้ดื่มน้ำชอบดื่มน้ำจมน้อยๆ ” หลังจากนั้น ก็นำปีคเกอร์ขนาดมาตรฐานสำหรับใส่น้ำส้มคั้นมาวางไว้ข้างหน้าตุ๊กต้าม้าทั้งสอง โดยให้ปีคเกอร์สำหรับตุ๊กต้าม้าบรรจุน้ำส้มคั้นมากกว่า ปีคเกอร์สำหรับตุ๊กต้าม้าเล็ก ต่อมาผู้ทำการทดลองจะเทน้ำส้มคั้น จากปีคเกอร์สำหรับตุ๊กต้าม้าลงในหลอดทดลองซึ่งขนาดแคบและสูงกว่าในทำนองเดียวกันก็จะเทปีคเกอร์สำหรับตุ๊กต้าม้าลงในปีคเกอร์ขนาดมาตรฐานอีกใบหนึ่ง ผลการทดลองปรากฏว่า ภาษาที่ใช้ในการทดลองช่วยให้เด็กเข้าใจสภาพข้อเท็จจริงมากกว่าสภาพตามที่เด็กเห็นขณะนั้น ผู้วิจัยสรุปว่าภาษาโดยทั่วไปมีส่วนช่วยให้เด็กเข้าใจหลักการเกี่ยวกับความคงที่ของสสารได้ง่ายยิ่งขึ้น

บูลลอคค์ และเกลแมน (เพ็ญพิไล ฤทธาถนนวนนท์. 2536: 42; อ้างอิงจาก Bullock; & Gelman.1979) ได้แสดงให้เห็นว่าเด็กเล็ก ๆ สามารถเข้าใจว่าสิ่งที่เป็นเหตุเกิดก่อนที่เป็นผล กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 3-5 ปี ซึ่งเห็นหุ่นมือตัวหนึ่งทิ้งลูกบอลลงไปในบึงวงจิกด้านหนึ่ง ลูกบอลนั้นก็กลิ้งสู่หลุมอีกหลุมหนึ่งเช่นเดียวกัน หลุมทั้งสองอยู่ห่างจากตุ๊กตาสบริงเท่ากัน ผู้วิจัยพบว่าเด็กอายุ 5 ปี เกือบทุกคนและเด็กอายุ 3 ปี บางคนสามารถบอกได้ว่าเหตุการณ์ไหนที่ทำให้ตุ๊กตาสบริงกระเด็นขึ้นมาและเมื่อให้เด็กทำเองก็สามารถเลือกทางวงจิกที่ถูกต้องได้

วิลเลียม และ ริไมล์ (กมลทิพย์ ต่อดิต. 2544: 6; อ้างอิงจาก Williams; & Remires. 1979) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาอิทธิพลของภาษาที่มีต่อการคิดเชิงเหตุผลตามแนวทฤษฎีของ Piaget เกี่ยวกับการคงที่ ของสสารในเชิงปริมาณ น้ำหนักและปริมาตร โดยได้เปรียบเทียบเด็กที่มาจาก ครอบครัวซึ่งบิดามารดาประกอบอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผา กับเด็กที่มาจากครอบครัวซึ่งบิดา มารดา ประกอบอาชีพอย่างอื่น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเม็กซิกันอายุระหว่าง 6 - 9 ปี ในการเปรียบเทียบนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดให้เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเท่าเทียมกันทั้งในด้านอายุ เพศ ระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมผลการวิจัย พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวซึ่งบิดามารดาประกอบอาชีพทำ เครื่องปั้นดินเผาสามารถเข้าใจความคงที่ในเชิงปริมาณของสสารประเภทอื่นๆ และเด็กที่มาจาก ครอบครัวซึ่งบิดามารดาประกอบอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผาไม่สามารถจะตอบคำถามเรื่องราวความ คงที่ในเชิงปริมาณของสสารประเภทอื่นได้ดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวซึ่งบิดามารดาประกอบอาชีพ อย่างอื่น

เดอมาเนอูเอล (พัชรี โคตรสมบัติ. 2550: 19; อ้างอิงจาก Demanuele. 2001) ได้ ทำการศึกษาการจัดหลักสูตรที่เน้นปรัชญาการคิดสำหรับเด็กอนุบาลและเด็กประถมศึกษา โดยมี จุดประสงค์เพื่ออธิบายวิธีการสอน ของครู ข้อสรุปเชิงทฤษฎี และการประเมินโปรแกรมทักษะการสอน จากการศึกษาพบว่าหลักสูตรปรัชญาหลักสูตรเป็นระบบ รูปแบบสมบูรณ์และสะท้อนให้เห็นว่าได้ใช้ หลักการของจอห์นดีวีอี

งานวิจัยในประเทศ

วราภรณ์ นาคะศิริ. (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการคิดเชิงเหตุผลของ เด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ทรายสี พบว่า การคิดเชิงเหตุผล ของเด็กปฐมวัยหลังการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้ทรายสี สูงกว่าก่อนทำกิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์โดยใช้ทรายสีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เสาวนีย์ อุ่นประเสริฐสุข (2546: 54) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการคิดเชิงเหตุผลของเด็ก ปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอน แบบเดินเรื่องมีการคิดเชิงเหตุผลหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องสามารถ พัฒนาการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยได้

ปิยวรรณ สันชุมศรี (2547: 96) ได้ศึกษาความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็ก ปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดอโบโน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดอโบโนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติมีความสามารถ

ในการคิดเชิงเหตุผลหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดอบีโนมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

รติกร ธีญญะอุดม (2547: 49) ได้ศึกษาผลของการใช้เกมการศึกษามิติสัมพันธ์ที่มีต่อการคิดเชิงเหตุผลของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสุเหร่าดอนสะแก เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เกมการศึกษามิติสัมพันธ์มีการคิดเชิงเหตุผลได้มากกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการใช้เกมการศึกษามิติสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

พัชรี โคตรสมบัติ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบจิตปัญญา ที่มีต่อทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุ 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น อนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนประสานมิตร จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยหลังการจัดการเรียนรู้แบบจิตปัญญา โดยรวมและจำแนกรายด้านมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลองพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รัตนา นิสภกุล (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยน้ำตาไลโอซิ่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนวัดสะแกงาม กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยหลังการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยน้ำตาไลโอซิ่งสูงกว่าก่อนทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยน้ำตาไลโอซิ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พัชรี กัลยา (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษามิติสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนหญิง อายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย หลังจากการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา มิติสัมพันธ์ โดยภาพรวมและจำแนกรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง พบว่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา มิติสัมพันธ์ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลสูงขึ้น

ปรีชา บุญมาศ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เน้นการผสมสี กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียน ชาย - หญิง อายุ

4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลสุราษฎร์ธานี บางเขน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยหลังการทำ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เน้นการผสมสีสูงกว่าก่อนทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เน้นการผสมสีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงเหตุผลทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า เด็กสามารถเกิดการคิดเชิงเหตุผลได้จากกิจกรรม รมต่างๆ ที่เด็กได้กระทำ โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาเล่าเรื่องต่างๆ การทดลองวิทยาศาสตร์ การทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่างๆ และกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งสามารถส่งเสริมด้วยวิธีการที่หลากหลายที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานอีสป

2.1 ความหมายของนิทาน

ได้มีผู้ให้ความหมายของนิทานไว้แตกต่างกันดังนี้

พจนาน เทียนมนัส (2539: 19) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาช้านาน อิงความจริงหรือจินตนาการ วัตถุประสงค์ทำให้เกิดความสนุกสนานและคติสอนใจ หรือความรู้จากเนื้อหาของนิทาน ส่วนทัศนีย์ อินทรบำรุง (2539: 14) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าต่างๆ กันมาหรือแต่งขึ้นใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออบรมสั่งสอน และเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน สำหรับครุรักษ์ ภิรมรักษ์ (2540: 45) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า นิทานเป็นเรื่องราวทั่วไปที่เล่าสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นการผูกเรื่องขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังสนุกสนานเพลิดเพลินและสอดแทรกคติธรรม นอกจากนี้กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541: 2-10) กล่าวถึงความหมายของนิทานว่า นิทาน คือ สื่อกึ่งประติมากรรมสำหรับการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ไม่มีเด็กคนใดไม่ชอบฟังนิทาน นิทานสามารถสร้างจินตนาการ ความฝัน ความคิด ความเข้าใจ และการรับรู้ให้กับเด็ก สำหรับวาโร เพ็งสวัสดิ์ (2542: 173) ได้กล่าวว่า นิทานและการเล่าเรื่องหมายถึง เรื่องราวที่เล่าต่อกันมาเป็นเวลานาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินและให้ความรู้เพื่อให้คนเป็นคนดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และบางครั้งก็สอดแทรกคติหรือคุณธรรมเพื่อสอนใจ ในระหว่างการเล่าเรื่อง อาจมีการสนทนาโต้ตอบ อภิปราย ชักถาม แสดงข้อคิดเห็นและแสดงท่าทางประกอบเรื่องราวก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการเล่านิทานยังให้ประโยชน์และมีคุณค่าต่อเด็กเป็นอย่างมาก การที่ครูหรือผู้ใหญ่ได้ใกล้ชิดเด็กโดยการเล่านิทานหรือเล่าเรื่องราวต่างๆจะเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็กได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีประโยชน์ในการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็กด้วย ส่วน สันหนพัฒน์ อรุณธำรี (2542: 2) กล่าวว่า นิทานเป็นเรื่องที่มีผู้แต่งขึ้นใหม่ โดยยึดความสนุกสนาน

ผลิตเพลิน เป็นการผูกเรื่องให้เข้ากับสภาวะการณ์ในเวลานั้นๆ ซึ่งสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมคติสอนใจที่ฟังประสงค์ ให้ผู้ฟังนำไปใช้ในชีวิตจากเนื้อหาของนิทาน เพื่อให้เป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก

นอกจากนี้พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ .ศ. 2542 (2546: 359, 588) ยังกล่าวถึงความหมายของนิทาน ว่า นิทาน หมายถึงเรื่องเล่าที่เล่ากันมา เช่น นิทานชาดก นิทานอีสป และชาดกเป็นเรื่องแสดงให้เห็นตัวอย่างแห่งกรรมทุกเรื่องจะมีผู้ทำความดีและความชั่ว เนื้อเรื่องเพียงพร้อมด้วยคติสอนใจ การทำดีตลอดจนการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สอดคล้องกับแนวคิดของสมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542: 48) ที่กล่าวว่า นิทานคือ

1. เป็นเรื่องที่ผูกขึ้นเพื่อเล่าสู่กันฟัง
2. เป็นเรื่องเล่าที่ใช้วาจาเป็นสื่อในการถ่ายทอด หรือเขียนขึ้นทำนองการเล่าปากเปล่า
3. เป็นบทประพันธ์ที่มีลีลาการเล่าแบบเป็นกันเองทำนองการเล่าด้วยวาจา
4. เป็นเรื่องเล่าที่มีจุดประสงค์หลักเพื่อความบันเทิงและมีคติสอนใจเป็นจุดประสงค์

รอง

ต่อมาเกริก ยุ้นพันธ์ (2543: 6 – 7) ได้กล่าวถึงความหมายของนิทาน ว่า นิทาน หมายถึง เรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ นิทานในภาษาบาลี แปลว่า เรื่องเดิม เป็นเรื่องปาฐกถา นิทานเป็นการผูกเรื่องขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความ สุขและสนุกสนาน แต่งคำสอนจรรยาในชีวิต การเล่านิทานจึงเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่อเนื่องของผู้เล่าให้คนรุ่นใหม่ฟัง เช่นเดียวกับแนวคิดของสุภักดี อนุกุล (2545: 8) ที่กล่าวว่า นิทานเป็นประเพณีสืบทอดกันมาช้านาน ส่วนมากผู้เล่ามักเป็นผู้อาวุโส เรื่องที่นำมา เล่าประกอบด้วยตำนานหรือพฤติกรรมของบุคคล ด้วยมุ่งความบันเทิงและอบรมสั่งสอนลูกหลาน สอดคล้องกับแนวคิดของ ขวัญนุช บุญอยู่สง (2546: 17) ซึ่งกล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบทอดกันมา หรือเรื่องที่แต่งขึ้นมาจากจินตนาการหรืออิงความจริง มีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลิน สอดแทรกแง่คิด คติสอนใจ หรือความรู้เอาไว้ด้วย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าต่อกันมาตั้งแต่โบราณ หรืออาจเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นมาใหม่เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และให้ความรู้ สอดแทรกคติ แนวคิดคุณธรรมจริยธรรมที่ฟังประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ฟังได้ประพฤติปฏิบัติตาม

2.2 ประเภทและองค์ประกอบของนิทาน

นิทานแบ่งออกเป็นหลายประเภท โดยอาศัยวิธีกำหนดต่างกันออกไป ซึ่งได้มีผู้แบ่งประเภทของนิทานต่างๆ กันดังนี้

วรรณิ ศิริสุนทร (2542: 13-19) ได้แบ่งนิทานสำหรับเด็ก ออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. นิทานพื้นบ้าน (Folk tales) เป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน จนภายหลังมีการเขียนขึ้นตามเค้าเดิมบ้าง จดจำเรื่องราวมาเขียนขึ้นบ้าง ไม่ปรากฏว่าผู้แต่งดั้งเดิมเป็นใคร มักจะกล่าวอ้างว่าเป็นของเก่าแล้วเอามาเล่าใหม่

2. นิทานสอนคติธรรม (Fables) มีลักษณะเป็นนิทานสั้น ๆ ตัวละครมีทั้งคนและสัตว์ สัตว์มีบทบาทเหมือนคน มีแกนเรื่องแกนเดียว มีโครงเรื่องง่ายและสั้น และต้องให้บทเรียนสอนใจ เป็นข้อสรุปที่ชัดเจน นิทานคติธรรมของต่างประเทศที่รู้จักกันดีได้แก่ นิทานอีสป (Aesop's Fables) ผู้เขียนคือ อีสป (Aesop) ซึ่งเข้าใจว่าเป็นทาสชาวกรีก มีชีวิตอยู่ระหว่าง 620 – 560 ปี ก่อนคริสตกาล เนื่องจากเขาถูกจำกัดเสรีภาพในการพูด และการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง จึงพยายามหาทางออกด้วยการแสดงความคิดเห็นออกมาในรูปของนิทานสอนคติธรรม ตัวอย่างนิทานอีสป ได้แก่ หมาป่ากับลูกแกะ ราชสีห์กับหนู นิทานสอนคติธรรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 นิทานเทียบสุภาษิต เป็นนิทานที่มักจะยกสุภาษิตตั้งเป็นโคลง 1 บท แล้วมีนิทานเปรียบเทียบได้กับโคลงนั้น

2.2 นิทานชาดก เป็นนิทานสอนคติธรรมของอินเดีย ซึ่งคำว่าชาดกมาจากภาษาสันสกฤต แปลว่าเกิดแล้วคือหมายถึงเรื่องราวของพระพุทธเจ้าและพระสาวกที่เกิดขึ้นมาแล้วในชาติก่อน และแต่ละชาติได้บำเพ็ญบารมี คือความดียิ่งขึ้นจนพระชาติสุดท้ายได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า

3. นิทานปกรณัม (Myth) เป็นเรื่อง que แสดงให้เป็นถึงเหตุการณ์และเรื่องราวใน บรรพกาลเกี่ยวกับพื้นโลก ท้องฟ้า และพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์มีเทพเจ้าเป็นผู้ควบคุม ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

4. มหาเทพและนิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่มีลักษณะคล้ายกับเทพปกรณัมต่างกัน แต่ว่าตัวละครของนิทานประเภทนี้เป็นมนุษย์ไม่ใช่เทพเจ้า มีการกระทำที่กล้าหาญฟันฝ่าอุปสรรค และประสบผลสำเร็จในที่สุด

5. หนังสือภาพที่เป็นเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ (Animal stories) นิทานสมัยเก่าที่มีตัวละครเป็น สัตว์ เราจะพบมากในบทกลอนกล่อมเด็ก นิทาน พื้นบ้านและนิทานสอนคติธรรม

ส่วนสันหพัฒน์ อรุณธำริ (2542: 17) กล่าวว่า นิทานมีหลายประเภทด้วยกัน การแยกประเภทนิทานขึ้นอยู่กับ ลักษณะของเรื่อง และที่มาของนิทานเป็นสำคัญ ซึ่งจะขอแบ่งประเภทของนิทานออกเป็น 8 ประเภท ตามสภาพการณ์ปัจจุบัน ดังนี้

1. นิทานปรัมปรา

2. นิทานท้องถิ่น

3. นิทานเทพนิยาย
4. นิทานตลกขบขัน
5. นิทานสร้างเสริมคุณธรรม
6. นิทานเรื่องเกี่ยวกับสัตว์
7. นิทานที่ให้ความรู้เฉพาะเรื่อง เช่น เรื่องยาเสพติด เรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
8. นิทานส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

สำหรับกรีก ยูนิพันธ์ (2543: 20 - 22) ได้กล่าวถึง การแบ่งประเภทของ นิทานตามรูปแบบของนิทานแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ 8 ประเภท คือ

1. เทพนิยายหรือเรื่องราวปรัมปรา เป็นนิทานหรือนิยายที่เกินเลยความเป็นจริงของมนุษย์ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอภินิหาร ตัวเอกหรือตัวละครเด่นๆ จะมีอภินิหาร หรือเวทย์มนต์ ฤทธิ์เดช ฉากหรือสถานที่ในเรื่องมักเป็นสถานที่พิเศษ หรือถูกกำหนดขึ้นมา เช่น สรวงสวรรค์หรือเมืองบาดาล มีพระเอกเป็นตัวละครชาย มีนางเอกเป็นเจ้าหญิง มีนางฟ้า เทวดา ยักษ์ เป็นต้น

2. นิทานประจำท้องถิ่นหรือนิทานพื้นบ้าน มักเป็นนิทานที่ถูกเล่าขานทอดต่อเนื่องกันมา เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น ภูเขา ทะเล แม่น้ำ เรื่องราวของวัตถุโบราณที่มีเหตุที่มาของการสร้าง

3. นิทานคติสอนใจ เป็นนิทานที่เรียบเคียงชีวิตเปรียบเทียบกับชีวิตและความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคม ให้บังเกิดผลในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ให้พึงพิถีพิถันละเอียด รอบคอบ และไม่ประมาท ช่วยเหลือหรือเมตตาต่อผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่กล่าวอ้างถึงบุคคลที่มีความสามารถองอาจ กล้าหาญ มักเป็นเรื่องที่ถ่ายทอดเรื่องจริงของบุคคลสำคัญๆไว้ มักสร้างฉากหรือสถานการณ์ที่น่าตื่นเต้นเกินความเป็นจริง เพื่อเรื่องราวสนุกสนาน ทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามบุคคลที่เป็นวีรบุรุษนั้นมีความสามารถและน่าสนใจจริงๆ

5. นิทานอธิบายเหตุ เป็นเรื่องราวของเหตุที่มาของสิ่งหนึ่งสิ่งใดและอธิบาย พร้อมตอบคำถามเรื่องราวนั้นๆด้วย เช่น เรื่องกระต่ายในดวงจันทร์ ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม นกยูงกับกา เป็นต้น

6. เทพปกรณัม เป็นนิทานที่เกี่ยวกับความเชื่อ โดยเฉพาะตัวบุคคลที่มีอภินิหารเหนือความเป็นจริงลึกลับ ได้แก่ พระอินทร์ พระพรหม ทศกัณฐ์ เป็นต้น

7. นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก เปรียบเทียบเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม สอนจริยธรรม แฝงแง่คิดและแนวทางแก้ไข บางครั้งสอนแบบทางอ้อมผู้อ่านหรือผู้ฟังจะต้องพิจารณาเอง เป็นเรื่องบันเทิงคดีที่สนุกสนาน

8. นิทานตลกขบขัน เป็นเรื่องเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ แต่มีมุขที่ตลก ขบขันสนุกสนาน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสุข เนื้อเรื่องเกี่ยวกับไหวพริบ เรื่องราวแปลกๆ เรื่องเหลือเชื่อ เรื่องเกินความจริง เป็นต้น

นอกจากนี้คูเบอร์ (นฤมล จิวแพ. 2549: 8; อ้างอิงจาก Cuber. 1960) ยังได้แบ่งคติชาวบ้าน (Folklore) ออกเป็น 5 รูปแบบคือ

1. ตำนาน เป็นเรื่องเก่าแก่ที่อธิบายชีวิต ปรัชญาการณธรรมชาติ และสิ่งต่างที่มีอยู่ในโลก

2. นิทานคติ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ จบลงด้วยคติสอนใจ สอนแนวทางดำรงชีวิตแก่คน

3. นิทานท้องถิ่น เป็นเรื่องสอนใจ เช่นเดียวกันแต่ให้ความรู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องจริง มากกว่านิทานคติ นิทานท้องถิ่นเป็นเรื่องที่มีเค้าเรื่องจริงและเหตุการณ์ที่เกิดจริงผสมไม่จริง

4. นิทานปรัมปรา เป็นเรื่องเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน จะกล่าวถึงดินแดนมหัศจรรย์และเรื่องราวของการใช้อิทธิฤทธิ์ทั้งหลาย

5. รูปแบบอื่นๆ เช่น เพลงชาวบ้าน สุภาษิต คำพังเพย ปริศนา มุขตลก กลอนชาวบ้าน และบทร้องสำหรับเด็ก

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ประเภทของนิทานแบ่งออกได้หลายประเภทโดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งที่ต่างกันไปตามรูปแบบและเนื้อหาของนิทาน

2.3 ความหมายของนิทานอีสป

ได้มีผู้ให้ความหมายของนิทานอีสปไว้ดังนี้

เฉลิม มากนวล (2518: 28) กล่าวว่า นิทานอีสป หมายถึง นิทานอุทาหรณ์ที่อีสปนักเล่านิทานชาวกรีกเล่าไว้เมื่อประมาณศตวรรษที่ 6 ก่อนคริสตกาล ส่วนไพพรรณ อินทผล (2534: 17) กล่าวถึงนิทานอีสปไว้ว่า เป็นนิทานประเภทสอนคติธรรม (Fables) คล้ายกับนิทานสอนใจ คือ ตัวเอกต้องเป็นสัตว์แต่มีคติ เช่น ราชสีห์กับหนู สอดคล้องกับแนวคิดของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรม - มาธิราช (2537: 253) ซึ่งกล่าวว่า นิทานอีสป เป็นนิทานสอนคติธรรม (Fables) เป็นนิทานสั้นๆ ที่ให้คติในเรื่องของความดี ความชั่ว ความฉลาด ความโง่ ตัวละครในเรื่องเป็นสัตว์ที่มีบทบาทการกระทำอย่างคน ให้บทเรียนสอนใจผู้อ่านด้วยข้อสรุปที่ชัดเจน เช่นเดียวกับแนวคิดของวรวรรณี ศิริสุนทร

(2542: 14) ซึ่งกล่าวถึงความหมายของนิทานอีสป ว่า นิทานอีสป หมายถึง นิทานสอนคติธรรม (Fables) เป็นนิทานสั้นๆ ตัวละครมีทั้งคนและสัตว์ สัตว์มีบทบาทเหมือนคน มีแกนเรื่องแกนเดียว มีโครงเรื่องง่ายและสั้นและตั้งใช้บทเรียนที่สอนใจเป็นข้อสรุปที่ชัดเจน เช่น นิทานอีสป นิทานชาดก ปัญจตันตระนิทาน (หิโตปเทศ) นิทานเทียบสุภาษิต นอกจากนี้สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2549: 34) ได้กล่าวถึงความหมายของนิทานอีสปว่า นิทานอีสป เป็นเรื่องราวต่างๆ เพื่อมุ่งให้เกิดคติธรรมสอนใจในการดำรงชีวิต เพื่อเป็นแนวทางให้ละเว้นความชั่ว ทำแต่ความดี

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า นิทานอีสป หมายถึง นิทานที่อีสปนักเล่านิทานชาวกรีกเล่าไว้ เพื่อสอนคติธรรม ให้คติในเรื่องของความดี ความชั่ว ความฉลาด ความโง่ ตัวละครมีทั้งคนและสัตว์ เป็นนิทานสั้นๆ ให้บทเรียนที่เป็นข้อสรุปชัดเจน

2.4 ประวัตินิทานอีสป

ศิโรตม์ (2540: 22) กล่าวว่า นิทานอีสปถูกเล่าสืบต่อกันมาด้วยปากเป็นเวลาหลายร้อยปี และมีจำนวนเป็นพันๆ เรื่อง ประมาณ 300 ปีก่อนคริสต์ศักราช มีการรวบรวมนิทานอีสปไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นครั้งแรก โดยนักการเมืองชาวเอเธนส์ชื่อดิมิตริอัส ฟาเลริอัส เขาได้รวบรวมนิทานอีสปประมาณ 200 เรื่องไว้ในหนังสือชื่อ “รวมนิทานอีสป” ต่อมาอีก 300 ปี ฟาอีดรุส ทาสชาวกรีกผู้ได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระได้แปลนิทานอีสปเหล่านี้เป็นภาษาละติน ประมาณ ค .ศ.230 วาเลเรียสได้รวบรวมนิทานอีสปผสมกับนิทานจากอินเดียและแปลร้อยกรองเป็นของกรีก นับตั้งแต่นั้นมา นักเขียนคนอื่นๆ ก็ได้นำนิทานอีสปมาเล่าและขยายความออกไป ถึงแม้ว่าผู้รวบรวมและผู้แปลจำนวนมากได้ดัดแปลง เพิ่มเติม แก้ไขและปรับปรุงนิทานอีสปไปบ้าง แต่นิทานอีสปก็ไม่เคยสูญเสียชีวิตดั้งเดิมของมันไปเลย

นิทานอีสปได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ เกือบทุกภาษาของโลก สุภาษิตและคำคมจำนวนมากของชาติต่างๆ มีที่มาจากนิทานอีสป เช่น อุ่นเบรียว ไม้ได้พลอย กบเลือกนาย เด็กเลี้ยงแกะ นกมีหู นูมีปีก ฯลฯ นักปรัชญาเมธีผู้ยิ่งใหญ่ของโลกหลายท่าน เช่น อริสโตเติล ไสเครติส เฮโรโดตัส อริสโตฟานีส และพลูตาร์ค ต่างให้ความสำคัญและความสนใจในนิทานอีสป และได้นำมาเขียนไว้เป็นร้อยกรองมากมายหลายเรื่อง แคซซิดินเป็นผู้แปลนิทานอีสปเป็นภาษาอังกฤษครั้งแรกใน ค.ศ. 1484 นับจากต้นคริสต์ศักราชมาจวบจนกระทั่งทุกวันนี้ นอกจากจะมีการบันทึกนิทานอีสปไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ยังมีการบันทึกนิทานอีสปไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ยังมีการบันทึกไว้โดยการวาดภาพและการแกะสลักด้วย

ส่วนธนาภิต (ออนไลน์) กล่าวถึงประวัติของนิทานอีสปว่า มีนักปราชญ์บางท่านให้ข้อคิดไว้ว่า นิทานอีสปได้เค้าโครงจากเรื่องเล่าเก่าๆ ของกรีก อินเดีย อาระเบีย เปอร์เซีย และ

ดินแดนอื่นๆ โดยอีสปนำมาดัดแปลง เล่าปากเปล่าไม่มีบันทึกเป็นหลักฐาน จนศตวรรษต่อๆ มาจึงมีผู้บันทึกเอาไว้ จากหลักฐานของ แผ่นปาปรัสอียิปต์โบราณ พีดรัส ทาสชาวมาซีโดเนียในยุคจักรพรรดิออกุสตุส จักรวรรดิแรกแห่งโรมัน เป็นผู้รวบรวมเรื่องราวนิทานอีสปภาษาลาติน บางตำนานบอกว่า เดมิทริอูส รวบรวมนิทานอีสปเป็นหนังสือไว้เมื่อราว 30 ปีก่อนคริสต์ศักราช ต่อมาพระที่ชื่อมาซิมูล พลานูด แปลนิทานอีสปจากภาษาลาตินเป็นภาษาอังกฤษเมื่อ ค.ศ. 1400 นับแต่นั้นมาชาวยุโรปแปลนิทานอีสปให้เข้ากับสภาพสังคมบ้านเมืองของตน แต่คติและข้อคิดอันเป็นหัวใจสำคัญของเรื่องยังคงได้รับการรักษาไว้

สุกุมล (ออนไลน์) กล่าวถึงประวัตินิทานอีสปไว้ว่า อีสป เป็นทาส ชาวกรีกคนหนึ่งซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วงเวลา 560-620 ปีก่อนคริสต์ศักราช หรือ 208 ปีก่อนพุทธศักราช (พระพุทธเจ้าประสูตรเมื่อ 80 ปีก่อนพุทธศักราช) นับเวลาถึงปัจจุบันได้ 2,755- 2,815 ปี เขาอาศัยอยู่ที่เมืองซาร์ดีส บนเกาะซามอสของประเทศกรีก เกาะนี้ตั้งอยู่นอกชายฝั่งของประเทศตุรกีในปัจจุบัน ในสมัยกรีกโบราณชายฝั่งทะเลทั้งหมดของประเทศตุรกีก็มีชาวกรีก อาศัยอยู่อย่างหนาแน่น อีสปเป็นคนพิการ ขี้เหร่ แต่เขามีจิตใจที่งดงาม ซึ่งตรงกันข้ามกับ สังขารของเขา เริ่มแรกนั้น อีสปมาจากเทรซซึ่งเป็นนครรัฐแห่งหนึ่งในสมัยโบราณ ปัจจุบันเทรซ เป็นดินแดนส่วนหนึ่งของกรีกและบัลแกเรีย อีสปไปทำงานเป็นทาสที่เกาะซามอสกับนายทาส ชื่อเอียดมอน ในระหว่างที่เป็นทาส อีสปได้นำชื่อเสียงมาสู่ตนเองและนายของเขาด้วยการเป็น นักเล่านิทานผู้มีความสามารถจนเป็นที่รู้จักกันดีในท้องถิ่นนั้น ในที่สุดอีสปก็ถูกปลดปล่อยให้เป็นอิสระจากการเป็นทาส เนื่องจากความเป็นผู้ที่มีไหวพริบและสติปัญญาอันเฉียบแหลมของเขานั้นเอง ขณะนั้นกษัตริย์เครซุสทรงเป็นประมุขแห่งนครรัฐเล็ก ๆ ทั้งหลายของกรีกด้วยพระองค์ทรงส่ง อีสปให้ไปปฏิบัติหน้าที่ราชทูตยังเมืองหลวงของนครรัฐเหล่านี้ อีสปใช้นิทานของเขาทำให้เกิด ความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวอย่างชาญฉลาด ที่เมืองโครินธ์ อีสปใช้นิทานของเขาเป็นสื่อตักเตือนชาวเมืองถึงภัยอันอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการใช้กฎหมายที่กรุงเอเธนส์ เขาใช้นิทาน เรื่อง "กบเลือกนาย" เป็นสื่อชักชวนให้ชาวเมืองเลื่อมใสในการปกครองของปีซัสเตรตัส เป็นผลสำเร็จ

อวสานชีวิตของอีสปมาถึง เมื่อกษัตริย์เครซุสส่งเขาไปปฏิบัติหน้าที่ราชทูตที่เมืองเดลฟี ณ เมืองนี้ อีสปเล่านิทานโดยใช้สัตว์เป็นสัญลักษณ์บอกความจริงเกี่ยวกับความอยุติธรรมทางการเมืองให้ชาวเมืองรู้ การกระทำของเขาได้จุดไฟแห่งความโกรธแค้นใน ใจให้ไหม้ไหม้เกรียมในหัวใจของนักการเมืองแห่งเมืองเดลฟีอย่างหนัก นักการเมืองเหล่านี้ จึงคิดแก้แค้นอีสปโดยการแอบเอาขันทอง ศักดิ์สิทธิ์แห่งวิหารเทพอะพอลโลไปใส่ไว้ในกระเป๋าสัมภาระของอีสป แล้วกล่าวหาว่าเขาเป็นขโมย ในที่สุด อีสปจึงถูกตั้งข้อหาว่ากระทำการลอบหลอและทำลายชาวเดลฟีอย่างร้ายแรง อีกทั้งเป็นคนป่าเถื่อนและดูร้าย อีสปถูกตัดสินประหารชีวิตโดยถูกโยนลงมาจากหน้าผาสูงจนถึงแก่ความตาย ไปอย่างน่าเสียดายในที่สุด

การสร้างแนวคิด การอบรมสั่งสอน ให้คนมีความเชื่ออย่างใด อย่างหนึ่งในสมัยเมื่อสามพันปีที่ผ่านมา ไม่ใช่เรื่องง่ายเพราะนอกจากคนในสมัยนั้นยังมองเห็นโลก ไม่กว้าง ไม่มีเรื่องราวของวิทยาศาสตร์มาพิสูจน์ให้รู้ว่าอะไรเป็นอะไร แล้วการที่จะตั้งตัวว่าเป็น ผู้รู้หรือที่เรียกกันว่า เป็นนักปราชญ์ นั้นมีโทษอย่างร้ายแรง ที่เดียวเพราะในสมัยนั้น ผู้ที่จะเป็นผู้รู้ได้จะต้องเป็นผู้ที่ อยู่ในศาสนาเท่านั้น หากคนนอกวัดแสดงตัวเป็นผู้รู้ โอกาสที่จะถูกพวกพระ พวกผู้นำทางศาสนากล่าวหาเอาได้ว่า เป็นพวกพอมดมอผีซึ่งมีโทษถึงตายทีเดียว

จะเป็นด้วยเจตนาที่อัสปสร้างเรื่องราว เพื่อสั่งสอนให้คนทำความดี รู้จักตัวเอง มีคุณธรรม แต่เขารู้ว่า เขาจะทำอย่างตรง ๆ ไม่ได้เพราะจะมีภัยมาถึงตัว เขาจึงผูกเรื่องเพื่อการสั่งสอนของเขาออกเป็นเรื่องราว และใช้ตัวแสดงในเรื่องราวของเขาเป็นสัตว์ชนิดต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้คนฟังเข้าใจว่า เป็นเรื่อง เล่า ขานกันเพื่อความสนุกสนานอย่างเดียว ไม่เกี่ยวกับการสั่งสอนใคร

ด้วยเหตุนี้เอง การเล่าเรื่องของอัสป จึงไม่มีใครคิดว่า เขากำลังสั่งสอนให้คนอยู่ในศีลในธรรม แต่ทุกคน ฟังเรื่องราวของเขาเพราะความสนุกสนาน เรื่องราวของเขาจึงถูกเรียกขานกันในนามว่า "นิทาน" นิทานของ อัสปได้รับความนิยมอย่างมากจากคนฟัง ชีวิต ของเขาจึงทำงานด้วยการเล่า นิทานเป็น กิจวัตร จนทำให้ทุกคนในท้องถิ่นที่เขาอยู่รู้จักเขาเป็นอย่างดี และทุกคนต่างก็อยากฟังนิทานของเขาไม่ว่าจะเป็นทั้งเด็กหรือผู้ใหญ่

ชีวิตของอัสปจบสิ้นลง อย่างน่าเสียดายแค่ตรงนั้น แต่นิทานของ อัสปยังถูกกล่าวขานกันอยู่ในหมู่ของผู้คนที่ กระจายเพิ่มมากขึ้น จากปากหนึ่งไปสู่อีกปากหนึ่ง นิทานอัสปจึงไม่หายไปพร้อมกับตัวของอัสป ด้วย หลังจากที่อัสปตายไปไม่นานชาวเอเธนส์ผู้หนึ่งชื่อ ลิซิปัสก็ได้ปั้นรูปของอัสปตั้งไว้ข้างหน้าของอนุสาวรีย์ยอดนักปราชญ์ ทั้งเจ็ดของชาว เอเธนส์ซึ่งถือได้ว่าอัสปได้รับการยกย่องเทียบเท่ากับยอดนัก ปราชญ์ ผู้โด่งดังของชาวเอเธนส์ในยุคนั้นทีเดียว นิทานอัสปได้รับการเผยแพร่เรื่อยมาตลอดชั่วระยะเวลาสามพันปี ผู้อพยพ จากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่ง จดจำนิทานอัสปไป เล่าขานเรื่องราวเหล่านั้นจึงกระจายไปทั่วโลกและทุกมุมโลก ทุกคนเมื่อได้ฟังนิทาน ของอัสปแล้ว พวกเขาจะเกิดความรู้สึก สำนึกที่ดี ได้รับบทเรียน ได้รับรู้สิ่งที่ดีงาม และความชั่วร้าย ไปพร้อม ๆ กับความสนุกสนาน นิทานของอัสปจึงกลายเป็นนิทานอมตะ ที่ไม่มีวันตายไปจากโลกนี้ แทบจะบอกได้เลยว่า นิทานอัสปนั้นมีอยู่ในทุกประเทศทุกหนทุกแห่งในโลกนี้ก็ว่าได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า นิทานอัสปมีที่มาจาก การเล่าเรื่องของอัสป เพื่อสั่งสอนให้คนอยู่ในศีลในธรรม โดยที่ทุกคนฟังเรื่องราวของเขาเพราะความสนุกสนาน เรื่องราวของเขาจึงถูกเรียกขานกันในนามว่า "นิทาน" ซึ่งถูกเล่าสืบทอดกันมาด้วยปากเป็นเวลาหลายร้อยปี จนฟาอิดรุส ทาสชาวกรีกได้แปลนิทานอัสปเหล่านี้เป็นภาษาละติน แล้ววาเลเรียสได้รวบรวมนิทานอัสปผสมกับนิทานจาก

อินเดียนและแปลร้อยกรองเป็นของกรีก นับตั้งแต่นั้นมา นักเขียนคนอื่นๆ ก็ได้นำนิทานอีสปมาเล่าและขยายความออกไป จนถึงทุกวันนี้

2.5 ลักษณะทั่วไปของนิทานอีสป

เฉลิม มากนวล (2518: 128 – 129) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของนิทานอีสปไว้ดังนี้

1. นิทานอีสปถ้าพิจารณาตามแบบของนิทาน ก็จะอยู่ในประเภทของนิทานเรื่องสัตว์ เพราะตัวเอกของนิทานส่วนใหญ่เป็นสัตว์ แต่สมมติว่ามีความคิดและการกระทำต่างๆ ตลอดจนพูดอย่างมนุษย์ธรรมดา บางเรื่องก็มีคนเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ด้วย คนกับเทวดา ตลอดจนสัตว์กับสิ่งของ แต่ทั้งคนทั้งสัตว์นั้นจะพูด และปฏิบัติต่อกันเสมือนหนึ่งว่าเป็นมนุษย์ จุดใหญ่ของนิทานก็เพื่อสอนคติธรรม แนะนำแนวทางประพฤติปฏิบัติให้แก่มนุษย์นั่นเอง
 2. แนวคิดที่จะแสดงเป็นคติ ในนิทานเรื่องหนึ่งๆ จะมีเพียงแนวคิดเดียว
 3. มีตัวเอกในนิทานเรื่องหนึ่งๆ ไม่เกิน 2 ตัว ตัวละครทั้ง 2 ตัวนั้นส่วนใหญ่จะปรากฏอยู่ในชื่อเรื่อง เช่น ราชสีห์กับหนู เป็นต้น ถ้ามีตัวละครมากกว่า 2 ตัว ก็จะมีเพียง 2 ตัวที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่องตอนนั้นๆ
 4. ตัวละครในเรื่องส่วนใหญ่จะมีลักษณะตรงกันข้ามกัน เช่น ใจกับฉลาด ชื่อกับคด ขยันกับขี้เกียจ ใจกับหลอกลวง ผู้น้อยกับผู้ใหญ่ เป็นต้น
 5. ลักษณะนิสัยตัวละคร เป็นไปอย่างง่ายๆ และปรากฏชัดแจ้งแต่เพียงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวที่เกี่ยวกับการดำเนินเรื่องเท่านั้น ลักษณะอื่นๆ นอกเหนือจากนั้นจะไม่กล่าวถึง และลักษณะนิสัยนั้นจะแสดงพฤติกรรมให้เห็นด้วยทันที เช่น วิสัยพาลโกงก็จะแสดงออกในท้องเรื่องนั้น
 6. โครงเรื่อง มีโครงเรื่องสั้นและง่าย มีเหตุการณ์สำคัญเพียงเหตุการณ์เดียว ถ้ามีหลายเหตุการณ์จะเล่าจบเป็นตอนๆ จนดำเนินไปสู่จุดจบ
 7. วิธีการเล่าเรื่อง เป็นการเล่าอย่างง่ายๆ ตรงไปตรงมา ไม่สับสนซับซ้อน การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่องเป็นการบอกแก่ผู้ฟังทันที อย่างไม่อ้อมค้อม แล้วดำเนินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ จนสู่จุดจบ
 8. สุภาษิต เมื่อจบเรื่องแล้ว จะกล่าวสรุปเป็นสุภาษิตไว้ข้างท้ายทุกเรื่อง
- ส่วนเสาวลักษณ์ อนันตศานต์ (2538: 112) กล่าวว่า นิทานอีสปเป็นเรื่องที่มีสัตว์เป็นตัวละครสำคัญ มีบทบาทเป็นตัวสำคัญคือเป็นตัวเอกของเรื่อง สามารถพูดได้ มีความคิด พฤติกรรม และคุณสมบัติเช่นเดียวกับมนุษย์ธรรมดา คือมีความเฉลียวฉลาด ความโง่เขลา ความดี ความชั่ว ฯลฯ ตัวละครในเรื่องมักจะมีบุคลิกตรงกันข้ามกัน คือตัวหนึ่งฉลาด อีกตัวหนึ่งโง่ มีจุดประสงค์ใน

การสอนศีลธรรมจริยธรรม เป็นเรื่องที่ไม่ยาว สำหรับคิริบูน (2540) กล่าวถึงลักษณะของนิทานอีสปว่า นิทานอีสปเป็นนิทานสั้นๆ มีวิธีดำเนินเรื่องที่รวดเร็ว กระชับ และให้ความหมายลึกซึ้งต่อผู้อ่าน การแต่งหรือเล่าเรื่องจบภายใน 5 – 10 บรรทัด ใช้ตัวละครอย่างน้อย 2 ตัว มีการบรรยาย บทสนทนา การดำเนินเรื่องที่ยอดเยี่ยม ตัวละครของอีสปประมาณ 75 เปอร์เซนต์ เป็นสัตว์หลากหลายชนิด มีทั้งสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ และนกนานาพันธุ์ สัตว์เหล่านี้สามารถพูด แสดงกิริยาอาการ มีจินตนาการและความรู้สึกเยี่ยงมนุษย์ ถึงแม้ว่าบางครั้งจะมีการใช้มนุษย์ ต้นไม้ และสิ่งของต่างๆ เป็นตัวละครเอก แต่ก็มักจะเป็นการอุปมาให้ตัวละครเหล่านี้เป็นสัตว์ หรือที่เรียกกันว่า บุคลาธิษฐานมากกว่าจะให้เป็นมนุษย์ ต้นไม้ และสิ่งของ สอดคล้องกับแนวคิดของ สัญญา สัจจานนท์ (2543) ซึ่งกล่าวว่า ลักษณะทั่วไปของนิทานอีสป คือ ตัวละครในนิทานอีสปส่วนใหญ่เป็นสัตว์ เช่น ราชสีห์เป็นตัวแทนผู้มีอำนาจ หูจจะเป็นตัวแทนของผู้ต่ำต้อย ลาจ เป็นตัวแทนผู้ที่ด้อยสติปัญญา สุนัขจิ้งจอกเป็นตัวแทนคนเจ้าเล่ห์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ลักษณะทั่วไปของนิทานอีสป คือ เป็นนิทานที่มีตัวละครส่วนใหญ่เป็นสัตว์ซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่อง มีความคิดและการกระทำเหมือนมนุษย์ ในนิทานเรื่องหนึ่งจะมีแนวคิดเดียว มีตัวเอกในเรื่องไม่เกิน 2 ตัว ตัวละครในเรื่องจะมีลักษณะที่ตรงข้ามกัน มีโครงเรื่องที่สั้นง่าย มีวิธีการเล่าเรื่องที่ตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน และจะกล่าวเป็นสุภาษิตไว้ท้ายเรื่องเสมอ

2.6 คุณค่าและประโยชน์ของนิทานที่มีต่อเด็กปฐมวัย

สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542: 59 – 62) กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นวิธีการให้ความรู้วิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กสนใจในการเรียนรู้ สามารถจดจำ กล่าวแสดงออก และมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรม ดังนี้

1. พัฒนาการด้านต่างๆ ได้แก่

1.1 พัฒนาการทางกาย กิจกรรมการเล่านิทาน อาจมีกิจกรรมอื่นๆ ประกอบ เช่น การให้เด็กได้มีโอกาสฝึกการใช้กล้ามเนื้อต่างๆ ของร่างกายประกอบการฟังนิทาน

1.2 พัฒนาการทางอารมณ์ ในขณะที่ฟังนิทานเด็กจะเกิดความรู้สึกเพลิดเพลิน มีสมาธิจดจ่อกับเนื้อหาในนิทาน พร้อมทั้งจะสร้างจินตนาการของตนเอง เป็นผลทำให้เด็กกล้าคิดกล้าแสดงออก เป็นตัวของตัวเอง และเกิดความมั่นใจ

1.3 พัฒนาการทางสังคม นิทานทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม มีความพร้อมในการคบค้าสมาคมกับบุคคลอื่นๆ รู้จักการรวมกลุ่ม เกิดความสนิทสนมระหว่างผู้ฟังด้วยกันเอง และระหว่างผู้ฟังกับผู้เล่า และรู้จักการรอคอย จึงถือได้ว่านิทานช่วยสร้าง พัฒนาการทางสังคมของเด็กได้อย่างดียิ่ง

1.4 พัฒนาการทางสติปัญญา นิทานเป็นสิ่งเสริมสร้างสติปัญญาได้อย่างเป็นรูปธรรมเช่น การจับใจความสำคัญของเรื่อง มีทักษะการใช้ภาษา รู้จักการเรียงเรียงถ้อยคำในการโต้ตอบระหว่างผู้เล่าและผู้ฟัง เพิ่มพูนคำศัพท์และขยายประสบการณ์ของตนเองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

1.5 พัฒนาการทางจริยธรรม เนื่องจากเด็กขาดประสบการณ์ในการพิจารณาสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว จึงต้องอาศัยการอบรมสั่งสอนของผู้ใหญ่ บางครั้งเป็นสิ่งที่น่าเบื่อทำให้เด็กต่อต้าน การใช้นิทานการอบรมสั่งสอนจะทำให้เด็กชื่นชอบ เพราะเด็กจะคิดจินตนาการตามและเห็นพ้องกับสิ่งที่อบรมสั่งสอนอย่างเต็มใจ การเล่านิทานจึงเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางจริยธรรม กล่าวคือวิธีแรกใช้นิทานที่สอดแทรกคติธรรมสอนใจ เพื่อให้ทราบเรื่องราวของการทำความดี ละเว้นความชั่ว สำหรับอีกวิธีหนึ่งคือ การจัดประสบการณ์ ซึ่งอาจเลือกกิจกรรมที่ได้จากเนื้อหาในนิทานมาให้เด็กทดลองปฏิบัติ เช่น ทดลองสวมบทบาทของตัวละครในนิทาน เพื่อให้เด็กเข้าใจถึงความรู้สึกของตัวละครตามเนื้อเรื่องในนิทาน เพราะแม้เด็กจะฟังรู้เรื่องแต่ก็อาจไม่ซาบซึ้งกับเหตุการณ์ในนิทานจากการฟังเท่ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง

2. เสริมสร้างและปรุงแต่งบุคลิกภาพ เมื่อฟังนิทานแล้วเกิดความประทับใจ ผู้ฟังจะนำตัวแบบในนิทานที่ตนเองประทับใจนั้นมาปรุงแต่งเสริมสร้างบุคลิกภาพของตนเอง

3. การปรับตัวและแก้ไขพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งเนื้อหาในนิทานมักจะเปรียบเทียบตัวละครที่ดีและเลวให้เห็นอยู่เสมอๆ เมื่อเด็กได้ฟังนิทานก็จะนำไปคิดว่าตัวแบบในนิทานแบบใดเป็นที่ยอมรับของสังคม เด็กก็จะนำตัวแบบที่สังคมยอมรับนั้นมาปฏิบัติ และทำให้เด็กเห็นแนวทางในการปรับตัวที่พึงพอใจและเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก

4. ไร่ความสนใจและช่วยเสริมสร้างบรรยากาศ ขณะที่เด็กต่างแคงแครียงกับกิจกรรมบางอย่างทำให้เกิดความอ่อนล้า นิทานจะช่วยเปลี่ยนบรรยากาศ ทำให้เด็กกระฉับกระเฉงว่องไวและสามารถใช้นิทานในการสร้างสมาธิให้กับเด็กได้อีกด้วย

ส่วนภารดี ศรีประยูร (2542: 30) ได้กล่าวถึงคุณค่าของนิทานต่อการเรียนการสอนดังนี้

1. ให้ความบันเทิงใจกับเด็กๆ ทำให้ผ่อนคลายอารมณ์ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้เด็กว่าเริงแจ่มใสสมวัย
2. นิทานใช้นำเข้าสู่บทเรียน
3. นิทานช่วยเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดี หรือผิดบางประการของเด็กเกี่ยวกับความเชื่อ ความกลัว และสอนจริยธรรมแก่เด็ก
4. นิทานจะทำให้เด็กๆ หรือผู้ฟังสามารถใช้กระบวนการคิดพิจารณาแก้ปัญหาได้
5. ใช้นิทานเป็นเครื่องมือฝึกทักษะทางภาษาและกระบวนการคิด

6. ฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักฟัง มีสมาธิ รู้จักสำรวจมอริยาบถของตนเอง
7. ใช้นิทานส่งเสริมการอ่าน
8. ใช้นิทานเพื่อสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเด็ก ซึ่งจะส่งผลไปถึงการ

ปกครองเด็ก

สำหรับเกริก ยุ้นพันธ์ (2543: 55 – 56) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเล่านิทาน ดังนี้

1. เด็กๆ หรือผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกร่วมหรือใกล้ชิดกันเองกับผู้เล่า
2. เด็กๆ หรือผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกร่วมใน ขณะฟัง ทำให้เขาเกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย และสดชื่นแจ่มใส
3. เด็กๆ หรือผู้ฟังจะมีสมาธิหรือตั้งใจที่มีระยะเวลานานขึ้นหรือยาวขึ้น โดยเฉพาะผู้เล่าที่มีความสามารถในการตรึงให้ผู้ฟังหรือเด็กๆ จดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่ผู้เล่าเล่าเรื่องที่มีขนาดยาว
4. เด็กๆ หรือผู้ฟังจะถูกกล่อมเกลียดด้วยนิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ทำให้เด็กๆ และผู้ฟังเข้าใจในความดีและความงามยิ่งขึ้น
5. นิทานจะทำให้เด็กๆ หรือผู้ฟังมีความละเอียดอ่อน รู้จักการรับและการให้ มองโลกในแง่ดี
6. นิทานจะทำให้เด็กๆ หรือผู้ฟังสามารถใช้กระบวนการคิดในกา รพิจารณา แก้ปัญหา
7. นิทานจะสร้างความกล้าให้กับเด็กๆ หรือผู้ฟังได้โดยการแสดงออกที่ผ่าน กระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพ
8. เด็กๆ และผู้ฟังจะได้ความรู้ที่เป็นประโยชน์และสามารถประยุกต์ใช้กับ ชีวิตประจำวันได้
9. นิทานช่วยเสริมสร้างจินตนาการที่กว้างไกลไร้ขอบเขตให้กับเด็กหรือผู้ฟัง
10. นิทานสามารถช่วยให้เด็กๆ และผู้ฟังได้รู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้อง การออกเสียง การกระดกคิ้วตัว ร เรือ และ ล ลิง ได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า นิทานมีคุณค่าและประโยชน์ คือ เด็กจะได้พัฒนาการทางร่างกายทั้ง 4 ด้าน จากการฟังนิทาน ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ ยังช่วยปรุงแต่งบุคลิกภาพให้กับเด็ก ช่วยเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดีให้กับเด็ก ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน สร้างสมาธิ และสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้เล่าและผู้ฟัง

2.7 หลักการเลือกนิทาน

พรจันท์ จันทวิมล (2539: 103 – 105) ผู้ซึ่งทำงานใกล้ชิดกับเด็กปฐมวัยมาตลอด และเป็นนักแต่งนิทาน และนักเล่านิทานสำหรับเด็ก ได้กล่าวถึงการเลือกนิทานสำหรับเด็ก ไว้ดังนี้

1. เป็นเรื่องง่ายๆ แต่สมบูรณ์เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้
2. มีการเดินเรื่องได้อย่างรวดเร็ว
3. ตัวละครน้อย มีลักษณะเด่นที่จำได้ง่าย เด็กอาจสมมติตัวแทนได้
4. มีบทสนทนาหลายๆ เพราะเด็กส่วนมากไม่สามารถฟังเรื่องที่เป็นความเรียงได้ดี
5. ใช้ภาษาง่ายๆ ประโยคสั้น การกล่าวคำซ้ำ หรือคำสัมผัสจะช่วยให้เด็กจดจำได้ง่ายและรวดเร็ว
6. สร้างความรู้สึก ความพอใจให้กับผู้ฟัง
7. เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เช่น ครอบครัวสัตว์เลี้ยงหรือเรื่องที่เกิดจินตนาการตามความยาวไม่เกิน 15 นาที

ส่วนสมใจ บุญอู่อุฬารัตน (2539: 7 – 8) กล่าวว่า การเลือกนิทานที่จะนำมาเล่าให้เด็กฟังนั้น ควรคำนึงถึงอายุและความสนใจของผู้ฟัง เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 4 – 6 ปี จะสนใจตัวเองน้อยลง เริ่มสนใจภายนอกมากขึ้น มีอารมณ์ รักสนุก ชอบฟังนิทานประเภทต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องที่มีสัตว์พูดได้ นิทานสำหรับเด็กปฐมวัยฟังนั้นมีหลายประเภท เช่น นิทานที่เล่นคำ เล่นเสียง จังหวะคำ นิทานที่มีคำคล้องจอง มีคำซ้ำๆ กันที่น่าฟัง นิทานที่กระตุ้นจินตนาการ และตอบสนองให้เด็กได้แสดงท่าทาง นิทานที่รับรู้และเข้าใจความรู้สึกของเด็ก และให้ความเห็นอกเห็นใจ หนังสือที่นำมาเล่านี้ควรมีภาพประกอบที่ชัดเจน สีสันสวยงามและเสนอภาพที่สะท้อนความคิดดี ก็นิทานที่ดี ระยะเวลาในการเล่าในระยะแรกควรใช้เวลาประมาณ 15 – 20 นาที

สำหรับเกริก ยุ้นพันธ์ (2543: 57 – 59) ได้กล่าวถึงนิทานที่เด็กสนใจสามารถแบ่งได้ตามความต้องการ และตามพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆ ได้ดังนี้

1. เด็กวัยแรกเกิดถึง 2 ขวบ เด็กวัยนี้สนใจนิทานที่มี เรื่องสั้นๆ หรือนิทานที่กล่าวถึง ถ้อยคำเป็นคำๆ พร้อมภาพประกอบที่มีสีสัน เด็กวัยนี้มีพัฒนาการสามารถใช้มือคว้าจับสิ่งของได้ เบื้องต้น ดังนั้นเริ่มแรกจึงควรมีของเล่นที่ทำจากผ้า หรือพลาสติกที่ปราศจากสารพิษ ให้เขาจับเล่น นอกจากนิทานที่มีคำพูดเป็นคำๆ แล้ว เด็กในวัยนี้เพลงกล่อมเด็กถือว่ามีค่าสำคัญต่อเขามาก และภาพที่มีสีสันสดใส ควรนำมาให้เด็กดูเป็นครั้งคราว
2. เด็กวัยระหว่าง 2 ถึง 4 ปี เด็กวัยนี้จะสนใจคำพูดที่มีถ้อยคำคล้องจอง ชอบซักถามเพราะความใคร่รู้ใคร่เห็น และชอบให้พี่เลี้ยงหรือพ่อแม่ร้องเพลง หรือท่องคำคล้องจอง ให้เขาฟัง หรือส่วนใหญ่จะเป็นเพลงกล่อมเด็กและตัวของเขาก็จะนั่งฟังจนมันใจ และในที่สุดเขา จะร้องตาม

หรือเล่นกับตุ๊กตาของเขา เด็กจะจำคำลงท้ายของแต่ละประโยคของคำคล้องจอง โดยออกเสียงตามหรือเปล่งเสียงร้องตามด้วยเป็นคำๆ นิทานเรื่องยายกะตาเด็กจะชอบมาก และชอบ เรื่องเล่าที่มี คำคล้องจองสัมพันธ์กัน เช่น ยายกะตา ปลูกถั่วปลูกงาให้หลานเฝ้า หลานไม่เฝ้า เอาแต่ปั่นวัว ปั่นควาย อีการก็เลยมากินถั่วกินงาของตาทะยาย ยายมายายดำ ตามาตาตี หลานคนดีก็ร้องไห้แงๆ เป็นต้น นิทานสำหรับเด็กวัยนี้ก่อนนอนก็มีความสำคัญมาก นิทานที่ใช้เล่าจะเป็น เรื่องเดิมซ้ำแล้วซ้ำอีกของทุกๆ คืน และคืนละหลายๆ ครั้งในเรื่องเดียวกัน โดยเนื้อหาจะต้องคงเดิมเพียงแต่เพิ่มรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ให้สนุกตามสถานการณ์แต่ละวันเท่านั้น

3. เด็กอายุระหว่าง 4 – 6 ปี เด็กวัยนี้จะให้ความสนใจเกี่ยวกับตัวเองน้อยลงและหันมาสนใจสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวของเขามากขึ้น แต่ความสนใจของเด็กในวัยนี้ยังเป็นระยะสั้นๆ เท่านั้น คำคล้องจองที่มีคำคล้องจอง เช่น เพลงกล่อมเด็ก เด็กยังชื่นชอบอยู่ คำทายที่ประหลาดปัญหาเด็กจะชอบมากด้วย เช่น หนุมี่กับหนูมา หนูมากับหนูมี หนูมีมีตุ๊กตาหมา หนูมามีตุ๊กตาหมี นอกจากนี้เด็กยัง จะชอบนิทานที่มีตัวเดินเรื่องหรือตัวเอกของเรื่องเป็นสัตว์พูดได้ เช่น หมาป่าพูดคุยกับหนูน้อยหมวกแดง เป็นต้น

นอกจากนี้สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2549: 40 – 41) ยังได้กล่าวว่า หลักการเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยมีหลักปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย การเลือกนิทานสำหรับนำมาเล่าหรืออ่านให้เด็กปฐมวัยฟัง เป็นเรื่องที่คุณจะต้องพิถีพิถันและพิจารณาให้รอบคอบ ทั้งนี้เพราะการฟังนิทานเป็นกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็ก

2. นิทานที่คุณเลือกจะต้องเหมาะสมกับวัย ความพร้อมและวุฒิภาวะสำหรับเด็ก

3. นิทานเรื่องนั้นสนองความต้องการพื้นฐานและความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก

4. นิทานควรจะได้มีส่วนในการกระตุ้นปลูกฝังจินตนาการของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เด็กอายุ 4 – 6 ปี เป็นช่วง ที่เด็กกำลังพัฒนาความคิดและจินตนาการ

5. นิทานที่นำมาเล่า หรืออ่านให้เด็กปฐมวัยฟัง จะต้องเป็นวรรณกรรมที่ดีทั้งโครงเรื่องและพฤติกรรม มีภาษาเหมาะสม ชัดเจน ง่าย และเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาแก่เด็กๆ ในการเผชิญอุปสรรคและความยากลำบากด้วยวิธี การสร้างสรรค์ ใช้ความเพียร มานะอดทนและสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา

6. ในการเลือกควรเลือกนิทานที่มีเนื้อหาหลากหลาย ในการเล่าแต่ละครั้งควรมีเนื้อหาเรื่องที่แตกต่างกันออกไปหลายๆ แนว

7. นิทานที่มีเนื้อหาสาระที่มุ่งให้เด็กได้ขยายประสบการณ์ได้รับข้อมูลข่าวสารที่แปลกใหม่ ครูสมควรนำมาเลือกเล่าให้เด็กฟังโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับช่วงอายุวุฒิภาวะและประสบการณ์พื้นฐานเดิมของเด็ก

8. นิทานที่เหมาะสมแก่การเลือกนำมาเล่าให้เด็กฟังควรเป็นนิทานที่ช่วยปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีงามให้แก่เด็ก

9. นิทานที่ช่วยเสริมสร้างจริยธรรมและคุณธรรมง่าย ๆ ซึ่งเด็กปฐมวัยทำได้ เช่น การช่วยเหลือตนเอง การเอื้อเฟื้อแบ่งปันของเล่นให้เพื่อน การดูแลรักษาเครื่องใช้ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักการเลือกนิทานควรคำนึงถึง เนื้อเรื่อง และภาษาที่ใช้ควรเหมาะสมกับวัย อายุ พัฒนาการของเด็ก และความสนใจของเด็ก ควรเป็นเรื่องที่สั้นๆ ใช้เวลาในการเล่าไม่เกิน 15 นาที มีความสนุกสนาน น่าติดตาม

2.8 เทคนิคการเล่านิทาน

การเล่านิทานมีเทคนิควิธีการเล่าหลายรูปแบบ วรรณิ ศิริสุนทร (2542: 49) กล่าวว่า ความสามารถของบุคคลที่จะเล่านิทานให้ดี สิ่งเหล่านี้อาจเป็นเสียง การเลือกใช้คำพูด คำสนทนาต่างๆ การแสดงท่าทาง การปฏิบัติตัว รวมถึง การใช้หนังสือภาพ เทคนิคในการเล่านิทานควรจะมีดังต่อไปนี้

1. การปรับเสียงให้ดีขึ้น
2. การวางท่าสง่าจากการทรงตัวที่ดี
3. การเลือกใช้คำพูด
4. ภาษาถิ่น
5. สิ่งที่ช่วยสนับสนุนและการออกท่าทาง
6. หนังสือนิทานที่มีภาพประกอบ
7. การแสดงสด
8. การชัดจังหวะ
9. การทดสอบกับผู้ฟัง
10. การวิจารณ์การเล่าด้วยตัวของผู้เล่าเอง
11. การเสนอรายการที่ประสบความสำเร็จ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 78 – 79) ได้เสนอวิธีการเล่านิทานที่ครูควรทราบ ดังนี้คือ

1. เนื้อเรื่องต้องเหมาะสมกับวัย ใช้เรื่องที่ ความดีชนะความชั่วเสมอไป และผู้เล่าต้องจำเนื้อเรื่องได้ทุกตอน
2. เสียง ผู้เล่าจะต้องให้เด็กทั้งหมดได้ยินเสียงผู้เล่าอย่างชัดเจน ระดับเสียงและจังหวะพูดถูกต้อง ต้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ใส่ความรู้สึกลงในน้ำเสียง ถ้าผู้เล่าสามารถทำเสียงสูงต่ำ ทำเป็น เสียงเด็ก เสียงคนแก่ หรือทำเสียงตามลักษณะของตัวละครได้ เด็กจะยิ่งสนใจมากยิ่งขึ้น
3. ท่าทาง ถ้ามีภาพประกอบผู้เล่าไม่ต้องใช้ท่าทางมากนักแต่เน้นที่ภาพ หากไม่มีภาพประกอบก็ควรใช้ท่าทางประกอบบ้างตามโอกาส แต่อย่าใช้มากเกินไป ฟังระวังให้เป็นไปตามธรรมชาติ
4. จังหวะ จังหวะการพูดเป็นสิ่งที่ช่วยให้นิทานน่าสนใจ
5. อารมณ์ ในขณะที่เล่าควรเล่าให้เด็กเห็นถึงความรู้สึก และอารมณ์ของผู้เล่า เช่น อารมณ์รื่นเริง ความรู้สึกตื่นเต้น หรืออารมณ์เศร้า ฯลฯ
6. ข้อตกลง ก่อนฟังนิทานควรมีข้อตกลงกันว่าผู้ฟังจะตั้งใจไม่พูดแซงในขณะที่ฟังนิทาน
7. เวลาในการเล่า เด็กอายุ 4 - 5 ขวบ หรือ 5 - 6 ขวบ ใช้เวลาประมาณ 10 – 15 นาที

วีไล มาศจรัส (2545: 118 – 119) ได้กล่าวถึงเทคนิคการเล่านิทานอยู่ที่ส่วนประกอบต่างๆ ดังนี้

1. น้ำเสียง
โดยปกตินักเล่านิทานจะต้องเป็นผู้มีน้ำเสียง ที่แจ่มใส เพราะการเล่านิทานน้ำเสียง เป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้นิทานที่เล่า น่าสนใจหรือไม่ ดังนั้นเวลาเล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องรู้จักใช้น้ำหนักของคำให้มีความหนักเบาตามอารมณ์ของตัวละคร
2. การใช้สีหน้าท่าทาง
การใช้สีหน้าท่าทางประกอบการเล่านิทานถือเป็นเสน่ห์ อย่างหนึ่ง เช่น การแสดงความโกรธด้วยการนินหน้า แสดงถึงอารมณ์ดีด้วยรอยยิ้มหรือหัวเราะ จำเริญ แสดงความสงสัยด้วยการขมวดคิ้ว เป็นต้น
3. การสบตาผู้ฟัง
การเล่านิทานจะดูเป็นกันเองยิ่งขึ้น หากผู้เล่า เล่านิทานไปด้วยการสบตากับผู้ฟังนิทานไปด้วย รวมถึงการให้ผู้ ฟังเข้ามามีส่วนร่วมในนิทานในบางช่วงตอนที่เห็นว่ามี ความเหมาะสม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เทคนิคและวิธีการเล่านิทานที่ดี ผู้เล่าควรแสวงหาวิธีการนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย ควรใช้น้ำเสียง สีหน้าท่าทาง และการสบตาผู้ฟังกระตุ้นให้ผู้ฟังสนใจตลอดเวลา ในขณะที่เล่าควรให้ผู้ฟังรู้สึกมีส่วนร่วมด้วยในขณะที่ฟังเสมือนหนึ่งเป็นตัวละครในนั้นเลยทีเดียว

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานอีสป

งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกสัน จอห์นสัน และซอลท์ (Dixon, Johnson; & Salts. 1977: 367 – 379) ได้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดกิจกรรมการเล่านิทานให้กับเด็กอนุบาล 3 – 4 ปี ที่โรงเรียนในเมืองดีทรอยต์ จำนวน 46 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เล่านิทานให้เด็กฟังแล้วแสดงบทบาทประกอบตามเนื้อเรื่อง กลุ่มที่ 2 เล่านิทานให้ฟังพร้อมกับพาไปดูของจริงนอกสถานที่ เช่น ไปสวนสัตว์ ไปซื้อของ กลุ่มที่ 3 เล่านิทานแล้วสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่เล่าให้ฟัง และกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ผลพบว่า กลุ่มเด็กที่ได้แสดงบทบาทประกอบตามเรื่องได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเนื้อเรื่องไปด้วย จะพัฒนาจิตลักษณะต่างๆได้ดีที่สุด แสดงว่าเมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้ว เกิดความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตัวชอบ หรือตัวละครที่ได้รับความสำเร็จจากพฤติกรรมนั้น และเนื้อหาในนิทานถ้าเป็นเรื่องที่ใกล้ความจริง เช่น เทพนิยายแล้วจะให้ผลดีต่อจิตลักษณะของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อหาใกล้ชีวิตเด็ก

คลอร์ และโรเบิร์ต (Clare; & Robert. 1978: 156) ได้ศึกษา ผลการใช้นิทานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็กโดยใช้หุ่นจำลองและการแสดงบทบาทสมมุติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย จำนวน 62 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง โดยให้นักเรียนแสดงอุปนิสัยท่าทางให้เหมือนกับตัวละครในนิทานนี้ เมื่อเรียนจบแล้ว วัดทัศนคติทันทีพบว่า เด็กชายเหล่านี้มีทัศนคติที่ดีต่อสัตว์ และหลังจากนั้นอีก 6 สัปดาห์ ทำการวัดอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า การวัดทัศนคติของเด็กชายทั้งสองโรงเรียนมีความมั่นคง เด็กชายที่เคยล่าสัตว์ก็เลิกล่าสัตว์โดยแน่นอน ผลการศึกษาครั้งนี้ แสดงว่านิทานมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่มั่นคงของเด็ก

งานวิจัยในประเทศ

เนื่อนอง สันบุญ (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี พบว่า ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

สุภัค ไหวหากิจ (2543: 61) ได้ศึกษา เปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคุณธรรม และการเล่นแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 315 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานและการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ มีการรับรู้วินัยในตนเอง หลังจากทดลองไม่แตกต่างกัน ซ้ำยังไม่เป็นตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่พบว่า กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคุณธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย การรับรู้วินัยในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือโดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 39.87 และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.80 ตามลำดับและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ

รัญจวน ประโมจรรย์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่นนิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 4 - 5 ปี จำนวน 175 คน ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเล่นนิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีความสามารถด้านการเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยในระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์ เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมตลอดช่วง 8 สัปดาห์ และการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วง 8 สัปดาห์ ยกเว้นในสัปดาห์ที่ 1 เท่านั้นที่มีคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ประไพ แสงดา (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุ 4 - 5 ปี จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงระยะเวลาของกิจกรรมเสริมการเล่นนิทานไม่จบเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นตลอดระยะเวลาตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8

อภิรตี สีนวล (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานจนจบ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนปทุมานุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานจนจบมีความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเอง และความสามารถในการแก้ปัญหาดตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นมี

ค่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมเล่นนิทานฉงน มีค่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเล่นนิทานฉงนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วราภรณ์ ปานทอง (2548: 61) ได้ศึกษา ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลวัดไตรรัตนาราม สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติในแต่ละช่วงสัปดาห์มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคม โดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นฤมล จิวแพ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเล่นนิทานประกอบภาพที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 15 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนสวัสดิวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เล่นนิทานประกอบภาพมีพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อริสา ไสคำภา (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลสุดารักษ์ บางเขน จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า นิทานช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา ส่งเสริมทักษะทางภาษา ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และยังช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในเด็กได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ส่วนการศึกษาอนุบาล โรงเรียน ไผ่ตودมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 300 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ส่วนการศึกษาอนุบาล โรงเรียน ไผ่ตودมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังนี้

1. จับสลากนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 มา 1 ห้องเรียน จากจำนวนทั้งหมด 10 ห้องเรียน
2. ทำการทดสอบนักเรียนทั้งห้องด้วยแบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. เลือกเฉพาะนักเรียนที่มีคะแนนในการทดสอบต่ำ จำนวน 15 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามอีสประกอบคำถาม
2. แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผล

การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษานิทานอีสปที่มีคติสอนใจ โดยมีเนื้อหาส่งเสริมให้เด็กได้ใช้การคิดเชิงเหตุผล ในด้านการสรุปความ การเปรียบเทียบ การจัดประเภท โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้
 - 1.1 เป็นนิทานอีสปที่มีการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย
 - 1.2 นิทานมีตัวละครไม่มากเกินไป
 - 1.3 นิทานมีฉากและบรรยากาศที่เหมาะสมกับเด็ก
 - 1.4 นิทานมีโครงเรื่องสั้นๆ ง่ายๆ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีแนวคิดที่ดี
2. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ดังนี้
 - 2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อกับกิจกรรมการเล่านิทานของ เนื่อน้อง สนับ บุญ (2541) สุภักดิ์ ไหวหากิจ (2543) รัญจวน ประโมเจนีย์ (2544) ประไพ แสงดา (2544) อภิรตี สีนวล (2547) วราภรณ์ ปานทอง (2548) นฤมล จิวแพ (2549) อริสา ไสค์คำภา (2551)
 - 2.2 คุณค่าและประโยชน์ของการเล่านิทานของ สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542) ภาวดี ศรีประยูร (2542) เกริก ยืนพันธ์ (2543)
 - 2.3 เทคนิคการเล่านิทานของวรรณิ ศิริสุนทร (2542) สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) วิไล มาศจรัส (2545)
3. สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสป ประกอบคำถาม จำนวน 24 กิจกรรม ซึ่งมีกรอบของรายละเอียดดังนี้
 - 3.1 ชื่อกิจกรรม
 - 3.2 จุดมุ่งหมายของการทำกิจกรรม
 - 3.3 อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม
 - 3.4 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม
 - 3.5 การประเมินผล
4. นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสป ประกอบคำถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจพิจารณา แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล จำนวน 3 ท่าน คือ
 - 1) อาจารย์วงษ์เงิน ปิ่นน้อย อาจารย์ใหญ่โรงเรียนไผทอุดมศึกษา
 - 2) อาจารย์อริสา ไสค์คำภา ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการโรงเรียนอนุบาลสุราษฎร์
 - 3) อาจารย์รัชณี แก้วอ่อน อาจารย์ผู้สอนชั้นอนุบาลโรงเรียนไผทอุดมศึกษาผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00

5. ปรับปรุงแก้ไข แผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสป ประกอบคำถาม ให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ กล่าวคือ

- 1) ปรับภาษาที่ใช้ในแผนการจัดกิจกรรม ให้ฟังดูเข้าใจ เหมาะกับวัยของเด็ก
- 2) ปรับคำถามในแผนการจัดกิจกรรมให้เด็กเข้าใจง่ายขึ้น
- 3) เพิ่มสื่อในแผนการจัดกิจกรรมบางแผน เพื่อให้เด็กได้เห็นภาพที่ชัดเจน

6. นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปประกอบคำถามที่ปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ส่วนการศึกษาอนุบาล โรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

7. นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสป ประกอบคำถาม ที่ปรับปรุงเหมาะสมแล้ว ไปจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดกิจกรรมต่อไป

การสร้างแบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผล ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบการคิดเชิงเหตุผลดังนี้

- 1.1 ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบด้านการคิดเชิงเหตุผล

1.3 แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผล ของปิยวรรณ สันชุมศรี (2547) รติกร ธีญญะอุดม (2547) พัชรี โคตรสมบัติ (2550) รัตนา นิสภกุล (2550) พัชรี กัลยา (2551) ปรีชา บุญมาศ (2551)

2. สร้างแบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผล ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่มีคำถามเป็นรูปภาพ เป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก มีเกณฑ์ในการให้คะแนนคือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน แบ่งเป็น 3 ชุดๆ ละ 20 ข้อ รวม 60 ข้อ ดังนี้

- 2.1 ชุดที่ 1 แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลด้านการเปรียบเทียบ จำนวน 20 ข้อ
- 2.2 ชุดที่ 2 แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลด้านการจัดประเภท จำนวน 20 ข้อ
- 2.3 ชุดที่ 3 แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลด้านการสรุปความ จำนวน 20 ข้อ

3. สร้างคู่มือในการดำเนินการทดสอบวัด การคิดเชิง เหตุผลให้สอดคล้องกับแบบทดสอบแต่ละชุดที่ได้สร้างขึ้นในข้อ 2

4. นำแบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผล และคู่มือดำเนินการทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ และความสอดคล้องกับจุดประสงค์ ดังนี้

- 1) อาจารย์ปรีชา บุญมาศ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.นิคมพัฒนา จ.ระยอง
- 2) อาจารย์วรรณีย์ วัฒนสวัสดิ์ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนไผทอุดมศึกษา
- 3) อาจารย์รัตนา นิสภกุล อาจารย์ผู้สอนชั้นอนุบาลโรงเรียนวัดอุดมรังษี

ผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00

5. นำแบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลและคู่มือดำเนินการทดสอบมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ กล่าวคือ

- 1) ปรับภาพที่ใช้ในแบบทดสอบให้มีความชัดเจนมากขึ้น
- 2) ปรับคำถามในแบบทดสอบให้เด็กเข้าใจมากขึ้น
- 3) ปรับตัวเลือกที่ใช้ในแบบทดสอบให้มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน

6. นำแบบทดสอบและคู่มือดำเนินการทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ส่วนการศึกษาอนุบาล โรงเรียนไผทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

7. นำข้อมูลที่ได้จากการ ทดสอบมาวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกและคัดเลือกไว้ชุดละ 15 ข้อ

8. นำแบบทดสอบที่ผ่านการคัดเลือกมาหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบ ซึ่งแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้มีคุณภาพ ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลด้านการเปรียบเทียบ มีค่าความยากง่าย 0.41 – 0.70 มีค่าอำนาจจำแนก 0.43 – 0.69 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.85

ชุดที่ 2 แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลด้านการจัดประเภท มีค่าความยากง่าย 0.41 – 0.70 มีค่าอำนาจจำแนก 0.31 – 0.69 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.74

ชุดที่ 3 แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลด้านการเปรียบเทียบ มีค่าความยากง่าย 0.41 – 0.67 มีค่าอำนาจจำแนก 0.39 – 0.65 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.82

ส่วนค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยรวมเป็น 0.86

9. นำแบบทดสอบที่หาค่าความเชื่อมั่นแล้วไปใช้ในการทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One – Group Pretest – Posttest Design (ลิวน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538: 249) ตามตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน (Pretest)	ทดลอง	สอบหลัง (Posttest)
ทดลอง	T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

T ₁	คือ	การทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลก่อนการทดลอง
X	คือ	การจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปประกอบคำถาม
T ₂	คือ	การทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลหลังการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยใช้ผลการทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยในขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง
2. ผู้วิจัยทำการดำเนินการทดลองในกิจกรรมการเล่นิทานอีสปประกอบคำถาม ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ในวันพุธ วันพฤหัสบดี วันศุกร์ วันละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง จำนวน 24 กิจกรรม ดังตาราง 2

ตาราง 2 กำหนดการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปในการทดลอง

สัปดาห์	วัน	ชื่อนิทาน	ผู้เรียบเรียง
1	พุธ	เทพารักษ์กับคนตัดต้นไม้	พุทธชาติ คงลายทอง
	พฤหัสบดี	พ่อค้าเกลือกับลา	พุทธชาติ คงลายทอง
	ศุกร์	ห่านกับไข่ทองคำ	พุทธชาติ คงลายทอง
2	พุธ	หมาจิ้งจอกกับแพะ	พุทธชาติ คงลายทอง
	พฤหัสบดี	มดกับตั๊กแตน	พุทธชาติ คงลายทอง
	ศุกร์	กวางกับต้นองุ่น	พุทธชาติ คงลายทอง
3	พุธ	ไก่ชนกับนกอินทรี	พุทธชาติ คงลายทอง
	พฤหัสบดี	ชาวนากับงูเห่า	พุทธชาติ คงลายทอง
	ศุกร์	เด็กเลี้ยงแกะ	รัตนา คชนาท
4	พุธ	กบเลือกนาย	รัตนา คชนาท
	พฤหัสบดี	ม้ากับราชสีห์	รัตนา คชนาท
	ศุกร์	ราชสีห์กับหนู	รัตนา คชนาท
5	พุธ	ราชสีห์ ไล่ ลาโง่	รัตนา คชนาท
	พฤหัสบดี	นกกระสา กับหมาจิ้งจอก	รัตนา คชนาท
	ศุกร์	เหยี่ยวกับนกในดิงเกล	รัตนา คชนาท
6	พุธ	อึ่งอ่างกับวัว	รัตนา คชนาท
	พฤหัสบดี	เหยี่ยวกับกา	รัตนา คชนาท
	ศุกร์	กระต่ายกับเต่า	รัตนา คชนาท
7	พุธ	แพะสองตัว	รัตนา คชนาท
	พฤหัสบดี	ม้ากับน้ำค้าง	สุชาดา วัฒนนะ
	ศุกร์	กาวอยากเป็นเจ้าแห่งสัตว์ปีก	สุชาดา วัฒนนะ
8	พุธ	ปลาใหญ่กับปลาเล็ก	สุชาดา วัฒนนะ
	พฤหัสบดี	อื่กากับนกพิราบ	สุชาดา วัฒนนะ
	ศุกร์	หมาป่าออกตีญูญู	สุชาดา วัฒนนะ

3. เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยชุดเดียวกับแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบไปทำการวิเคราะห์ห้ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย โดยนำข้อมูลไปหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของการคิดเชิงเหตุผล ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามข้อประกอบคำถาม เพื่อศึกษาการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย โดยใช้สูตร t- test for Dependent samples (ลัวัน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 104)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 หาคะแนนเฉลี่ย (Mean) โดยคำนวณจากสูตร (ลัวัน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 59 – 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard Deviation) โดยคำนวณจากสูตร (ลิ้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 79)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยคำนวณจากสูตร (ลิ้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 250)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของข้อสอบแต่ละข้อ ค่าความยากง่าย (Difficulty) โดยคำนวณจากสูตร (ลิ้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 210)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าความยากง่าย
	R	แทน	จำนวนคนที่ทำข้อนั้นถูก
	N	แทน	จำนวนคนที่ทำข้อนั้นทั้งหมด

2.3 หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยโดยใช้สูตร ค่าสหสัมพันธ์แบบพอยท์ - ไบซีเรียล (Point biserial correiation) โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 212)

$$r_{pbis} = \frac{\bar{X}_p - \bar{X}_f}{S_t} \sqrt{pq}$$

เมื่อ	r_{pbis}	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	\bar{X}_p	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ทำข้อนั้นได้
	\bar{X}_f	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ทำข้อนั้นไม่ได้
	S_t	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบฉบับนั้น
	p	แทน	สัดส่วนของคนที่ทำข้อนั้นได้
	q	แทน	สัดส่วนของคนที่ทำข้อนั้นไม่ได้หรือ $1 - p$

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย โดยใช้วิธีของคูเดอริชชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) จากสูตร KR-20 (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538: 197 – 198) ดังนี้

$$r_n = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_n	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบทั้งหมด
	p	แทน	สัดส่วนของนักเรียนที่ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ
	q	แทน	สัดส่วนของนักเรียนที่ทำผิดในข้อหนึ่ง ๆ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบฉบับนั้น

3. สถิติที่ใช้ในทดสอบสมมติฐาน

3.1 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างของการคิดเชิงเหตุผล ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test for Dependent samples โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 104)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N\sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา ใน t – distribution
	D	แทน	ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
	N	แทน	จำนวนคน
	$\sum D$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดกำลังสองของคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้จากการทดลองเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
\bar{X}_{Diff}	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนน
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
S_{Diff}	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t - distribution
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอ ดังนี้

1. การเปรียบเทียบการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม การเล่า นิทานอีสปประกอบคำถาม

การคิดเชิงเหตุผลด้าน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		\bar{X}_{Diff}	S_{Diff}	t
	\bar{X}	S	\bar{X}	S			
การเปรียบเทียบ	7.93	3.10	9.60	2.61	1.67	2.58	2.50*
การจัดประเภท	7.33	2.02	9.33	2.09	2.00	2.24	3.46**
การสรุปความ	7.47	1.60	9.47	2.10	2.00	2.78	2.79*
รวม	22.73	5.48	28.40	5.30	5.67	5.02	4.37**

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 ปรากฏว่า หลังการจัดกิจกรรม การเล่านิทานอีสป ประกอบคำถาม ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีการคิดเชิงเหตุผล โดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยหลังจากการจัดกิจกรรม การเล่านิทานอีสป ประกอบคำถาม ด้านการเปรียบเทียบและด้านการสรุปความ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการจัดประเภท สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การจัดกิจกรรม การเล่านิทานอีสป ประกอบคำถามสามารถพัฒนาการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยได้

2. การเปลี่ยนแปลงการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 4 และ 5

ตาราง 4 การเปลี่ยนแปลงการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสป
ประกอบคำถามจำแนกเป็นรายด้าน

การคิดเชิงเหตุผลด้าน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		การเปลี่ยนแปลง		ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	
การเปรียบเทียบ	7.93	3.10	9.60	2.61	1.67	2.58	21.06
การจัดประเภท	7.33	2.02	9.33	2.09	2.00	2.24	27.29
การสรุปความ	7.47	1.60	9.47	2.10	2.00	2.78	26.77
รวม	22.73	5.48	28.40	5.30	5.67	5.02	24.95

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 ปรากฏว่า การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถามโดยรวมมีการคิดเชิงเหตุผลเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 24.95 ของความสามารถพื้นฐานเดิม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การคิดเชิงเหตุผลด้านการ จัดประเภท เพิ่มขึ้นมากเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 27.29) รองลงมาคือ ด้านการสรุปความ (ร้อยละ 26.77) และ ด้านการเปรียบเทียบ (ร้อยละ 21.06) ตามลำดับ

ตาราง 5 ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลง การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่า นิทานอีสปประกอบคำถามเป็นรายบุคคล

นักเรียน คนที่	การคิดเชิงเหตุผลด้าน	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	การเปลี่ยนแปลง คะแนน	ร้อยละของการ เปลี่ยนแปลง
1	1. การเปรียบเทียบ	7	11	4	57.14
	2. การจัดประเภท	8	10	2	25.00
	3. การสรุปความ	7	11	4	57.14
	รวม	22	32	10	45.45
2	1. การเปรียบเทียบ	9	12	3	33.33
	2. การจัดประเภท	9	13	4	44.44
	3. การสรุปความ	8	12	4	50.00
	รวม	26	37	11	42.31

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 ปรากฏว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่า นิทานอีสป ประกอบคำถาม เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงการคิดเชิงเหตุผลเป็นรายบุคคลดังนี้

นักเรียนคนที่ 1 มีการเปลี่ยนแปลงการคิดเชิงเหตุผลโดยรวมเป็นร้อยละ 45.45 ของความสามารถพื้นฐานเดิม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงการคิดเชิงเหตุผลในด้านการเปรียบเทียบและด้านการสรุปความสูงเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดประเภท

นักเรียนคนที่ 2 มีการเปลี่ยนแปลงการคิดเชิงเหตุผลโดยรวมเป็นร้อยละ 42.31 ของความสามารถพื้นฐานเดิม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงการคิดเชิงเหตุผลในด้านการสรุปความสูงเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดประเภท และด้านการเปรียบเทียบตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อ เปรียบเทียบการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสป ประกอบด้วยคำถาม ทั้งนี้เพื่อ เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ในการพิจารณาเลือกกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริม และพัฒนาการคิดเชิงเหตุผล สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม ซึ่งลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลงานของการวิจัย โดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบด้วยคำถาม

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบด้วยคำถามมีการคิดเชิงเหตุผลหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะ ทำให้ทราบถึงการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบด้วยคำถาม เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ได้สามารถนำไปใช้เพื่อส่งเสริม และพัฒนาการคิดเชิงเหตุผลตลอดจนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ส่วนการศึกษาอนุบาล โรงเรียนไผ่ตมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 300 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ส่วนการศึกษาอนุบาลโรงเรียนไผทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปประกอบคำถาม จำนวน 24 กิจกรรม ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเพื่อนำไปใช้ในการทดลอง

2. แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผล 3 ชุด ดังนี้

2.1 แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลด้านการเปรียบเทียบ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นที่ .85

2.2 แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลด้านการจัดประเภท จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นที่ .74

2.3 แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลด้านการสรุปความ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นที่ .82

รวมทั้งสิ้น จำนวน 45 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ นำแบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลที่ได้ทำการวิเคราะห์คุณภาพเพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพโดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับที่ .86

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยใช้ผลการทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยในขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ผู้วิจัยทำการดำเนินการทดลองในกิจกรรมการเล่นิทานอีสปประกอบคำถาม ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ในวันพุธ วันพฤหัสบดี วันศุกร์ วันละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง จำนวน 24 กิจกรรม

3. เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยชุดเดียวกันกับแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย โดยนำข้อมูลไปหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของการคิดเชิงเหตุผลก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานอีสปประกอบคำถาม เพื่อศึกษาการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย โดยใช้สูตร t- test for Dependent samples

สรุปผลการวิจัย

หลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรม การเล่นนิทานอีสป ประกอบคำถาม เด็กปฐมวัยมีการคิดเชิงเหตุผลโดยรวมสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในรายด้านเด็กปฐมวัยมีการคิดเชิงเหตุผลด้านการเปรียบเทียบและด้านการสรุปความ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการจัดประเภทสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม การเล่นนิทานอีสป ประกอบคำถาม ผลการวิจัย พบว่า การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองจัดกิจกรรม การเล่นนิทานอีสป ประกอบคำถาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรม การเล่นนิทานอีสปประกอบคำถาม ส่งผลให้เด็กมีการคิดเชิงเหตุผลสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ร้อยละ 24.95 โดยการคิดเชิงเหตุผลด้านการจัดประเภทสูงเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านการ สรุปความ และด้านการเปรียบเทียบตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

1. กิจกรรมการเล่านิทาน เป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยโปรดปรานมากที่สุด เพราะนิทานทำให้เด็กเกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน และตอบสนองความต้องการของเด็ก ดังจะเห็นได้ว่าเด็กมักจะชอบให้ผู้ใหญ่เล่านิทานให้ฟังเสมอ กิจกรรมการเล่านิทานจึงเป็นกิจกรรมที่เด็กชื่นชอบ นิทานจึงเปรียบเสมือนเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กสนใจ ซึ่งความสนใจนี้เป็นแรงจูงใจภายในที่มีคุณภาพ ผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความใคร่รู้ ใคร่เรียน นำไปสู่การพัฒนาในทุกด้าน สอดคล้องกับทฤษฎีของ บรูเนอร์ (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2536: 17-18; อ้างอิงจาก คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. 2522: 5) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการทำงานภายในอวัยวะภายในร่างกายหรือ “อินทรีย์” (Organism) โดยเขาถือว่าการเรียนรู้เกิดจากการค้นพบด้วยตนเอง (Discovery) บรูเนอร์ เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมแวดล้อมต่อเด็กซึ่งมีผลต่อความเจริญงอกงามทางสติปัญญา ดังที่สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542: 59 – 62) กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นวิธีการให้ความรู้วิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กสนใจในการเรียนรู้ สามารถจดจำ กล้าแสดงออก และมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของภรดี ศรีประยูร (2542: 30) ที่ได้กล่าวถึงคุณค่าของนิทานต่อการเรียนการสอนว่า นิทานให้ความบันเทิงใจกับเด็กๆ ทำให้ผ่อนคลาย ายอารมณ์ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และทำให้เด็กจำเรื่องแจ่มใสสมวัย เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ปานทอง (2548: 61) พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคิดริเริ่มประกอบการเล่นบทบาทสมมติในแต่ละช่วงสัปดาห์มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคม โดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. กิจกรรมการเล่านิทานอีกสປระกอบคำถามทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการคิดเชิงเหตุผล เนื่องจากคำถามที่ใช้ในนิทาน จะเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้เหตุผลในการคิดเปรียบเทียบ จัดประเภท และสรุปความจากเนื้อเรื่องในนิทาน สอดคล้องกับทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) ที่กล่าวถึงพื้นฐานการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนต้องเน้นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning) และการเรียนรู้ดังกล่าว จะต้องจัดให้เด็กได้จัดกระทำกับวัตถุ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิดและเหตุการณ์ จนกระทั่งสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (พัชรี ผลโยธิน. 2543: 8; อ้างอิงจาก Hohmann; & Weikart. 1995) ดังที่สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542: 59 – 62) กล่าวว่า นิทานเป็นสิ่งเสริมสร้างสติปัญญาได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่นการจับใจความสำคัญของเรื่อง รู้จักการโต้ตอบคำถามระหว่างผู้เล่าและผู้ฟัง เพิ่มพูนคำศัพท์ และขยายประสบการณ์ของตนเองอย่างกว้างขวาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเกริก ยूनพันธ์ (2543: 55 – 56) ซึ่งกล่าวว่า นิทาน และคำถามจะทำให้เด็กๆ หรือผู้ฟังสามารถใช้กระบวนการคิดในการพิจารณาแก้ปัญหา เช่นเดียวกับงานวิจัยของพีรเพชร แสงเทียน (2534: บทคัดย่อ) พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด ประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างประกอบการใช้คำถามของครูแบบกึ่งชี้แนะ และเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัด ประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้าง

ประกอบการใช้คำถามของครูแบบชี้แนะมีความคิดเชิงเหตุผลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. กิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม ทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการคิดเชิงเหตุผล ด้านการเปรียบเทียบ การจัดประเภท และการสรุปความ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการคิดนี้ต้องอาศัยข้อมูล จากที่เรียนรู้ ในการฟังนิทาน อีสปมาสรุปเป็นข้อเท็จจริงหรือ อหัตถ์การ เพื่อให้เกิดการคิดและการหา คำตอบเป็นเหตุเป็นผลมาสนับสนุนกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) (พรวณีย์ ช.เจนจิต . 2538: 138 – 145) ที่กล่าวว่า เด็กจะใช้ความรู้สิ่งหนึ่งไปใช้อธิบายหรือแก้ปัญหาอีกสิ่งหนึ่งและ สามารถใช้เหตุผลทั่วๆ ไปมาสรุปแก้ปัญหา ดังที่จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2547: 73) ได้เสนอแนวการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผล โดยการจัดกิจกรรมการฟังนิทาน การทดลอง การแสดงผลงาน การดูภาพประกอบภาพยนตร์ การ์ตูน หรือเกมการศึกษา ทัศนศึกษาและการเล่นตามมุมต่างๆ ให้เด็กเล่าประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2538: 656 – 657) ที่กล่าวถึงการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดและคิดเชิงเหตุผลว่ามีหลากหลายวิธี เช่น การฝึกการ รับรู้ทางประสาทสัมผัส การใช้คำถาม การสังเกตเปรียบเทียบและใช้ความคิดเป็นต้น ซึ่งหลักสำคัญใน การจัดกิจกรรมนั้นต้องคำนึงถึงสื่อและสภาพแวดล้อมที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการ ความสนใจของเด็ก ซึ่งกิจกรรมอาจจะจัดในรูปแบบของกิจกรรมกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก ถ้าเป็นกลุ่ม ใหญ่ครูและเด็กจะสนทนาซักถามกันหรือถ้าเป็นกลุ่มเล็กอาจใช้กิจกรรมในรูปแบบการเล่นเกม เป็นต้น ดังนั้น พ่อแม่ ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงมีบทบาทในการส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยเป็น อย่างยิ่ง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม ช่วย ส่งผลต่อพัฒนาการทางการคิดเชิงเหตุผลในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการเปรียบเทียบ การจัดประเภท และการสรุปความ ซึ่งพัฒนาการในแต่ละด้านของการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยมีความแตกต่างกันตามความสามารถพื้นฐานเดิมของเด็กแต่ละคน

ข้อสังเกตที่ได้รับจากการวิจัย

1. การจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม ในช่วง 1 – 2 สัปดาห์แรก เด็ก นักเรียนบางคนยังไม่ค่อยช่วยตอบคำถามสักเท่าไร ผู้วิจัยต้องคอยชมเชยเด็กที่ช่วยตอบคำถาม และ บอกเด็กที่ยังไม่ตอบว่า หากใครช่วยตอบจะมีนิทานมาให้ฟังบ่อยๆ หลังจากนั้น เด็กๆ จึงช่วยกัน ตอบคำถามได้ดีขึ้น

2. นิทานอีสปบางเรื่องเด็กบางคนบอกว่าได้เคยฟังแล้ว ในขณะที่เพื่อนหลายคนยังไม่เคยฟัง ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องคอยบอกเด็กว่า ลองฟังดูก่อนอาจไม่เหมือนกับเรื่องที่เคยฟังก็ได้ หรือถ้าหากเหมือนกับเรื่องที่เคยฟังก็ให้ช่วยตอบคำถามด้วย เด็กจึงยอมฟังและช่วยตอบคำถาม

3. เด็กๆ หลายคน จะแย่งกันตอบคำถามที่ผู้วิจัยถาม ดังนั้นจึงต้องตั้งกฎกติกาว่า หากใครอยากตอบให้ยกมือขึ้น ซึ่งเด็กก็ปฏิบัติตามเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม ควรคำนึงถึงลักษณะขนาดของหนังสือที่ใช้ในการเล่านิทานกับจำนวนของเด็ก เช่น ถ้าใช้หนังสือกับเด็กจำนวนมาก ภาพนิทานที่ใช้ควรจะต้องมีขนาดใหญ่พอที่เด็กจะสามารถที่จะมองเห็นได้ทุกคน รวมถึงระยะการมองเห็นของสายตาของเด็กด้วย

2. นิทาน 1 เรื่อง สามารถที่จะส่งเสริมให้เกิดทักษะหลายด้านในเด็กได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของครูผู้สอนในการที่จะปรับปรุงนิทานให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ที่ต้องการได้อย่างไร

3. การจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม ควรคำนึงถึงระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ต้องมีความเหมาะสมกับวัย และสมาธิของเด็ก ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของช่วงเวลาที่ใช้ในการเล่านิทาน และที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมทบทวน เช่น ในเด็กอายุ 5-6 ปี เวลาในการจัดกิจกรรมไม่ควรเกิน 15-20 นาที ถ้าใช้เวลาในการเล่านิทานนาน เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมทบทวนจะน้อยลง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการศึกษาการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม ในระดับชั้นอื่นๆ เช่น ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสป ประกอบคำถาม ที่มีผลต่อความสามารถด้านอื่นๆ เช่น พัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความสามารถทางภาษา และความสัมพันธ์ทางสังคม พฤติกรรมความร่วมมือ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ ต่อดิต. (2544). ผลของกระบวนการสืบสวนที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลและ
ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- กันยา แสงสุวรรณ. (2532). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: บำรุงสาสน์.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2541). การเล่านิทาน. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 2(2): 10 – 19.
- . (2547). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรส โปรดักส์.
- เกริก ยूनพันธ์. (2543). การเล่านิทาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). ปันสมองชาติ : ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา . กรุงเทพฯ : ชัคเชส-
มีเดีย.
- ขวัญนุช บุญอยู่สง . (2546). การส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยการเล่า
นิทานคณิต . ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คิริบุญ. (2540). นิทานอีสป. กรุงเทพฯ.
- คุรุรักษ์ ภิรมย์รักษ์. (2540). นักเล่านิทานสร้างนักอ่าน. สารพัฒนาหลักสูตร. 16(130): 44 – 47.
- จิตตรา ทับแสง. (2529). ตรรกวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ภาควิชาปรัชญาและศาสนาคณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2547). หน่วยที่ 5 พัฒนาการและการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยใน
เอกสารการสอนชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยการศึกษา . หน้า 73. สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช: นนทบุรี.
- จำนง วิบูลย์ศรี. (2536). อิทธิพลของภาษาต่อภาษาการคิดเชิงเหตุผลในเด็กไทย: การวิจัยเชิงทดลอง .
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิม มากนวล. (2518). การวิเคราะห์และเปรียบเทียบนิทานชาดกกับนิทานอีสป. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชาติ แจ่มนุช. (2545). สอนอย่างไรให้คิดเป็น. กรุงเทพฯ: เลียงเชียงใหม่การพิมพ์.
- โชติ เพชรชื่น; และองอาจ นัยพัฒน์. (2537). แบบทดสอบคัดแยกเด็กปัญญาเลิศทางด้านวิทยาศาสตร์
และคณิตศาสตร์, การวัดผลการศึกษา. 15(45): 43 – 53.
- ธนาภิต . อมตะนิทานอีสป . (ออนไลน์). เข้าถึงได้ จาก: <http://www.dekkid.com/E-sop/test1.htm>
(วันที่ค้นข้อมูล 25 พฤษภาคม 2552).

- ธัญลักษณ์ ลิขชนเค้า. (2544). *การคิดวิจารณ์ญาณของเด็กที่เล่นเกมการศึกษามิติสัมพันธ์*. ปรินญา
นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ อินทรบำรุง. (2539). *วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมค่าเล่าเรียนก่อนกลับ
บ้าน*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิตินา แชมมณี; และคณะ. (2543). *"การคิดและการสอนคิด"*. ในประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการ
เรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา. บรรณาธิการ โดยพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์.
- นฤมล จิวแพ. (2549). *ผลการเล่าเรียนประกอบภาพที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อของเด็ก ปฐมวัย*.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เนื่อน้อง สันบุญ. (2541). *ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่า
เรียน*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญมี แทนแก้ว. (2536). *ตรรกวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปรีชา บุญมาศ. (2551). *ทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
เน้นการผสมสี*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2541). *คิดเก่ง สมองไว*. กรุงเทพฯ: โปรตีคทีฟ บুক.
- ประไพ แสงดา. (2544). *ผลของการจัดกิจกรรมการเล่าเรียนไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการ
เขียนของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยวรรณ สันชุมศรี. (2547). *ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ตามแนวคิดของเดอบีโน*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พจมาน เทียนมนัส. (2539). *ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่า
เรียนประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่าย
เอกสาร.
- พรจันทร์ จันทร์วิมล. (2539). *การเล่าเรียนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: รักลูก.

- พรรณณี ช. เจนจิต. (2538). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คอมแพคท์พริ้นท์
- พีรเพชร แสงเ ทียน. (2534). *ความสามารถในการ คิดเชิงเหตุผล ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์การเล่นประกอบการใช้คำถามของครูที่แตกต่างกัน* . ปรินญานิพนธ์
กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่าย
เอกสาร.
- พัชรี กัลยา. (2551). *ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกม
การศึกษามิติสัมพันธ์* . ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรี โคตรสมบัติ. (2550). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็ก
ปฐมวัย* . ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรี ผลโยธิน; และคณะ. (2543). *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทยตามแนวคิดไฮสโคป* . กรุงเทพฯ :
อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เพ็ญพิไล สุทธาคณานนท์. (2536). *พัฒนาการทางพุทธิปัญญา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพพรรณ อินทนล. (2534). *เทคนิคการเล่านิทาน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภาวดี ศรีประยูร . (2542). *รูปแบบการเล่านิทานทางโทรทัศน์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการ ฟังและ
ความคงทนในการจำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยี
การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช . (2537). *วรรณกรรมและลีลาคดีระดับปฐมวัยศึกษา หน่วย 1 – 7*.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- (2538). *เอกสารชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่
11–15*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เยาวพา เดชะคุปต์ . (2536). *รายงานผลการวิจัยเรื่องความสามารถทางสติปัญญากับความคิด
สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* . กรุงเทพฯ :
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รติกร ธัญญะอุดม . (2547). *ผลของการใช้เกมการศึกษามิติสัมพันธ์ที่มีต่อการคิดเชิงเหตุผลของ
นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสุเหล่าดอนสะแก เขตทองวังหลวง กรุงเทพมหานคร* .
ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนคริน-
ทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- รัญจวน ประโมจน์ย์. (2544). ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา นิสภกุล. (2550). การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยน้ำตาลไอซิ่ง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- วรรณิ ศิริสุนทร. (2542). การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.
- วราภรณ์ นาคะศิริ. (2546). การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้ทรายสี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วราภรณ์ ปานทอง. (2548). ผลของการเล่านิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมุติที่มีต่อพฤติกรรมทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2542). การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย. สกลนคร: โปรแกรมวิชา การวัดผลการศึกษาคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- วิชาการอนุบาลรักลูก. (2534). เรียนรู้ผ่านร่างกาย. กรุงเทพฯ: แพลนพับลิชชิ่ง
- วิไล มาศจรัส. (2545). เทคนิคการเขียนการเล่านิทานสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ชารักษ์.
- ศรีสุรางค์ ทีนะกุล. (2542). การคิดและการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ: เธิร์คเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- สถิต วงศ์สุวรรณ. (2540). ปรัชญาเบื้องต้น=Introduction to Philosophy. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- สมจิต สวธน์ไพบูลย์. (2527). วิทยาศาสตร์สำหรับครูประถม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมใจ บุญอุรพีภิญญา. (2539). นิทานสำหรับเด็ก. วารสารการศึกษา. กรุงเทพฯ.
- สมศักดิ์ ปริบูรณ์. (2542). นิทานความสำคัญและประโยชน์. สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สมศักดิ์ สีนุระเวชญ์. (2542). ยุทธศาสตร์การสอน, วิชาการ.
- สัญญา สัจจานนท์. (2543). อีสป. กรุงเทพฯ: ทฤษฎีการพิมพ์.
- สันทพัฒน์ อรุณธารี. (2542). นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย : โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏภูเก็ต.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด: ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ* (โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

----- . (2542). *การเล่านิทานสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา* . ในเอกสารหน่วยศึกษานิเทศก์ . ปทุมธานี.

----- . (2543). *การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2549). *การพัฒนาคุณธรรมของเด็กปฐมวัยด้วยวิธีสอนโดยใช้ชุดนิทานชาดก*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุภัค ไหวหากิจ. (2543). *เปรียบเทียบการรับรู้วิจักษ์ในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ* . ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุภคิต์ อนุกุล. (2545). *นิทานพื้นบ้านภาคกลาง – ภาคตะวันตก*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สุกมล . *ประวัติของอีสป* . (ออนไลน์) . เข้าถึงได้จาก : <http://www.muggle-v.com/forums/lofiversion/index.php/t321.html> (วันที่ค้นข้อมูล 25 พฤษภาคม 2552).

สุเมธ เมธาวิทยกุล. (2534). *ปรัชญาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ . (2538). *นิทานพื้นบ้านเปรียบเทียบ* . กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เสาวนีย์ อุ่นประเสริฐสุข . (2548). *การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบเดินเรื่อง* . ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อภิรตี สีนวล. (2547). *ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อรรถพรณ พรสีมา. (2543). *การคิด*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อริสา ไสคำภา. (2551). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง* . ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- Clore, G.L.; & Robert, M.Bray. (1978, April). The Effects of Childrens Stories on Behavior and Attitudes Modeling and Vicarious Role playing. *Resources in Education*. 13: 156.
- Cohen, N.J. (2001). *Language Impairment and Psychopathology in Infants, Children and Adolescents*. London: Sage Publications.
- Dixson, D, James J.; & Dle Saltz, S. (1977, June). Training Disadvantaged Preschoolers on various Fantasy Activities: "Effects on Cognitive Functioning and Impulse control", *Child Development*. 2(3): 67-379.
- Freeman, J.B. (1988). *Thinking Logically Basic Concepts for Reasoning*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Gagne, R.M. (1970). *The conditions of learning*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Educational*. New York: Mc Graw – Hill.
- Guilford, J.P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York: McGraw – Hill.
- Jayaswal,S. (1974). *Foundation of Education Psychology*. New Delhi: Arnold Hienomum.
- Krulik, S.; & Rudnick, J.A. (1995). *A New Sourcebook for Teaching reasoning and problem Solving In Elementary School*. Massachusetts: A Simon & Schuster.
- Modgil, S.; & Modgil, C. (1984). *The Development of thinking and Reasoning* “The Education of the Young Children” P23- 2nd ed. Edited By david Fontana, New York Basic Black.
- Rowan, T.E.; & Morrow, L.J. (1993). *Implementing K-8 Curriculum and Evaluation Standards Reading the Arithmetic Teacher*. Reston, Virginia: The National Council of Teachers of mathematics, Inc.
- Ruggiero, V.R. (1988). *The Art of Thinking: A Guide to Critical and Creative Thought*. New York: Harper and Row.
- Sinha, C.; & Walkerdine, V. (1975). *Piagetian Research : Compilation and Commentary*. Windsor, Berks: NFER Publishing.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านอิสปประกอบคำถาม

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านอิสปประกอบคำถาม

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปประกอบคำถาม

หลักการและเหตุผล

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลให้กับเด็กปฐมวัยนั้นสามารถทำได้หลายวิธี วิธีการหนึ่งที่สามารถจัดให้กับเด็กได้คือ การจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสป แผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสป ประกอบคำถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดอย่างอิสระในทุกขั้นตอนจากการกระตุ้นด้วยคำถามสำคัญที่ครูใช้ถาม เพื่อให้เด็กได้คิดหาคำตอบ ในการดำเนินกิจกรรมเด็กจะเกิดการเรียนรู้ในการตัดสินใจ คิดหาเหตุผลด้วยตนเอง การที่เด็กได้คิดอย่างอิสระ ได้ฝึกการตัดสินใจและแก้ปัญหา ทำให้เด็กได้พัฒนาการคิดเชิงเหตุผล เนื่องจากในกระบวนการต่างๆ เหล่า นั้น จะต้องใช้การคิดเชิงเหตุผลประกอบ ทั้งนี้ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการวางแผนการจัดกิจกรรม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เตรียมสื่อ อุปกรณ์ รวมทั้งถามคำถามในนิทานเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการคิดเชิงเหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟัง จับเรื่องราว

การจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปประกอบคำถาม

1. จัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสป ประกอบคำถาม เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ละ 3 วัน ได้แก่ วันพุธ วันพฤหัสบดี วันศุกร์ วันละ 20 นาที
2. ลักษณะของเนื้อหาิทานเป็นนิทานอีสปที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยมีทั้งหมด 24 เรื่อง
3. การปฏิบัติกิจกรรมดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้
 - 3.1 เตรียมเด็กให้พร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม
 - 3.2 ดำเนินกิจกรรมตามลำดับ คือ
 - 3.2.1 ช้้นนำ ครูนำเด็กเข้าสู่เรื่องราว เช่น การร้องเพลง การสนทนา การใช้คำถามและสร้างข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างครูกับเด็กในการปฏิบัติตัวระหว่างฟังนิทาน
 - 3.2.2 ช้้นสอน ครูเล่านิทานอีสป จากหนังสือนิทาน ในระหว่างการเล่ามีการสนทนาซักถาม เด็กให้เกิดการคิดเชิงเหตุผล ในด้านการเปรียบเทียบ การจัดประเภท และการสรุปความ
 - 3.2.3 ช้้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสนทนา สรุปเนื้อหาของนิทานอีสป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. สังเกตการสนทนาและการแสดงความคิดเห็น

บทบาทครู

1. ศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบคำถาม
2. จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่จะใช้ในการเล่านิทานให้พร้อม
3. เล่านิทานให้เด็กฟัง และถามคำถามที่ส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลระหว่างการเล่านิทาน
4. คุยยอมรับความคิดเห็นของเด็กทุกคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. ให้ความสำคัญและสนใจเด็กทุกคน ถ้าเด็กส่วนหนึ่งไม่สนใจ ครูควรใช้วิธีที่เหมาะสมในการชี้ชวนกระตุ้นให้เด็กสนใจนิทานและการตอบคำถาม
6. สร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้ อย่างมีความสุข คือ บรรยากาศที่สนับสนุนให้เด็กได้คิดและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

บทบาทเด็ก

1. ปฏิบัติตามข้อตกลงในการฟังนิทานอีสป
2. คิดและร่วมสนทนาตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านอีสปอร์ตประกอบคำถาม

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านนิทานอีสปประกอบคำถาม

สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 1

นิทานอีสป เรื่อง เทพารักษ์กับคนตัดต้นไม้

จุดประสงค์

ฝึกทักษะการคิดเชิงเหตุผลด้านการเปรียบเทียบ จัดประเภท และสรุปความ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ต้นไม้” และสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเพลง

เพลงต้นไม้

ต้นไม้ปลูกไว้ได้อาศัยร่มเงา ส่วนไม้ดอกเราปลูกเอาไว้ได้ใช้สวย

ไม้ผลปลูกดีได้เก็บผลกินอร่อย เราต้องหมั่นคอยบำรุงไว้ไม่ละเลย

ขั้นสอน

ครูเล่านิทานอีสป เรื่อง เทพารักษ์กับคนตัดต้นไม้ ให้เด็กฟัง พร้อมทั้งถามคำถามที่ส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลสอดแทรกไปในระหว่างเล่านิทาน

เนื้อเรื่อง	คำถาม
<p>“ฉีกๆ เป็๊กๆ” เสียงคนขวานกระทบต้นไม้เป็นจังหวะสม่ำเสมอ คนในหมู่บ้านกลางป่ารู้ว่าเสียงนี้เป็นฝีมือชายตัดไม้คนขยันนั่นเอง ขณะที่เขากำลังเงี้ยวขวานฟันต้นไม้ ด้วยความม่ออนล่าจากการทำงานหนัก ทำให้ขวานในมือพลัดหลุดตกไปในบึงน้ำข้างๆ ดังตุ้ม “ขวาน ขวานคูชีพของข้า ไม่มีขวานข้าต้องอดตายแน่ๆ โฮ โฮ ”</p> <p>ชายตัดไม้คร่ำครวญด้วยความเสียตายและเสียใจ</p>	<ul style="list-style-type: none">- เหตุใดจึงต้องใช้ขวานฟันต้นไม้ ทำไมจึงไม่ใช้มีดตัดต้นไม้ (เปรียบเทียบ)- ถ้าเขาใช้ขวานตัดต้นไม้ที่ต้นเล็กกว่านี้จะเป็นอย่างไร (เปรียบเทียบ)- ระหว่างมีด ค้อน และกรรไกร สิ่งใดที่มีการใช้งานเหมือนกับขวานที่สุด เพราะอะไรจึงคิดเช่นนั้น (จัดประเภท)

จนเทพารักษ์น้อยรู้สึกสงสาร จึงปรากฏตัวและพูดกับชายตัดไม้ว่า “เจ้าอย่าเสียใจไปเลย เราจะช่วยหาขวานมาให้เจ้าเอง ” เมื่อเทพารักษ์น้อยพูดจบ ก็เกิดแสงสว่างวาบ บิ่ง บิ่ง ขวานทองลอยขึ้นจากบึงน้ำมาสู่มือเทพารักษ์น้อยองค์หนึ่ง สักพักก็มีแสงวาบบวกกลางบึงน้ำอีกครั้ง พร้อมกับขวานเงินวาบวับลอยมาที่มือเทพารักษ์น้อยอีกองค์หนึ่ง เทพารักษ์น้อยทั้งสองยื่นขวานเงินขวานทองให้กับชายตัดต้นไม้ แต่ ชายตัดต้นไม้ปฏิเสธ บอกว่า “ข้ามีแต่ขวานธรรมดาๆ ไม่มีขวานล้ำค่าเช่นนี้หรอก ” สองเทพารักษ์น้อยรู้ทันทีว่าชายผู้นี้เป็นคนซื่อสัตย์ จึงเสกขวานของชายตัดไม้ขึ้นมาจากบึงน้ำและบอกว่า “เจ้าเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ เราจะมอบขวานเงิน ขวานทองให้เป็นรางวัลกับเจ้า ” ชายตัดไม้ดีใจยิ่งนัก เขาถือขวานทั้ง 3 ด้ามกลับบ้านอย่างมีความสุข

แต่ระหว่างทางเขาได้พบกับชายเจ้าเล่ห์คนหนึ่งได้เข้ามาหลอกถามถึงที่มาของขวานอันล้ำค่า ชายตัดไม้ไม่รู้เลยว่า เรื่องที่เล่าจะทำให้ชายเจ้าเล่ห์ริษยา คิดแผนการบางอย่างอยู่ในใจ เช้าวันต่อมาชายเจ้าเล่ห์ไปซื้อขวานเก่ามา 5 ด้าม แล้วเดินทางเข้าป่ามุ่งไปยังบึงน้ำที่ชายตัดไม้บอกทันที เมื่อไปถึงเขาก็ทิ้งขวานทั้งหมดลงในบึงน้ำ แล้วแกล้งร้องไห้คร่ำครวญ ในที่สุดเทพารักษ์น้อยทั้งสอง ก็ปรากฏตัวออกมาและเสกขวานเงินขวานทองมายื่นให้ ชายเจ้าเล่ห์มีความโลภ จึงรีบยื่นมือไปรับ และพูดกับเทพารักษ์น้อยว่า “แหม ขวานข้าหล่นน้ำไปตั้ง 5 ด้าม ท่านน่าจะเสกขวานเพิ่มให้ข้าอีกสัก 2 - 3 ด้ามนะเนี่ย” สองเทพารักษ์น้อยรู้ทันทีว่าชายผู้นี้เป็นคนโลภมาก จึงดลบันดาลให้ขวานเงิน ขวานทองกลายเป็นอาวุธร้าย

- ทำไมชายตัดไม้จึงทำขวานหล่นลงน้ำ (สรุปความ)

- ถ้าเขาทำขวานตกลงพื้น เขาจะเสียใจหรือไม่ เพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้น (สรุปความ)

- ขวานทั้ง 3 ด้ามมีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร (เปรียบเทียบ)

- คนกับเทพารักษ์แตกต่างกันอย่างไร (เปรียบเทียบ)

<p>ปลายคมขวานเงาวิบหมุนวาบแหวกอากาศดั่งฟิว แล้วพุ่งเข้าไป ชายเจ้าเล่ห์ทันที จนชายใจคดต้องรีบหนีออกจากป่า เพราะความ ไม่ซื่อสัตย์ ชายเจ้าเล่ห์จึงอดได้ทั้งขวานเงิน ขวานทอง แถมยัง ไม่ได้ขวานของตนคืนแม้แต่ด้ามเดียว</p> <p>นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า เด็กดีควรมีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและ ผู้อื่น</p>	<p>- ชายคนแรกและคนที่ 2 มีนิสัยเหมือน หรือต่างกัน อย่างไร (เปรียบเทียบ) - ชายคนแรกและคนที่ 2 ใครได้ขวาน มากกว่ากัน ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น (สรุป ความ)</p>
---	--

ขั้นสรุป

เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องของนิทานอีสป

สื่อ

1. เพลง "ต้นไม้"
2. หนังสือนิทานอีสป เรื่อง เทพารักษ์กับคนตัดต้นไม้
3. ภาพขวาน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. สังเกตการสนทนาและการแสดงความคิดเห็น

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยสัปดาห์ที่ 1
สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 2
นิทานอีสป เรื่อง พ่อค้าเกลือกับลา

จุดประสงค์

ฝึกทักษะการคิดเชิงเหตุผลด้านการเปรียบเทียบ จัดประเภท และสรุปความ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “สัตว์เลื้อย” และสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเพลง

เพลงสัตว์เลื้อย

สัตว์เลื้อยมีแมว หมา นก ปลา ห่าน กระต่าย

เปิด ไก่ เราเลี้ยงไว้กินไข่เสมอมา

หมี เสือ ช้าง เก้ง กวาง ควาย หมูป่า

เม่น สิงโต เลียงผา เป็นสัตว์ป่าเอ๋ย

ขั้นสอน

ครูเล่านิทานอีสป เรื่อง พ่อค้าเกลือกับลา ให้เด็กฟังพร้อมทั้งถามคำถามที่ส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลสอดแทรกไปในระหว่างเล่านิทาน

เนื้อเรื่อง	คำถาม
“แสบๆ แสบๆ เอ้อ ... ลาเมื่อๆ เหนื่อยแล้ววันนาย ” ลาน้อยส่งเสียง บ่นไป แบนไป ... ในขณะที่พ่อค้าเกลือ เจ้านายของมันกำลังขนเกลือใส่กระสอบและบรรทุกใส่หลังลา เพื่อนำไปขายในหมู่บ้าน “อดทนหน่อยนะเจ้าลา ฉันไม่ให้เจ้าเหนื่อยมากหรอก ” พ่อค้าพูดปลอบลานั้น พ่อค้าเกลือเดินนำหน้า ส่วนเจ้าลานั้นก็เดินบ่นไป แบนไป...	<ul style="list-style-type: none">- ลาจัดเป็นสัตว์ประเภทใด(จัดประเภท)- เพราะเหตุใด จึงไม่ใช่หมูชนของแทนลา (เปรียบเทียบ)- หากพ่อค้าไม่ได้ขายเกลือ ควรจะขายอะไรที่มีรสชาติเหมือนเกลือ เพราะอะไร

จนมาถึงลำธารแห่งหนึ่ง ลาน้อยขี้นเดินไม่ดูทาง จึงสะดุดโขดหิน
ในลำธารลื่นล้มดังตูม ...เกลือกส่วนหนึ่งละลายหายไปกับสายน้ำใน
ชั่วพริบตา “ฮู้ย เจ็บกันๆ แต่เอ๊ะ ทำไมตี วเบาๆ” ลาน้อยบ่น
พึมพำแถมประหลาดใจที่เกลือกบนหลังไม่หนักเหมือนเดิม ลาน้อย
นึกชอบใจนัก จึงแอบคิดอุบายขึ้น วันต่อมา เมื่อพ่อค้าเกลือกใช้มัน
บรรทุกเกลือก มันก็แก้งเดินสะดุดล้มในลำธารตามแผน และ
หลังจากนั้นมันก็ทำเช่นนี้ทุกครั้ง “ฮึๆ ต่อไปเราก็ไม่ต้องแบกเกลือก
ที่หนักเต็มกระสอบอีกแล้ว” เจ้าลาหลงดีใจ หาว่าพ่อค้าเกลือก
เริ่มเอะใจในพฤติกรรมของลา จึงเฝ้าสังเกตจนรู้ว่าเจ้านั้นทำตัว
ไม่ดี เขาจึงคิดหาวิธีตัดนิสัยลาน้อย

วันต่อมาในขณะที่ลาน้อยกำลังกินหญ้าอย่างสบายใจ พ่อค้าเกลือก
ก็แอบนำนุ่นมาใส่กระสอบแทน เกลือก ก่อนจะนำมาบรรทุกใส่หลัง
ลา เมื่อมาถึงลำธาร ลาเจ้าเล่ห์ก็แก้งหกล้มในลำธารเช่นเคย
หากแต่ครั้งนี้ กว่ามันจะลุกขึ้นจากน้ำได้ ลาน้อยก็หอบแฮกๆ
เพราะนุ่นในกระสอบดูดซับน้ำไว้จนหนักอึ้ง ลาน้อยแบกกระสอบ
นุ่นจนหลังแอ่นจุกแฉัก กว่าจะเดินถึงหมู่บ้านลาน้อยก็หอบลั่นห้อย
ตั้งแต่นั้นมาเจ้าน้อยก็ไม่เคยเดินสะดุดล้มลงอีกเลย

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ใครที่ใช้เล่ห์เหลี่ยมเอาเปรียบผู้อื่นก็จะ
ได้รับผลร้ายตอบแทนแบบนี้

(จัดประเภท)

- มีสิ่งใดบ้างที่สามารถละลายน้ำได้
เหมือนเกลือก (จัดประเภท)
- ทำไมลาจึงแก้งเดินสะดุดโขดหินเป็น
ประจำ (สรุปความ)

- เพราะเหตุใด พ่อค้าเกลือกจึงเอานุ่นใส่
ไว้ในหลังลา (สรุปความ)
- นุ่นกับเกลือก มีความเหมือนกันหรือ
แตกต่างกัน อย่างไร (เปรียบเทียบ)
- มีสิ่งใดอีกบ้างที่เมื่อโดนน้ำแล้วจะ
หนักเหมือนนุ่น (จัดประเภท)
- หากไม่ใช่กระสอบใส่นุ่นและเกลือก จะ
สามารถใช้อะไรใส่แทนได้ (จัดประเภท)

ขั้นสรุป

เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องของนิทานอีสป

สื่อ

1. เพลง “สัตว์เลื้อยง”
2. หนังสือนิทานอีสป เรื่อง พ่อค้าเกลือกับลา
3. เกลือ
4. น้ำ
5. ฝุ่น

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. สังเกตการสนทนาและการแสดงความคิดเห็น

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นิทานอีสปประกอบคำถาม

สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 3

นิทานอีสป เรื่อง ห่านกับไขทองคำ

จุดประสงค์

ฝึกทักษะการคิดเชิงเหตุผลด้านการเปรียบเทียบ จัดประเภท และสรุปความ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “เปิด” และสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเพลง

เพลงเปิด

ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ เปิดอาน้ำในคลอง

ตาก็จ้องแลมอง เพราะในคลองมีหอยปูปลา

ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ เปิดอาน้ำในคู

ตาก็จ้องแลดู เพราะในคูมีหอยปูปลา

ขั้นสอน

ครูเล่านิทานอีสป เรื่อง ห่านกับไขทองคำ ให้เด็กฟังพร้อมทั้งถามคำถามที่ส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลสอดแทรกไปในระหว่างเล่านิทาน

เนื้อเรื่อง	คำถาม
ครั้งหนึ่ง มีชายหนุ่มยากจนเป็นคนน่าสงสาร เขาได้เจอลูกห่านหลงฝูงตัวหนึ่งจึงเก็บมาเลี้ยงไว้ นานวันเมื่อห่านน้อยเติบโต เริ่มออกไข่ ทว่า ไข่ของมันกลับมีสีเหลืองทองส่งประกาย เพราะมันคือ “ไขทองคำ” “ไอ้ ไม่น่าเชื่อ ห่านน้อยของฉันที่แท้เจ้าก็เป็นห่านวิเศษหรือนี่” ชายหนุ่มอุทานด้วยความดีใจ	<ul style="list-style-type: none">- ทำไมชายหนุ่มผู้นี้ถึงเป็นคนน่าสงสาร (สรุปความ)- ระหว่าง คนจน กับคนรวยใครที่น่าสงสารกว่ากัน เพราะอะไร(เปรียบเทียบ)- ทำไมเจ้าห่านตัวนี้จึงเป็นห่านวิเศษ (สรุปความ)

<p>ตั้งแต่นั้นห่านน้อยก็ขยันออกไปท่องคำให้เจ้านายของมันทุกวันๆ ทุกวัน วันละ 1 ฟอง ไม่นานนัก ชายหนุ่มที่ยากจนก็กลับกลายเป็นหนุ่มฐานะดีมีความสุขเพราะไข่ทองคำ แม้จะมีฐานะดีขึ้น แต่ชายหนุ่มก็ยังไม่พอใจ ยิ่งรวยก็ยิ่งอยากได้สิ่งปรนเปรอความสุขสบายมากยิ่งขึ้น “เฮอะ ทั้งหล่อทั้งรวยอย่างเรา มันต้องมีม้าไว้ขี่สักตัวจะได้ดูเท่ พวกสาวๆก็จะกรี๊ดเรา เพราะมีทรัพย์สินสมบัติเงินทองมากมายอย่างนี้ ฮะฮ่า ปึง ทันได้นั้นความคิดบางอย่างก็แว็บผ่านเข้ามาในสมองของชายหนุ่ม “เจ้าห่านออกไปท่องคำมาทุกวัน วันละฟอง เอ๊ะ หรือในท้องของมันมีทองมากกว่านี้ งั้นเราต้องเอาทองออกมาจากท้องห่านให้หมด ฉลาดจริงๆ เล้ยเราเนี่ย หุ หุ”</p> <p>ในวันนั้น ชายหนุ่มเข้าไปหาห่านวิเศษอย่างเงี้ยวบกริบ แล้วจับห่านเคราะห์ร้ายผ่าท้องหวังว่าจะได้ทองคำ แต่ !! น่าเสียดาย ชายหนุ่มไม่พบแม้กระทั่งเศษทองแถมเขายังสูญเสียห่านวิเศษกับไข่ทองคำไปตลอดกาล</p> <p>นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าคนที่โลภมากที่ไม่รู้จักพอ วันหนึ่งอาจต้องเสียของรักแลกกับความโลภ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ห่านจัดเป็นสัตว์ประเภทใด (จัดประเภท) - ทำไมชายยากจนจึงกลายเป็นหนุ่มผู้มีฐานะดี (สรุปความ) - ระหว่างที่ก่อนห่านออกไป และหลังออกไป ตอนไหนที่ชายหนุ่มสบายมากกว่า เพราะเหตุใด (เปรียบเทียบ) - เมื่อชายหนุ่มผู้นี้ผ่าท้องห่านแล้วเกิดอะไรขึ้น (สรุปความ)
---	--

ขั้นสรุป

เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องของนิทานอีสป

สื่อ

1. เพลง “เปิด”
2. หนังสือนิทานอีสป เรื่อง ห่านกับไข่ทองคำ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. สังเกตการสนทนาและการแสดงความคิดเห็น

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นิทานอีสปประกอบคำถาม
สัปดาห์ที่ 2 ครั้งที่ 4
นิทานอีสป เรื่อง หมาจิ้งจอกกับแพะ

จุดประสงค์

ฝึกทักษะการคิดเชิงเหตุผลด้านการเปรียบเทียบ จัดประเภท และสรุปความ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ลูกสัตว์” และสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเพลง

เพลงลูกสัตว์

ลูกเปิดมันร้องก๊าก ก๊าก	ลูกไก่มันร้องเจี๊ยะ เจี๊ยะ
ลูกหมาเห่าบ๊อ บ๊อ บ๊อ	ลูกแมวกี้อ้องเหมียว เหมียว
ลูกหมูมันร้องอู๊ด อู๊ด	ลูกกบมันร้องอ๊อบ อ๊อบ
ลูกนกมันร้องจิบ จิบ	ลูกวัวมันร้องมอ มอ

ขั้นสอน

ครูเล่านิทานอีสป เรื่อง หมาจิ้งจอกกับแพะ ให้เด็กฟังพร้อมทั้งถามคำถามที่ส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลสอดแทรกไปในระหว่างเล่านิทาน

เนื้อเรื่อง	คำถาม
<p>ท่ามกลางแสงแดดยามเที่ยงวันอันร้อนระอุ ... สุนัขจิ้งจอกตัวหนึ่งวิ่งกระหืดกระหอบแฝงตัวตามรั่มไม้หลบไอร้อน พลังมองหาแหล่งน้ำด้วยความกระหาย “โฮกๆ แฮ่! ร้อนๆ น้ำบึง น้ำคลอง น้ำหนอง เอ๊ย! หนองน้ำไปทางไหนเนี่ย”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พระอาทิตย์มีรูปร่างลักษณะเหมือนอะไร (เปรียบเทียบ) - มีสิ่งใดอีกบ้างที่มีความร้อนเหมือนกับพระอาทิตย์ (จัดประเภท) - ทำไมสุนัขจิ้งจอกจึงหิวน้ำ (สรุปความ) - สุนัขจิ้งจอก จัดเป็นสัตว์ชนิดใด (จัดประเภท)

สุนัขจึงจอกวิ้งๆต่อไปสั๊กพักก็เห็นบ่อน้ำอยู่เบื้องหน้า สุนัขจึงจอก
หัวน้ำจนตาลายมันวิ่งทะล่อทะล่าเข้าหาบ่อน้ำ ด้วยความเหนื่อย
ล้าและไม่ทันระวังมันจึงก้าวเท้าพลาดพลัดตกลงไปในบ่อ ... เสียง
น้ำแตกกระจายดังซ่า สุนัขจึงจอกทะเล็งพรวดเผลอขึ้นจากน้ำ มัน
พยายามตะเกียกตะกายปีนขึ้นไปที่ปากบ่อ แต่ก็ลื่นไถลตกลงมา
ทุกที เพราะบ่อน้ำนี้ทั้งลึกและชัน เจ้าสุนัขจึงจอกจึงได้แต่แหงน
หน้ามอง

ทันใดนั้นหูของมันก็ได้ยินเสียงหนึ่งดังโกล้งเข้ามา “แ๊ะ...แ๊ะ...
แะหิวน้ำจังเลย” แะน้อยตัวหนึ่งกำลังหาน้ำดื่มอยู่เช่นกัน แต่
เมื่อมันก้มลงมา ในบ่อน้ำ ก็ต้องชะงักและอุทานด้วยความตกใจ
“อะจ๊าก!! หมาตักน้ำป้อมแม่เจ้าค่า ” สุนัขจึงจอกเจ้าเล่ห์ได้ที่
แต่งเรื่องหลอกแะน้อยว่า “จู๊ๆเบาๆซิเจ้าแะน้อย นี่ไม่รู้เลย
หรือว่าในบ่อนี้มีน้ำวิเศษ ใครได้ลงมาสัมผัสน้ำในบ่อนี้จะมี
ร่างกายที่แข็งแรง สดชื่นกระปรี้กระเปร่า รสชาติน้ำก็หอมหวาน
อย่างกับได้ดื่มน้ำหวานกลืนมะลิ ใ้อ้ว! สบายเหมือนได้นอนแช่อยู่
ในอ่างจากุซซี่เลยละ เจ้าแะน้อย ..อืม!!”

เจ้าแะน้อยได้ฟังก็ตื่นเต้นตาโต หลงกลสุนัขจึงจอกเข้าอย่างจัง
“อู้! ถ้านั่นฉันลงในแช่ในบ่อมังซิ ” สุนัขจึงจอกยิงเจ้าเล่ห์ ทำที่
เชื่อเชิญแะน้อยด้วยความยินดี แต่เมื่อแะน้อยลงมาอยู่ในบ่อ
เจ้าสุนัขจึงจอกก็กระโดดขึ้นเหยียบหลังแะ และแล้วกระเด็นตัวขึ้นไป
ยืบบนปากบ่อทันที เจ้าแะน้อยยืงงด้วยความตกใจ ในขณะที่
สุนัขจึงจอกหัวเราะว่า แล้วพูดเยาะเย้ยแะน้อยผู้โชคร้าย ว่า
“โ๊ะๆขอบใจนะเจ้าแะโง่ที่ลงไปเป็นบันไดให้ข้า หวังว่าเจ้าคง

- บ่อน้ำมีลักษณะรูปร่างเหมือนอะไร (เปรียบเทียบ)
- ทำไมสุนัขจึงจอกจึงปีนขึ้นมาจากบ่อน้ำไม่ได้ (สรุปความ)

- แะกับแะ มีความเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไรบ้าง (เปรียบเทียบ)
- แะจัดเป็นสัตว์ชนิดใด (จัดประเภท)
- แะกับสุนัขจึงจอกใครอยู่สูงกว่ากัน ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น (เปรียบเทียบ)

<p>หาทางขึ้นมาเองได้นะ เข้าไปก่อนละ บ้ายบาย ... ฮี ฮี” แล้วสุนัข จิ้งจอกก็เดินจากไป เหลือแต่เสียงที่ดังมาจากในบ่อว่า “แะแะ แะแะ ... ใครก็ได้ช่วยแพะด้วย แงๆ”</p> <p>นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าอย่าหลงกลเชื่อคำพูดคนอื่นง่ายๆ ควรคิด พิจารณาให้รอบคอบซะก่อน จะได้ไม่ต้องมาเสียใจทีหลัง</p>	<p>- สุนัขจิ้งจอกกับแพะ มีนิสัยแตกต่างกัน อย่างไร (เปรียบเทียบ)</p> <p>- เพราะเหตุใดแพะจึงตกลงไปอยู่ในบ่อ น้ำแทนสุนัขจิ้งจอก (สรุปความ)</p>
---	---

ขั้นสรุป

เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องของนิทานอีสป

สื่อ

1. เพลง “ลูกสัตว์”
2. หนังสือนิทานอีสป เรื่อง หมาจิ้งจอกกับแพะ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. สังเกตการสนทนาและการแสดงความคิดเห็น

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นิทานอีสปประกอบคำถาม
สัปดาห์ที่ 2 ครั้งที่ 5
นิทานอีสป เรื่อง มดกับตั๊กแตน

จุดประสงค์

ฝึกทักษะการคิดเชิงเหตุผลด้านการเปรียบเทียบ จัดประเภท และสรุปความ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “มด” และสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเพลง

เพลงมด

มด มด มด หนูเคยเห็นมดหรือเปล่า
มดมันตัวเล็กไม่เบา มีขายาวๆ เดินหากิน
มีบ้านใต้ดินเรียกว่ารัง หนูๆ จงฟังไว้เถย

ขั้นสอน

ครูเล่านิทานอีสป เรื่อง มดกับตั๊กแตน ให้เด็กฟังพร้อมทั้งถามคำถามที่ส่งเสริมการคิดเชิงเหตุผลสอดแทรกไปในระหว่างเล่านิทาน

เนื้อเรื่อง	คำถาม
วันหนึ่งในฤดูร้อน ... ท้องฟ้าสดใสแดดอบอุ่น สัตว์ทั้งหลายต่างออกหาอาหาร โดยเฉพาะฝูงมดขยัน แต่ละตัวช่วยกันหาอาหารขนกลับรังด้วยความขยันขันแข็ง ... ตรงข้ามกับตั๊กแตนเจ้าสำราญที่ชอบออกมาวิ่งเล่นเต้นรำพร้อมกับกีตาร์ตัวเก่ง หาความสุขให้ตัวเองไปวันๆ ไม่เคยใส่ใจกับการหาอาหารเลยสักนิด	<ul style="list-style-type: none">- มดจัดอยู่ในประเภทเดียวกับสัตว์ชนิดใด เพราะอะไร (จัดประเภท)- ตั๊กแตนจัดอยู่ในประเภทเดียวกับสัตว์ชนิดใด เพราะอะไร (จัดประเภท)- มดกับตั๊กแตนมีลักษณะเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร (เปรียบเทียบ)- ระหว่างมดกับตั๊กแตนใครที่มีนิสัยที่

เมื่อเห็นพวกมดขยันทำงาน เจ้าตั๊กแตนก็ทนไม่ไหวจึงพูดออกไปว่า “อ้อ! พวกเจ้าจะตั้งหน้าตั้งตาหาอาหารกันไปทำไมเนี่ย มาเต้นรำ ร้องเพลงกันเถอะน่า สนุกกว่าเยอะเลย ” มดขยันตัวหนึ่งส่ายหัว ดิกๆ บอกว่า “ไม่ได้ๆ ไก่ถึงจะถึงฤดูหนาวแล้วนะ ขึ้นไม่หาอาหาร สะสมไว้อดตายแน่ เจ้าเองก็น่าจะเตรียมตัวบ้างนะ ” “ไม่อะ ไม่เห็น น่าสนุกตรงไหนเลย เจ้าตั๊กแตนไม่ใส่ใจ ยังคงใช้ชีวิตสนุกไปวันๆ

จวบจนฤดูหนาวเข้ามาเยือน เจ้าตั๊กแตนก็ต้องออกมาเผชิญความหนาวเพื่อหาอาหาร ซึ่งก็มีแต่เศษใบไม้แห้งๆ ให้มันกินประทังความหิว ในขณะที่พวกมดทั้งหลายต่างเก็บ ตัวพักผ่อนอยู่ในรัง อุ่นอบอุ่น และมีอาหารดีๆ กินกันอย่างเอร็ดอร่อย ฤดูหนาวที่ยาวนานทำให้เจ้าตั๊กแตนหาอาหารลำบากขึ้นทุกทีๆ ในที่สุดมันก็ตัดสินใจทิ้งกีตาร์ตัวเก่งไว้เบื้องหลัง เลิกร้องรำทำเพลง ยอมบวกราบหน้าออกเดินทางตามหาพวกมด เพื่อขอแบ่งปันอาหาร

“โอ๊ย หิวจนตาลายเร็วแรงก็ไม่เหลือแล้ว ” เจ้าตั๊กแตนเดินทางฝ่าความหนาวตามหาพวกมดอย่างไร้จุดหมาย เพราะมันไม่เคยใส่ใจกับสิ่งรอบข้าง รวมถึงการคบหาสมาคมกับผู้อื่นมันจึงไม่เคยรู้เลยว่าที่ได้พื้นดินนั้น ก็คือรังอันอบอุ่นของพวกมด ที่กำลังพักผ่อนกันอย่างมีความสุข หลังจากการทำงานหนักตลอดฤดูร้อนที่ผ่านมา ... ในที่สุดเจ้าตั๊กแตนก็อ่อนแรงล้ม และสิ้นใจท่ามกลางสายลมหนาวนั่นเอง

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าควรรู้จักเก็บออมเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต

ขยันมากกว่ากัน (เปรียบเทียบ)

- มีสัตว์อะไรอีกบ้างที่มีนิสัยเหมือนมด (จัดประเภท)
- เพราะเหตุใดเจ้ามดจึงตั้งใจหาอาหารกัน (สรุปความ)

- รังของมดจัดอยู่ในประเภทเดียวกับสิ่งใดของมนุษย์ (จัดประเภท)
- ทำไมตั๊กแตนจึงต้องตามหาพวกมด (สรุปความ)

- เพราะเหตุใดตั๊กแตนจึงสิ้นใจตาย (สรุปความ)

ขั้นสรุป

เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องของนิทานอีสป

สื่อ

1. เพลง “มด”
2. หนังสือนิทานอีสป เรื่อง มดกับตั๊กแตน
3. ภาพสัตว์ต่างๆ เช่น มด ตั๊กแตน เต่าทอง ช้าง ปลา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถาม
2. สังเกตการสนทนาและการแสดงความคิดเห็น

ภาคผนวก ข

คู่มือดำเนินการทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย (อายุ 5 – 6 ปี)

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย (อายุ 5 – 6 ปี)

คู่มือดำเนินการทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผล

1. คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้เป็นแบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3
2. แบบทดสอบนี้มีทั้งหมด 3 ชุด เป็นแบบทดสอบที่มีคำถามเป็นรูปภาพเป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก
3. การดำเนินการทดสอบ ผู้ทดสอบอธิบายวิธีการทำที่ละเอียดจนหมดชุดข้อสอบ ซึ่งการทดสอบจะทดสอบวันละ 1 ชุด โดยเรียงลำดับจากชุดที่ 1 - 3 รวมระยะเวลาในการทดสอบ 3 วัน / 1 สัปดาห์ และนำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์

2. คำแนะนำในการใช้แบบทดสอบ

1. ลักษณะทั่วไปของแบบทดสอบมีจำนวน 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1	ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลด้านการเปรียบเทียบ	จำนวน	15	ข้อ
ชุดที่ 2	ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลด้านการจัดประเภท	จำนวน	15	ข้อ
ชุดที่ 3	ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลด้านสรุปความ	จำนวน	15	ข้อ
2. การตรวจให้คะแนน
 - 2.1 ข้อที่กากบาท ถูก ให้ 1 คะแนน
 - 2.2 ข้อที่กากบาทผิด หรือไม่ได้กากบาทหรือกากบาทเกินกว่า 1 ข้อ ให้ 0 คะแนน
3. การเตรียมก่อนการทดสอบ
 - 3.1 สถานที่ทดสอบควรเป็นห้องเรียนที่มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้
 - 3.2 ผู้ดำเนินการทดสอบต้องศึกษาคู่มือดำเนินการสอบให้เข้าใจในกระบวนการทั้งหมด
 - 3.3 อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบผู้ดำเนินการสอบควรจัดเตรียม ดังนี้
 - 3.3.1 คู่มือดำเนินการทดสอบ
 - 3.3.2 แบบทดสอบ
 - 3.3.3 สีเทียนหรือดินสอดำสำหรับการทดสอบ
 - 3.3.4 นาฬิกาสำหรับจับเวลา
 - 3.4 ข้อปฏิบัติก่อนสอบ
 - 3.4.1 ให้ผู้รับการทดสอบทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อย
 - 3.4.2 สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ดำเนินการสอบและผู้รับการทดสอบ

4. ข้อปฏิบัติในการทดสอบ

- 4.1 ผู้ดำเนินการทดสอบอ่านคำสั่งให้ผู้รับการทดสอบฟังซ้ำๆ และชัดเจนข้อละ 2 ครั้ง
- 4.2 ให้ผู้รับการทดสอบใช้เวลาทำแบบทดสอบข้อละ 1 นาทีจนหมดข้อสอบ

3. ขั้นตอนการสอบ

ในการทดสอบ ให้ผู้ดำเนินการทดสอบปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. แจกแบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลและดินสอดำให้ผู้เข้ารับการทดสอบตามลำดับชื่อ – สกูลที่เตรียมไว้ให้ตรงกับผู้เข้ารับการทดสอบ
2. อธิบายการเลือกคำตอบซึ่งเลือกได้เพียง 1 ตัวเลือก โดยทำเครื่องหมาย ✕ โดยสาธิตให้ผู้เข้ารับการทดสอบดู และลองทำจนเข้าใจในข้อตัวอย่าง
3. ผู้ทำการทดสอบอ่านคำถามในแต่ละข้อให้ผู้เข้ารับการทดสอบฟังทีละข้อ ข้อละ 2 ครั้ง
4. สังเกตว่าผู้เข้ารับการทดสอบทำเครื่องหมาย ✕ ครบทุกคนในแต่ละข้อคำถาม แล้วจึงอ่านข้อคำถามข้อต่อไป

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย

ชุดที่ 1

แบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผลด้านการเปรียบเทียบ

ชื่อ

ชั้น อนุบาลปีที่ 3/..... โรงเรียนไมทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร

วันที่ทำการทดสอบ

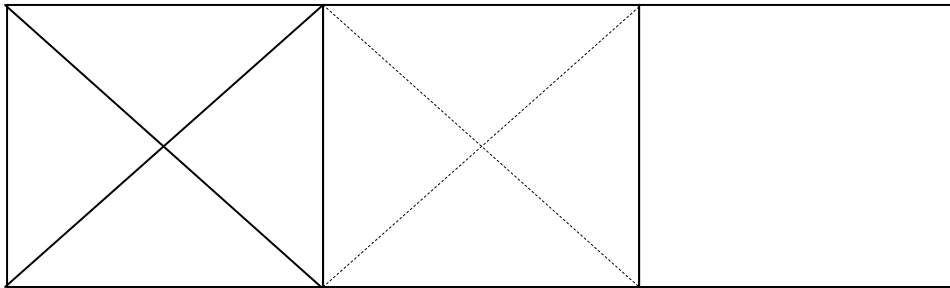
ผู้ดำเนินการทดสอบ

คะแนนที่ได้

ข้อทดลองกากบาท

ข้อ สตอเบอร์รี่

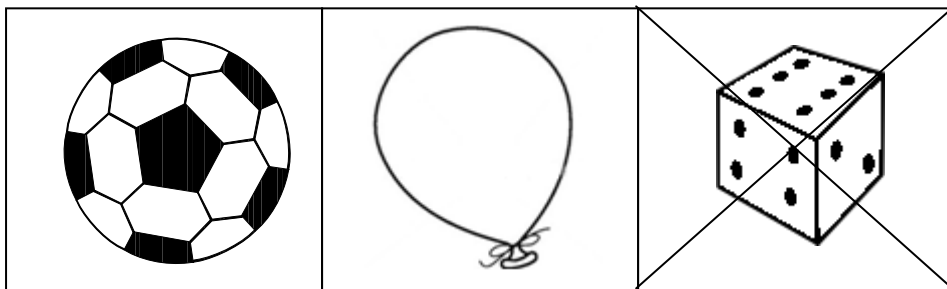

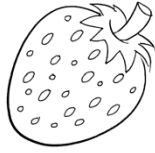
ข้อตัวอย่าง

ข้อ แอปเปิ้ล

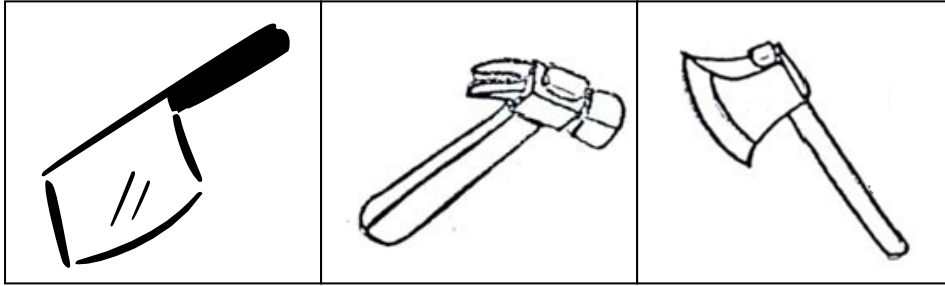
ให้เด็กๆ ดูภาพ และเลือก X กากบาท ทับภาพที่มีรูปทรงแตกต่างไปจากภาพอื่น

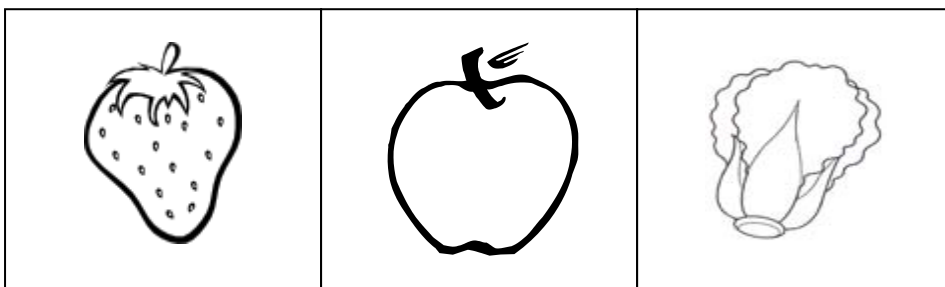
ข้อ สุนัข

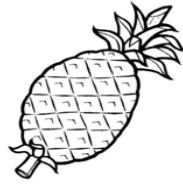
คำสั่ง ให้เด็กๆ ดูภาพ และเลือก X กากบาท ทับภาพที่มีการใช้งานแตกต่างไปจากภาพอื่น

ข้อ หมู

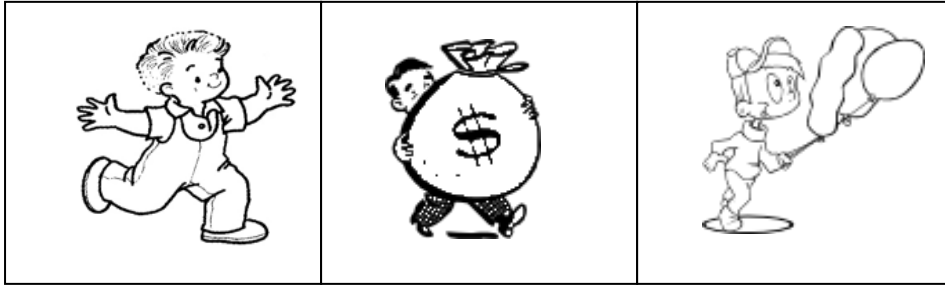
คำสั่ง ให้เด็กๆ ดูภาพ และเลือก X กากบาท ทับภาพที่ต่างประเภทไปจากภาพอื่น

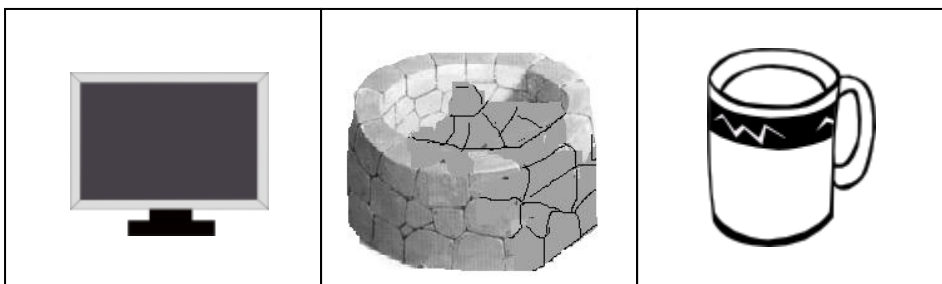
ข้อ เสือ

คำสั่ง ให้เด็กๆ ดูภาพ และเลือก X กากบาท ทับภาพที่มีลักษณะแตกต่างไปจากภาพอื่น

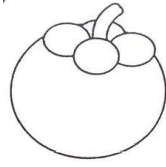
ข้อ กวาง

คำสั่ง ให้เด็กๆ ดูภาพ และเลือก X กากบาท ทับภาพที่มีรูปร่างแตกต่างไปจากภาพอื่น

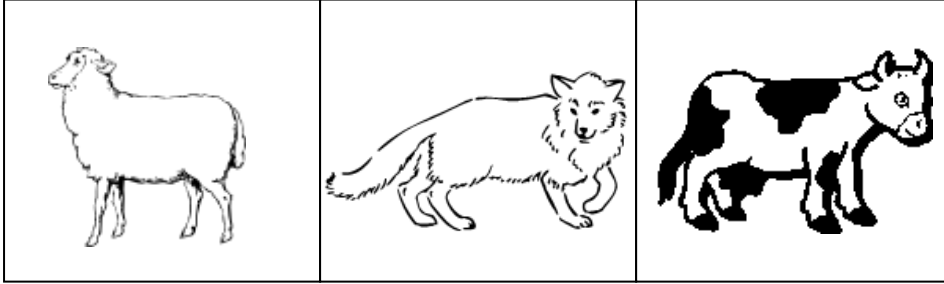

ข้อ นก

คำสั่ง ให้เด็กๆ ดูภาพ และเลือก X ภาพสัตว์ที่มีทิศทางแตกต่างไปจากภาพอื่น

ชุดที่ 2

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลด้านการจัดประเภท

ชื่อ

ชั้น อนุบาลปีที่ 3/..... โรงเรียนไมทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร

วันที่ทำการทดสอบ

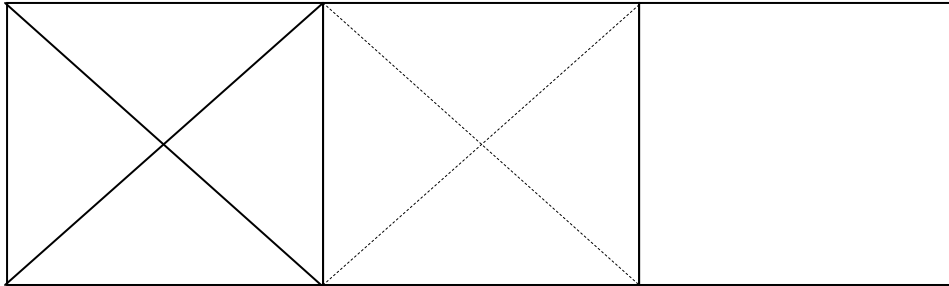
ผู้ดำเนินการทดสอบ

คะแนนที่ได้

ข้อทดลองกากบาท

ข้อ สตอเบอร์รี่

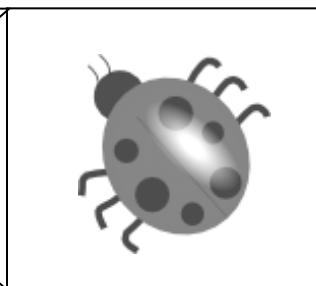
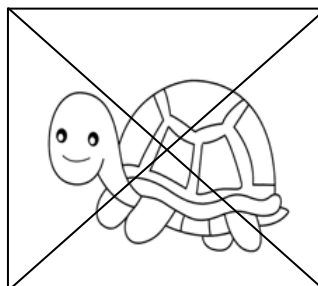
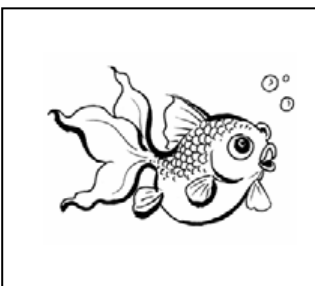

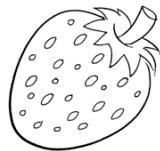
ข้อตัวอย่าง

ข้อ แอปเปิ้ล

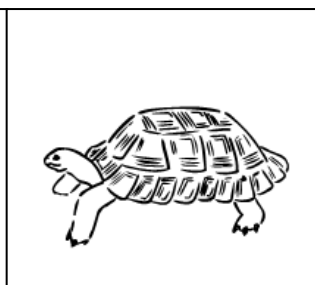
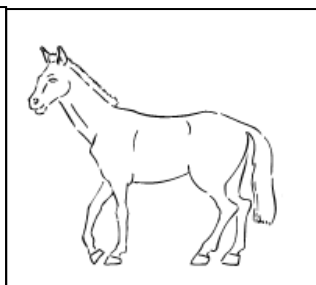
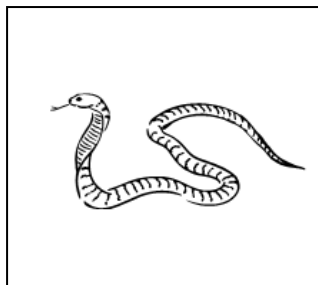
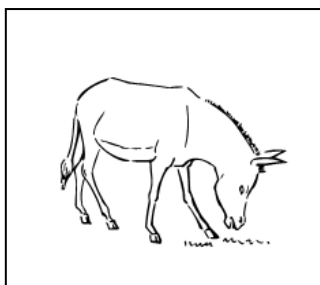
ให้เด็กๆ ดูภาพในช่องแรก และเลือก X กากบาท ทับภาพที่อยู่ในประเภทเดียวกับภาพที่กำหนดให้

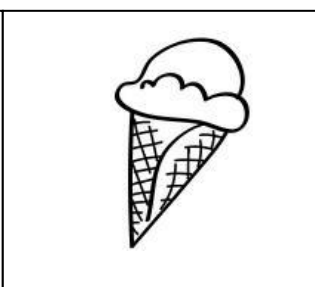
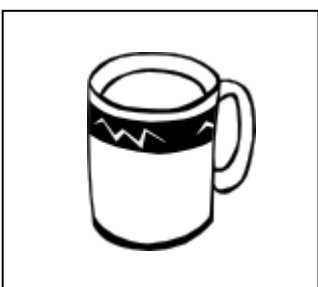
ข้อ สุนัข

คำสั่ง ให้เด็กๆ ดูภาพในช่องแรก และเลือก X กากบาท ทับภาพที่เป็นประเภทเดียวกัน

ข้อ หมู

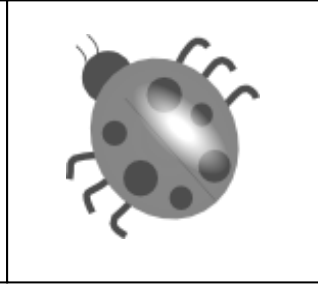
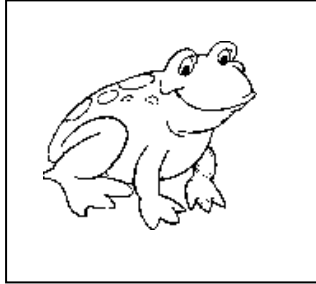
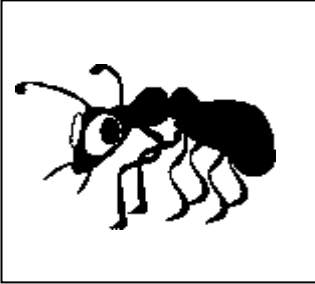
คำสั่ง ให้เด็กๆ ดูภาพในช่องแรก และเลือก X กากบาท ทับภาพที่เป็นประเภทเดียวกัน

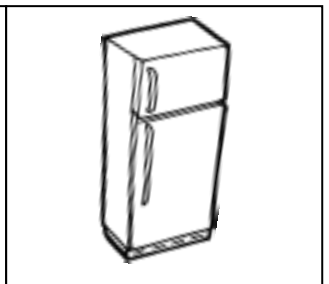
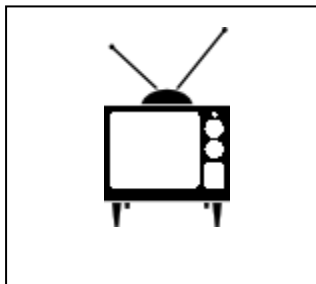
ข้อ เสือ

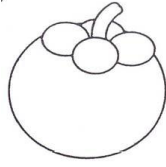
คำสั่ง ให้เด็กๆ ดูภาพในช่องแรก และเลือก X ภาพที่ เป็นประเภทเดียวกัน

ข้อ กวาง

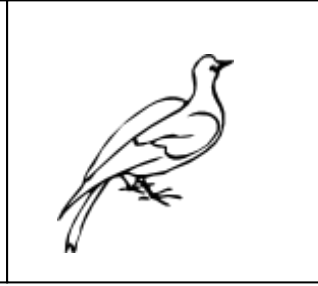
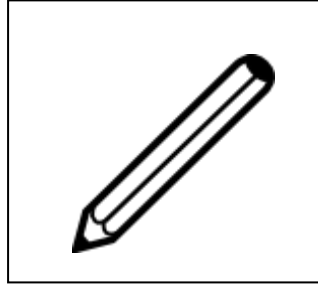
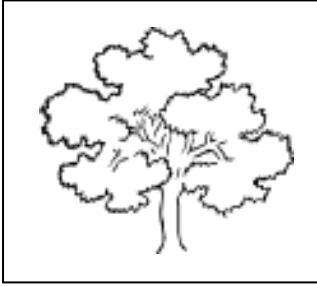
คำสั่ง ให้เด็กๆ ดูภาพในช่องแรก และเลือก X ภาพที่ เป็นประเภทเดียวกัน

ชั๊อ นก

คำสั่ง ให้เด็กๆ ดูภาพในช่องแรก และเลือก X กากบาท ทับภาพที่เป็นประเภทเดียวกัน

ชุดที่ 3

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลด้านการสรุปความ

ชื่อ

ชั้น อนุบาลปีที่ 3/..... โรงเรียนไผทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร

วันที่ทำการทดสอบ

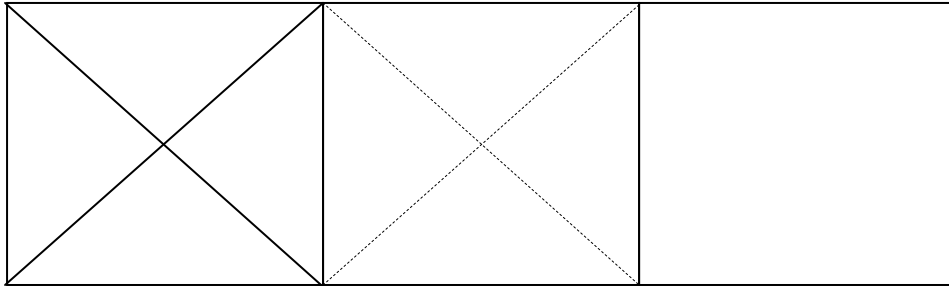
ผู้ดำเนินการทดสอบ

คะแนนที่ได้

ข้อทดลองกากบาท

ข้อ สตอเบอร์รี่

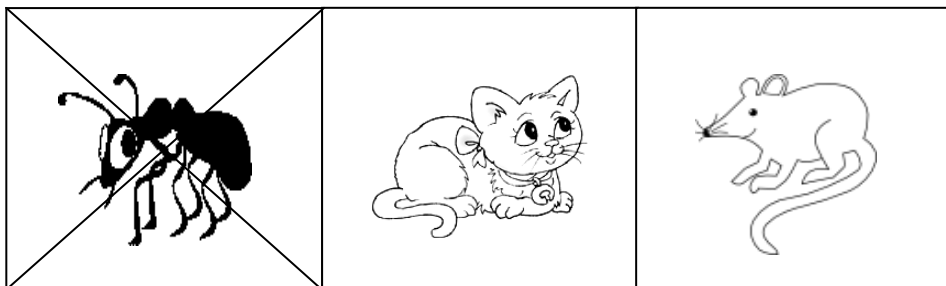

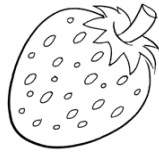
ข้อตัวอย่าง

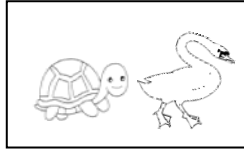
ข้อ แอปเปิ้ล

คำสั่ง หากมดอยู่ที่ใกล้หนู หนูอยู่ที่ใกล้แมว แมวอยู่ที่ใกล้ดอกไม้ ใครอยู่ที่ใกล้ดอกไม้ที่สุด

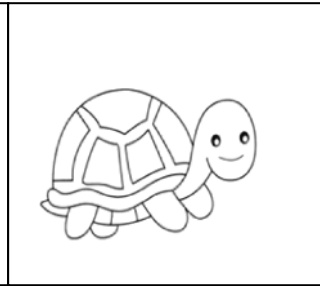
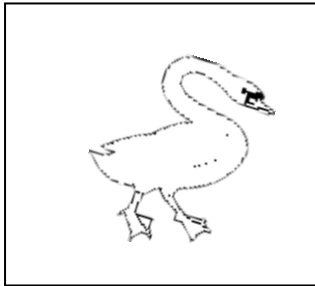
ชื่อ สุนัข
คำสั่ง

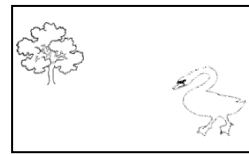
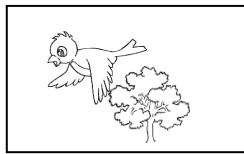
หากห่านเดินช้ากว่าไก่

เต่าเดินช้ากว่าห่าน

ใครเดินเร็วที่สุด

ชื่อ หมู
คำสั่ง

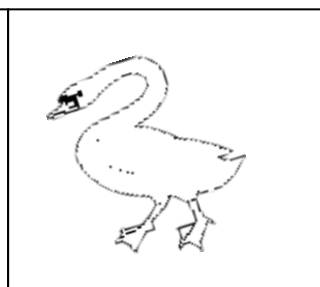
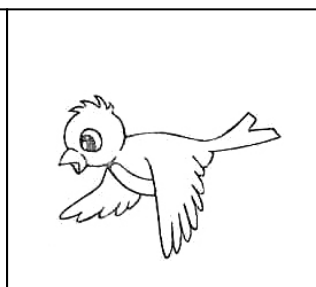
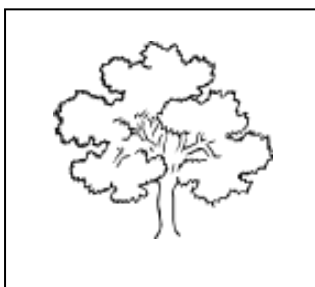

หากไข่พิเศษอยู่ใกล้ต้นไม้

ต้นไม้อยู่ใกล้นก

ห่านอยู่ใกล้ต้นไม้

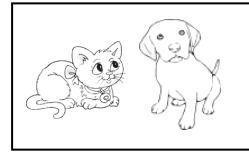
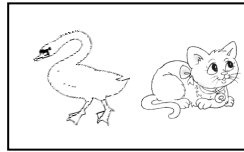
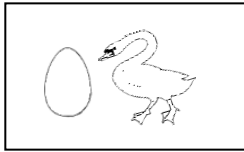
สิ่งใดอยู่ใกล้ไข่พิเศษมากที่สุด

ข้อ เสือ

คำสั่ง

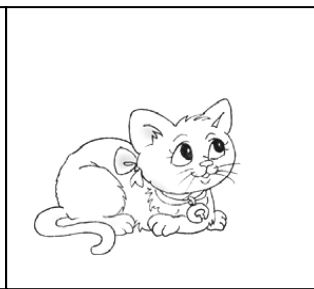
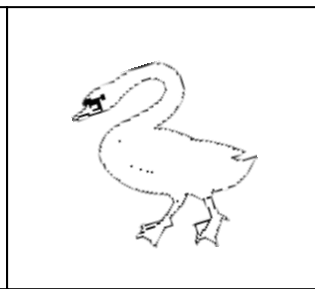
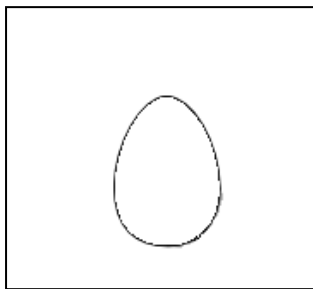

หากไข้อยู่ใกล้ห่าน

ห่านอยู่ใกล้แมว

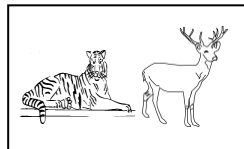
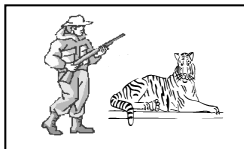
แมวยู่ใกล้สุนัข

สัตว์ตัวใดอยู่ไกลสุนัขมากที่สุด

ข้อ กวาง

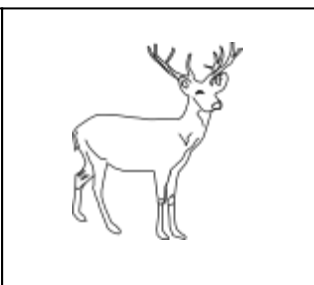
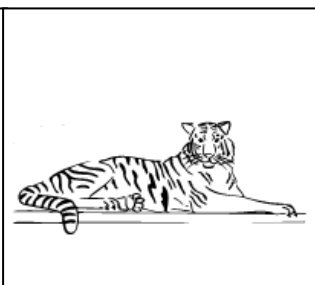
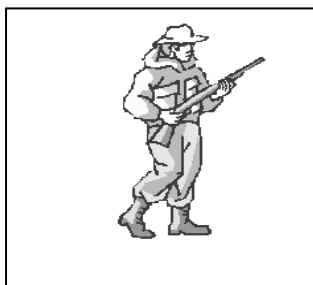
คำสั่ง

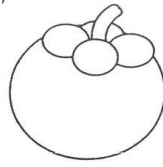

นายพรานตามล่าเสือ

เสือดตามล่ากวาง

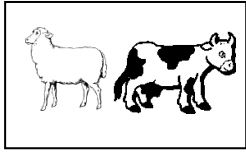
ใครที่ไม่ถูกล่าเลย

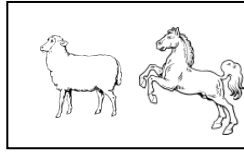

ชื่อ นก

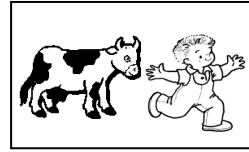
คำสั่ง

หากแกะอยู่ใกล้วัว

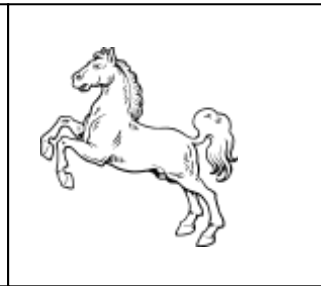
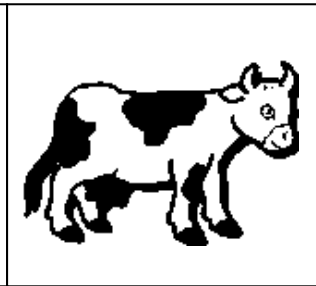
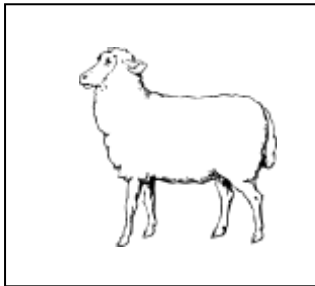

ม้าอยู่ใกล้แกะ

วัวอยู่ใกล้เด็กเลี้ยงแกะ

ใครอยู่ใกล้เด็กเลี้ยงแกะมากที่สุด

ภาคผนวก ค

ตารางแสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)
ของแบบทดสอบวัดการคิดเชิงเหตุผล

ตาราง 6 ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย

ชุดที่	แบบทดสอบการคิดเชิงเหตุผล	ข้อ	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	ด้านการเปรียบเทียบ	1	0.41	0.69
		2	0.70	0.51
		3	0.52	0.64
		4	0.67	0.57
		5	0.44	0.60
		6	0.67	0.55
		7	0.67	0.57
		8	0.67	0.43
		9	0.59	0.43
		10	0.63	0.50
		11	0.52	0.64
		12	0.70	0.51
		13	0.63	0.46
		14	0.56	0.57
		15	0.41	0.44
2	ด้านการจัดประเภท	1	0.67	0.54
		2	0.63	0.34
		3	0.44	0.47
		4	0.59	0.41
		5	0.67	0.31
		6	0.48	0.40
		7	0.52	0.33
		8	0.67	0.35
		9	0.70	0.45
		10	0.41	0.37

ตาราง 6 (ต่อ)

ชุดที่	แบบทดสอบการคิดเชิงเหตุผล	ข้อ	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
2	ด้านการจัดประเภท (ต่อ)	11	0.67	0.66
		12	0.41	0.45
		13	0.48	0.48
		14	0.59	0.41
		15	0.63	0.69
3	ด้านการสรุปความ	1	0.63	0.53
		2	0.48	0.51
		3	0.48	0.59
		4	0.63	0.54
		5	0.67	0.61
		6	0.41	0.49
		7	0.41	0.51
		8	0.63	0.54
		9	0.67	0.42
		10	0.59	0.65
		11	0.67	0.61
		12	0.63	0.54
		13	0.44	0.41
		14	0.63	0.42
		15	0.63	0.39

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างภาพการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปประกอบคำถาม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวชนาธิป บุษผามาศ
วัน เดือน ปีเกิด	2 สิงหาคม 2527
สถานที่เกิด	ราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	328/66 ซ.เขาวังวิลล่า ถ.เพชรเกษมซอย 3 ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ราชบุรี 70000 (083 – 8172610)
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	มัธยมศึกษาปีที่ 6 (วิทย์-คณิต) จากโรงเรียนถาวรานุกุล
พ.ศ. 2549	ครุศาสตรบัณฑิต (คบ.) สาขาวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (เกียรตินิยมอันดับ 2)
พ.ศ. 2553	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ